Bertram
Bonav. Corneille
Th 2 - 73
fiche faite
1968

6 - [illegible]

11 . 8

802170

BONAVENTURA
CORNELIUS BERTRAMUS
De
REPUBLICA
EBRÆORUM,
Recenſitus
Commentarioque illuſtratus
Opera
CONSTANT. l'EMPEREUR
ab Oppijck.

LUGDUNI BATAVORUM,
Ex offic. IOAN. MAIRE. 1651.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE
LYON

Nobiliſſimo & Ampliſſimo Viro

D. GERARDO ab AERNHEM,

perpetuo

Geldricæ Nobilitatis inter Præpotentes Ordines Generales Senatori, &c.

S. P.

Vir Nobiliſſime,

Quis ſcopus hominibus in politiam quandam coëuntibus ſit preſtitutus, doctè Philoſophi verba exprimunt Polit. l.3.c.6. Τὸ κοινῇ συμφέρον συνάγει, καθ᾽ ὅσον ἐπιβάλλει μέρος

 ἑκάστῳ

ἑκάστῳ τοῦ ζῆν καλῶς. μάλιστα μὲν οὖν τοῦτ' ἔστι τέλος, καὶ κοινῇ πᾶσι, καὶ χωρίς, *Communis utilitas congregat ipſos, prout iſtius utilitatis pars unicuique competit ad beatè vivendum. Potiſſimus igitur hic eſt finis, cum publicè omnibus; tum ſigillatim.* Quare eodem cap. ex ſcopo de bonitate rerumpublicarũ concludit, φανερὸν τοίνυν ὡς ὅσαι μὲν πολιτεῖαι τὸ κοινῇ συμφέρον σκοποῦσιν, αὗται μὲν ὀρθαὶ τυγχάνουσιν οὖσαι κατὰ τὸ ἁπλῶς δίκαιον. *Conſtat igitur quæcunque reſpublicæ commune commodum ſpectant, iſtas rectas eſſe, abſoluto iure.* Itaque ſi quis deinde ulterius optimam reipublicæ formam ab aliis diſcer-

diſcernere cupiat, ex illo ſcopo judicium fieri debere, docet Polit. l. 7. ſub initium. Περὶ πολιτείας ἀρίστης τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι τὴν προσήκουσαν ζήτησιν, ἀνάγκη διορίσασθαι πρῶτον, τίς αἱρετώτατος βίος. *De republica optima, qui inſtituet convenientem diſquiſitionem, eum primò definire oportet, quæ ſit maximè expetenda vita.* Quam hæc præclarè à Philoſophorum principe & cohærenter dicta fuere! Tot rerumpublicarum habemus deſcriptiones: ut quæ reliquis ſit præferenda noverimus, philoſophi veſtigia premamus. In agendis à ſcopo menſura deſu-

menda. Iſte hic in commodo publico & communi verſatur. Ergo hæc reſpublica cenſetur bona, quę tota collimat intentaque eſt in utilitatem civium, quò felicem vitã degere queant. Optima proinde erit, quæ in vitam optimam adeoque maximè ambiendam omnia dirigit. Quis jam vel minimum dubitabit, quin reſpublica à Deo O. M. inſtituta inter Iſraëlitas multis paraſangis alias antecedat? In tot tantiſque de ſummo vitæ bono, ſive de optima vita diſputationibus in hac humanę mẽtis cęcitate, is ſolus non tantum ejus rationem

habet perſpectiſſimam, in eaque tradenda & edocenda errare potis non eſt; ſed ſolus quoque vias ac rationes in enumerato habet, quibus conſtituta reſpublica ſuum optimę vitę ſcopum aſſequi valeat, & adeptam felicitatē porro conſervare. Quocirca, ubi paſſim jam multa rebuſpublicis excudendis prela deſudare animadverterem, atque in patriam profecto Nob. Salmaſio (cujus ſtupēda eruditio cum humanitate certare videtur) vir honoratus Iohannes Maire à N. & A. viri operibus excudēdis vacaret; me operæ pretium eſſe facturū exiſtimabam, ſi

denuò typis mandarem, quæ olim de politia divinitus inſtituta, oreque ipſius Dei legiſlatoris ſapientiſſimi præſcripta, conſcripſerat Cornelius Bertramus. Licet enim hiſce temporibus omnia iſtius divinæ Iſraëlitarum reipublicæ inſtituta nos tenere, non aſſeramus; nihilominus id omnes pii fatebuntur (ſi modo recta trutina accuratè rem expendant) Chriſtianis in civili regimine eò collimandum, ut omnes Politiæ partes quamproximè ad illam à Deo inſtitutam accedant, quoad fieri commodè poteſt. Multa occurrere non

eo inficias, in quibus apud nos priſca illa Iudæorum inſtituta ſervari & locum habere nequeant. Cujus cauſa & ratio in diverſa populi iſtius indole (qua iſte differt à noſtratibus) in ſeculorum diverſis moribus, in locorū conſtitutione diverſa, denique benedictionis divinæ modo alio atque alio eſt quærenda. Hæ, uti vocant, circumſtantiæ hominum indolis, temporis, loci ac regionis, differentiſque Dei providentiæ, ſæpe non admittunt, ut in illa republica fieri ſolita jam in uſum revocentur. Nihilo ſecius communis quædam

eſt bonitas, juſtitia & æquitas, in omnibus juſtis inſtitutis & ordinationibus primas obtinens; quibus accedunt ſpecialia illam juſtitiam ad certas circumſtantias reſtringentia, atque ad varios caſus applicantia. Hæc non prohibent, quin politiæ divinæ conſtitutiones ſi fuerint generales, cujuſmodi nempe ab iſtis jam recenſitis liberæ ſunt, ſuum etiam inter Christianos locum tutentur. Neque ſpecialia illa impedimentum afferunt, cur reſtrictis ad populum Iudaicum legibus ac conſtitutionibus Chriſtiani ſeſe ἀναλόγως confor-

mare

mare non teneantur. Id retinēdum ergo inter Chriſtianos ex illa divina republica, quod vel generale eſt; vel ſi ſit ſpeciale in Iſraëlitico populo & regione, eiſdē circumſtantiis nititur, quas inter nos deprehendimus: deinde in ſtatutis illius populi ſpecialibus, æquitas generalis & juſtitia, ad ea quæ Chriſtianorum populis propria ſunt accommodari debet; ut quamvis aliis circumſtantiis veſtita illic deprehendatur, nihilo ſecius apud nos analogicè ad caſus noſtros conformata, compareat. Neque ſanè illa populi, loci, aliorumque diverſi-

verſitas in legibus politicis, magis nos illis in genere ſolvere poteſt; quam illa in legibus moralibus reipublicæ Iſraëliticæ reſtrictio ad varios caſus illi ſpeciales, Chriſtianos abſolvere poteſt à communi legis moralis obſervatione. Eadem utrobique conſpicietur ratio: ſi abſque illo, quod multorum mentes occupavit, præjudicio, comparatio debita inſtituatur. Proinde cum cynoſura illa reipublicæ Iſraëliticæ viam Chriſtianis in ſuis civitatibus illuſtrare debeat; meritò accurata illius deſcriptio nobis ob oculos habenda, o-

omnibuſque communicanda. Qua in re viam omnibus facilimam præſtitit commemoratus Bertramus ſuis de Politia Iudaica libris. Hoc tramite ad lucidam iſtius Politiæ cognitionem facilius quis perveniet, quã ex aliis ſcriptoribus, hactenus editis. Nam aliorum unus linguæ Rabbinicæ non ita gnarus ſubſidia, quæ ad iſtiuſmodi commentationem meritò requiruntur, pariter non habuit; alter tantum ab aliis prætermiſſa *liberrima ſcriptione*, uti teſtatur ipſe, *congerere* voluit: qui tamen præclarè quampluri-ma nobis è tenebris eruit.

No-

Noſter quæ maximè ſcitu neceſſaria autumavit, è ſacris literis, Ioſepho,& Talmudiſtis ac Rabbinis, methodo facili, ſcripto conſignavit. Eſt ille cujus in verſione illa bibliorum gallica, quæ nunquam ſatis laudari poteſt, primæ fuerunt partes: cujus brevem narrationem habemus in Præfat. Bertrami ad lucubrationes ſuas Franktallenſes. Immo ipſum unum illarum Sciographiarum & Iconum in illis bibliis authorē & concinnatorem Miniſtri & Profeſſores Genevenſes in epiſtola iis præmiſſa agnoſcunt. Sed quid virum
iſtum

iſtum multis commendē? vel ſolus hic libellus authoris dotes ſatis ſuperque exaggerat; uti & prædictæ lucubrationes Franktall. Nemo ſanè dari potuit magis idoneus, qui è ſacris literis & Ebræorum ſcriptis de republica Iudaica ſcriberet: quoniam per multos annos in ſcriptis ſacris vertendis & illuſtrandis ex Ebræorum doctorum lucubrationibus, deſudaverat. Adde hominis induſtriam ſingularem in obſervandis & annotandis iis quæ inter legendum occurrerent. Proinde nihil ferme ipſum fugere poterat, quod ad rem faceret,

quam aliquando illuſtrandam animo conceperat. Huc oratio evadit, quandoquidem in iis totus fuit, unde iſtiuſmodi haurire neceſſe eſt; ipſum aliis omnibus præferendum in iſto ſcriptionis genere. Cæterum huic ipſius de republica Iudaica commentationi aliquoties perlectæ, cum denuò edendam curarem, nonnulla addenda ſub librorum calcem videbantur. Quibus partim, ut dies diem docet, nonnulla ab ipſo dicta corrigerentur; partim minus plenè enarrata explicarem; partim denique confirmarem & conſtabilirem

dubia. Atque eò intendi animum, ut ex authoribus Ebræis minus tritis & Chriſtiano lectori cognitis ac lectis annotationes pleraſq; concinnarem. Fateor quamplurima alia in promptu fuiſſe, quibus hic author illuſtrari potuiſſet; verum brevitati ſtudendum fuit, ut concinnè eodem volumine, eoque forma minima excuſo annotationes compingerentur. Eò accedebat feſtinatio ſcriptionis: ſiquidem in curſu lectionum noſtrarũ inter operas typographicas hę notæ fuerunt conſcribendæ; quum eodem tempore graviſſimæ orpha-

norum curæ meæ commiſſorũ cauſæ mihi pertractandæ eſſent. Præterea quum in hoc libello quampluri-ma occurrant, è quibus ſacræ literæ magis lucem mutuantur; quam è longis commentariis nõnunquam fieri aſſolet; æquum eſſe putavi, ſub finem, indice locorum ſacræ ſcripturæ breviſſimo, lectori exhibere paginas, quibus ſcripturæ paragraphi vel ex profeſſo explicantur, vel ea citantur ratione, ut ex adjunctis, attenta dictorum collatione, mirè ſæpius illuſtrentur. Id enim in hoc libello ſingulare eſt, ut vel ſola cita-

tione ſæpiſſimè locus S. S. explicetur: quia ritus ac mores aliaque pertractantur, unde paragraphorum S. S. intelligentia omnino dependet. Itaque ubi ſolummodo res iſtæ cum Sacræ Scripturæ locis conferuntur, ſtatim eorum ſenſus eluceſcit. Et quod imprimis attendendum, ita eluceſcunt iſtiuſmodi in Sacrę Scripturę locis, qualia ab interpretibus prolixis negligi ſolent. Quod vel maximè hunc libellum commendat. Cęterum, vir Nobiliſſime, quis ullibi reperiri poteſt, ad quem juſtius hunc libellum dirigam, præter te homi-

num quotquot ſunt humaniſſimum. Utique jam inde ex quo hunc etiam honorem adeptus, ut in Geldria N. tuæ innoteſcerem, identidem animo meo verſare aliiſque ſubinde enarrare non deſtiti, me in hominem incidiſſe, qui affabilitate, comitate, adeoque ſingulari humanitate ſua verè hominem ſe eſſe demonſtraret. Quum enim ſub regimine tuo in Velavia annum fermè octavum in Theologica profeſſione impleviſſem, & de gravi quodam negotio N. tuam Arenaci compellarem; quæ non humanitatis officia eo-

tem-

tempore ac deinceps perpetuò expertus ſum ? ut quandoque obſtupuerim, virum tantis reipublicæ curis diſtractum blando aliorum alloquio & exquiſitæ morum civilitati ac ſuavitati ita vacare poſſe, ut animos ſibi devincire nemo quiret efficacius. Verum hoc eſt antiquæ & veræ ac præſtantiſſimæ nobilitatis proprium, ut quo eminentior eſt dignitas, & ſublimius faſtigium; tanto facilius in civili converſatione ſeſe demittat. Alii complures, niſi auſteritate quadam vultûs, taciturnitate vel pauciloquio, tardo inceſſu, geſti-
 buſ-

buſque aliis ad ſuperbiam compoſitis ſuam authoritatem augeant vel conſtabiliant; de ſuo faſtigio multum diſceſſurum arbitrantur. Quaſi vero jam longo uſu non conſtaret, hæc eſſe animi ſuæ humilitatis conſcii τεκμήρια. quo enim quiſq; ex illuſtriori proſapia eſt oriundus; eo humaniorē ſe aliis exhibet. Quemadmodum ex Principibus aliiſque in excelſiſſima dignitate conſtitutis liquet; quorum humanitas cum eminentia certare ſolet: ut quanto aliis majores ſunt eminentiæ faſtigio, tanto eoſdem humanitate ſuperent.

rent. Illuſtre itaque tuum genus hac tua virtute multiſque aliis heroicis factis indicas. Ut eo permotus inter nobiles Batavos primarius, ordiniſque equeſtris, Dominus de Duvenvoorde te ſibi generum aſciverit. Quis enim tuam ſtirpem ignorat? Quæ non tantum inter alias Geldricas eminet; ſed per multa quoque ſecula ſuorum majorum genuinam avitamq; nobilitatem ad priſca tempora revocat. Quo fit ut cum præcedentibus ſeculis; tum hiſce etiam temporibus, ſemper quamplurimi ex tua familia reipublicę vel teneant

gubernacula, vel antea ad clavum ſederint. Idque quanta cum laude, & qua prærogativa, non ſolum in Geldria nemo fermè ignorat; ſed Hagæ Comitis ſuprema regentium collegia quotidie loquuntur. In eorum ſummo, id eſt, Ordinum Generalium conſeſſu; jam multos annos totius confœderati Belgii ſalutem ita procuras, ut cum cæteris Geldris, Nobil. Randwico ex antiqua & illuſtri Geldrica ſtirpe, aliiſque ſimilibus primum ordinem conſtituas. Quocirca ſi graves legationes obeundæ, quum iſta gerenda ſunt,

unde præcipuè noſtra ſecuritas dependet, tuam N. ad iſtam ſubeundam provinciam ſollicitant: quia res feliciter geſtæ ſemper parem operam & ſucceſſum promittunt illis, qui earum ſatagunt. Cum novus orbis jam in occidente affulgeat, in arduo iſto negotio, ubi de novis regnis acquirendis, & politia ubique civili ac Eccleſiaſtica cum inſtituenda, tum conſtabilienda agitur; in A. tuam omnium oculi ſunt intenti: cujus judicio in politicis longa & multimoda experientia ſubacto, omnia cõmodiſſimè expediri poſſe

autumant. Ideoque ad iſtos conventus, niſi quum alia fungeris legatione, plerumque aut ſemper talibus negotiis delegari ſoles. Proinde nihil dubitandum, quin ſummo politico de politicis libellum conſecrare debuerim: qui cum in Geldria jam olim in comitiis publicis, & deputatorum collegio per aliquot annos; tum hiſce temporibus in conſeſſu Ordinum Generaliũ, tam gubernandi ac regendi ſingularem peritiam ad ſtuporem uſque oſtendit; quam earum virtutum in ſe exemplar exhibuit quas ſummus legiſlator

in Iſraëlitica politia hic deſcripta, à politicis exigebat. Inter quos erat inprimis reverentia ſummi Numinis; & munerum ac donorum contemptus: illam aſſidua inter occupationes alias maximè neceſſarias pietate, cum ferventi zelo nunquam non exprimis: ut ſæpius mecum vitæ iſtius tramitem animo volvens, dubitaverim, an quiſquam qui hujus mundi & politici regiminis curæ valedixiſſet, totumque ſe ſanctis meditationibus dediſſet, plura piæ mentis ederet teſtimonia, quam in continuo Dei cultu cum publico, tum privato,

to, ua vita ſuppeditat. Et quantopere largitiones illas & munera oderis, quibus tamen quamplurimi inhiare ſolent, exempla dediſti clariſſima. Eaque me haud latent; ſed iſta nonniſi cum aliorum offendiculo variis de cauſis palam fieri & enarrari ordine, vix poſſent. Porrò & aliud mihi fidem fecit, hunc libellum à te ſerena fronte iri ſuſceptum. Id lubentes ſuſcipimus, quo delectamur: eo auté delectamur quod perſpectum ac cognitum habemus; cuique in juventute noſtra (qua ætate animus omnibus curis ſolutus & vacuus, rei obje-
ctæ

ctæ voluptatem limpidius percipit) bonas horas tribuimus. Unde profluit, ut qui literarũ ſtudia antę maturam ætatem pertractavere; eorum converſatione qui literis incubuerunt deinde in reliqua vita afficiantur: & ſi quid iſtius generis in manum deveniat, ament atque deoſculentur. Tanto ardore Excellentia tua literas in juventute excoluit, ut cum ex Academiis domeſticis quicquid inde haurire potuit deprõpſerit; tum ulterius contendens, in Germania noſtra non ſolum reformatorum, ſed etiam Romanenſium

Lycea perluſtraverit. Quo eruditionis ſtudio omnimodæ ſcientiæ theſaurum ſibi comparavit, atque inſuper amoris igniculi exarſere in omnes literarum amantes eorumque lucubrationes. Nullus itaque dubito, vir Ampliſſime, quin pro innata tibi humanitate, literarum amore & peritiâ, hoc munuſculum literarium (munera licet averſans) tanto affectu acceptes; quanta tui admiratione mihi cogitatio offerendi ſubiit: neque minus gratum habiturus ſis, quam gratitudinis debitæ publicum dare pignus, mihi geſtivit animus.

Nul-

Nullum in hac opella mea capto emolumentum, prӕterquam in commentando, eorum commodum, qui hæc diligunt ſtudia; in dedicando autem, mei teſtificationem animi: quo uti dotes tuas demiror, pariter *debita earum recordatione* favorem A. tuæ paſcere & nutrire aveo. (Quem tanto ſemper majoris feci; quanto paucorum peritorum & bonorum, atque illuſtrium judicium, unde ille promanat, pluris ſemper faciendum duxi, quam innumeræ cæterorum multitudinis.) Enimvero, ut cętera prӕteream, minimè nos decet,

qui

qui continuè edendis libris occupamur, quos heroibus quibuſdam inſcriberē tritus â priſcis temporibus mos imperat; ut eorum virtutes ſilentio prætereamus, ad quorum exemplar omnes ſe componere, vitamque ſuam inſtituere debent. Quod licet præcipuè mihi inpræſentiarum propoſitum non fuerit, committere tamen minimè debui, quin eorum ſaltem mentionem aliquam injicerem quę mentem meam identidem occupant; atque apud alios frequenter ad ea obſtupeſcens referre ſoleo. Quidni publico ſcripto conſignarē, quod

ore profiteri veritas & affectus jubet? Neque mihi perſuadere poſſum, cum alii ficta ſibi aſſcribi & verbis exaggerari geſtiant, id animo adverſari tuo, ſi ex veris tuis dotibus & virtutibus ac factis pauciſſima attingam: & quidem ſtylo adeo ſimplici, verbis adeo humilibus, *ut ni vis boni in ipſis ineſſet, hæc iſta extinguerent.* Quis unquam repertus qui, ſua ſibi reddi & retribui, dedignaretur? Aliud non facio: quum multa debeantur, exiguum quid in medium profero & tuo quaſi altari impono. Quemadmodum Ethnici paſſim

ſuis heroibus, quos poſt mortem ἀποθεῶσαι miris modis efferebant, ſatisfactum exiſtimabant, ſi ἀπαρχὰς *primitias* nonnullas offerrent; non ſecus hiſce pauculis ex ampliſſimo theſauro tuo decerpendis me exiſtimabo defunctum: non quidem tuis reſpondentem meritis; ſed A. tuæ benigno fretum judicio. Cui tam facile hoc tempore me ſatisfacere, non ignoro; quam tuæ præſtantiæ difficile eſſe omni ex parte ullo tempore reſpondere, certiſſimè ſcio. Cæterum, Vir nobiliſſime, quum omnem de te ſermonem ſupergreſſus, verba tuis laudibus

dibus condigna non accipias, animum eò erumpere conantem, quâ hactenus ſoles humanitate amplectere: neque minus benigno favore ad eum deſcendas, quã ipſe tuarum virtutum admiratione ad A. tuam aſcendere cogitur. Eodemque vultu mea legas ſcripta, quo ſæpius admiſiſti verba. Ita fiet ut voti mei compos, nihil exoptem ulterius; niſi perennem incolumitatẽ: quam Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti porrò conferat, oro,

N. & Amplitudini tuæ; cujus permanere cliens humilimus geſtio,

C. l'EMPEREUR ab Oppijck.

Lugd. Bat. an. partæ ſalutis 1641.

INDEX CAPITUM.

CAP. I.

DE prima origine Iudaicæ politiæ cum Eccleſiaſticæ tum civilis.

CAP. II.

Politia Eccleſiaſtica Patrum ab orbe condito.

CAP. III.

Politia civilis Patrum ab orbe condito.

CAP. IV.

Hebræorum Politia Eccleſiaſtica in Aegypto, & in deſerto uſque ad Legem latam ad Sinain.

CAP.

CAP. V.

Aebraeorum Politia civilis in Hegypto, & uſque ad Legem latam in monte Sinai.

CAP. VI.

Civilis politia apud montem Sinain uſque ad ingreſſum in Chananaeam.

CAP. VII.

Politia Eccleſiaſtica apud montem Sinain uſque ad ingreſſum in Chananaeam.

CAP. VIII.

Politia civilis ſub Ioſua.

CAP. IX.

Civilis politia Hebræorum jam miſſorum in poſſeſſionem Chananææ uſque ad exilium Babylonicum : & primum quidem ſub Iudicibus.

CAP. X.

Politia civilis Hebræorum ſub Regibus uſque ad ſeceſſionem decem tribuum.

CAP. XI.

De utraque politia in regno Iehudæ reſtituta.

CAP. XII.

De civili politia Regum decem tribuum poſt ſeceſſionem à

regno Iehudæ.

CAP. XIII.

Politia civilis Hebræorum poſt Ieruſalem expugnatam à Nebucadnetſare.

CAP. XIV.

Politia civilis Iudæorum per alias provincias diſperſorum.

CAP. XV.

Politia Eccleſiaſtica in Chananæa.

CAP. XVI.

De politia Eccleſiaſtica decem tribuum.

CAP. XVII.

Politia Eccleſiaſtica in captivitate Babylonica.

CAP. XVIII.

Politia Eccleſiaſtica poſt reditum ex captivitate Babylonica.

CAP. XIX.

De ſchiſmatis, apoſtaſiis & ſectis, quæ apud Hebræos exortæ ſunt.

FINIS.

IN-

INDEX
Locorum Scripturæ.

Gen.

2. 3.	*Pag.*16
3. 16.	10
3. 19.	24
4. 4.	12
4. 14.	14, & 21
6. 2.	19
7. 2.	347 *ſeq.*
1. 20.	25
8. 20.	8, & 25
17. 14.	20. & 353. *ſeq.*
19. 1.	360
22. 5.	34
25. 22.	14
29. 22.	41
31. 54.	17
38. 24.	43
40. 20.	40
48. 5. & 6.	367. *ſeq.*

Exod.

10. 6.	*p.* 391
16. 34.	45
16. 20.	388

Exod.

18. 12. 18
31. 14. 358

Levit.

4. 13. p.73
17. 10. 358

Num.

3. 12. p.29
11. 16. 396
15. 30. 357. *ſeq.*
20. 26. 419
25. 7. 240
25. 13. 412. *ſeq.*
26. 29. & 38. 365. *ſeq.*
27. 21. 73
35. 12. 73

Deut.

16. 18. p.362
17. 12. 299 *ſeq.*
23. 3. 74
33. 5. 105
1. 10. p.304
Ioſ. 1.10. 364
13. 22. 32
23. 2. 97
23. 2. 397

Iud.

2. 16. 109.*ſeq.*
9. 6. 107
10. 18. 107
11. 11. 249
21. *totum* 99.*ſeq.*

Ruth. 4.2.*p.*95. 1.*Sam.*2.30.*p.*411. *ſeq.*

7. 15. *p.*117
8. 2. 114
9. 12. 243
10. 17. 249
11. 8. 119
16. 2. 243
18. 16. 120
21. 1. 248

2.*Sam.*

8. 17.*ſeq.* *p.*121.*ſeq.*
20. 26. 123

1.*Reg.*

2. 27. *p.*417
4. 4. 419.& *ſeq.*

2.*Reg.*

6. 32. *p.*307
11. 5. 265
12. 4. 272

2.*Reg.*

2. *Reg.*

12. 10. 382
19. 2. 383
23. 2. 295
25. 19. 384

1. *Chron.*

9. 32. *p* 275
13. 4. 75. & 152
26. 29. 126. *ſeq.*
26. 18. 419
29. 1. 75
29. 1. 157
29. 8. 276

2. *Chron.*

1. 3. *p.* 418
19. 11. 131
19. 8. 387. *ſeq.*
35. 8. 297
34. 13. 294
36. 14. 425
Eſd. 1. 8. *p.* 170
10. 8. & 14. 156. & 158
10. 6. & 14. 391. 396
Nehem. 4. 14. *p.* 156. 5. 14. *p.* 155. 5. 7. *p.* 156. & *ſeq.* 11. 16. *p.* 160. & 323 11. 9. *p.* 164. 11. 22. *p.* 313. 317. *ſeq.*

Nehem.

Nehem.

11. 24.	322
12. 1.	311
13. 28.	165. *ſeq.*

Eſter.

3. 12.	381
10. 8, & 14.	156 & 158

Iob.

14. 7.	p. 356
Proverb.	339

Eſai.

19. 19.	430
33. 18.	385

Ierem.

8. 8.	p. 428
19. 1.	390
20. 1.	301
21. 1.	300
25. *ult. verſ.*	436
26. 8. *ſeq.*	143. *ſeq.*
26. 8.	279
29. 25.	300. & 423
35. 4.	392
36. 12.	383
38. 4. & *ſeq.*	148
52. 25.	383. *ſeq.*

Am.

Am.

5. 15. 380

Ion.

1. 3. 306

Mich.

5. 1. p. 59

Matth.

2. 4. p. 329

22. 16. & 23. 438

26. 34. 27. 1. p. 395, & 424. ſeq. & 427.

27. 65. 404

Luc.

2. 1. 452

3. 2. 421

5. 17. 428 ſeq.

11. 45. 428

12. 58. 363

19. 47. 219

22. 52. 402. & ſeq.

22. 66. 424

Marc. 8. 15. p. 437.

Ioh.

8. 6. & 7. p. 224. ſeq. & 409. & ſeq.

18. 31. 228. ſeq. & 405. & ſeq.

Act.

Act.

5. 37. 451
6. 9. 330
7. 58. 230. *ſeq.*
12. 1. 233
18. 8. 332
13. 15. 332. *ſeq.*
23. 8. 444
24. 6. 7. *p.* 226. & 410. *ſeq.*
26. 10. 226. *ſeq* & 405. & *ſeq.*

Rom.

1. 20. *p.* 5
2. 15. 4

1. *Cor.* 14. 29. *p.* 333. 14. 34. *p.* 10.
16. 22. *p* 21. *ſeq.* 1. *Tim.* 1. 20. *p.* 84.
Ebræ. 11. 4. *p.* 7. 1. *Pet.* 4. 6. *p.* 27,

1. *Ioh.*

5. 16. 23

Iudæ verſ. 14. *p.* 21.

1. *Maccab.*

2. 42. 441
5. 42. 384
7. 13. 338. *ſeq.*
9. 56. 186

FINIS.

D. CONSTANT. l'EMPEREUR
ab Oppijck,
Illuſtriſſimo Comiti
MAURITIO NASSOVIO
Indiæ Occidentalis Gubernatori à conſiliis &c.

IPſa Aurora tuum nomen veneratur & horret,
Ac ſtupet Occiduis Barbarus Indus aquis,
Mauritiuſque Comes virtutum lucida imago,
Conſiliis voluit te quoque adeſſe ſuis:
Non ſatis hoc laudis; niſi demerearis Olympum,
Gentis Idumææ dum ſacra ſceptra refert;
Ecce tibi applaudunt excelſa Palatia cœli.
Nec tua terreno carcere fama manet.
Mundanis placuiſſe diis non inſima laus eſt,
Maxima cœleſti poſſe placere Deo.

ANTONIUS THYSIUS I.C.

De

REPUBLICA

Et

POLITIA IUDAICA.

Cap. I.

De prima origine Iudaicæ politiæ cum Eccleſiaſticæ tum civilis.

LEgum omnium bonarum, ſive ſint ſcriptæ, ſive non ſcriptæ, duplex eſt ſcopus. Aut enim hominis erga Deum pietatem reſpiciunt, aut hominum inter ſe officia deſcribunt. Hinc duplex naſci-

tur politiæ genus, quarum unam quæ ad pietatem refertur, divinam: alteram quæ hominum inter ſe officia continet, humanam, merito vocemus. Nos tamen ex communi loquendi more illam quidem Eccleſiaſticam, iſtam vero Civilem appellabimus. Cæterum una cum homine condito leges illas cœpiſſe fatendum eſt, animo videlicet illius ad imaginem Opificis ipſius conditi, inſculptas. Quum enim neque intelligentiæ lux ullis tenebris obſcurata eſſet, neque voluntatem ulla ἀταξία invaſiſſet, immo quædam admirabilis

eſſet hominis cum ipſo Deo convenientia, efficitur hominem hoc fuiſſe ipſo creationis beneficio adeptum, ut & quod Opifici deberet, & quod hominis cujuſvis in alterum officium eſſet, ſua ſponte perſpiceret, & quo illum intellectus deduceret, eo quoque tota voluntas ferretur. Iam tum tamen opus fuiſſe præterea externa divinæ voluntatis declaratione ex eo apparet, quod Dominus, etiam ante peccatum, Legem de arboris illius uſu interdicto, adhibita quoque graviſſima minimeque vana comminatione, ſancivit: quæ Lex,

nimirum ejus quam homo Deo debebat obſervantia teſtimonium externum eſſet. nec aliam tum Legem latam fuiſſe legimus. Poſtea vero invectis in hominis mentem tenebris, & penitus averſa à Deo hominis voluntate, manſerunt tamen in homine συντήρησις ϗ συνείδησις· quarum illa eſt quoddam κοινῶν ἐννοιῶν veluti penu, ab iſta vero cogitationes, hominem (ut inquit *a* Apoſtolus) excuſantes vel accuſantes, regi oportuit. Sed illa uſque adeo depravata eſt, ut iſta lux olim limpidiſſima, partim ſit in denſiſſi-

a *Rom.* 2.15.

ſiſſimas tenebras converſa, partim ubi etiam aliquid perſpicere ſibi videtur quo diſcrimen inter fas & nefas, inter honeſtum & turpe conſtituit, nunquam nos tamen ad veram uſque Dei vel noſtri ipſius notitiam deducat, nec in alium uſum, *a* Apoſtolo teſte, ſint in nobis illius relictæ quædam reliquiæ, quam ut ſimus *ἀναπολόγητοι*. Itaque conſcientiam quoque, utpote quæ ab illo cæco duce regatur, aberrare in plurimis neceſſe eſt: ut illam affectuum *ἀταξίαν* plane noſtris nunquam viribus perdomitam

A 3 præ-

a *Rom.*1.10.

prætermittam. Dubium ergo non eſt quin æternus ille λόγος φιλάνθρωπος jam tum partim arcano ſui Spiritus afflatu, partim etiam externis alloquutionibus, quarum exempla Moſes non pauca ſuppeditat, homines quomodo intus & foris coli vellet, & quæ alii aliis officia deberent, perſpicue docuerit. Quas Leges qui primi à Deo acceperunt, ſuis etiam nepotibus veluti per manus tradebant. Harum rerum teſtimonia nobis ſubminiſtrat vetus mundi hiſtoria uſque ad Legem in Sinai monte & aliis deſerti regionibus perlatam: ſicuti

nobis eſt à Moſe diviniſſime ex ipſius Dei mandato perſcripta. Vetuſtiſſima vero hujuſmodi Legum duo præſertim monumenta nobis ante Diluvium traduntur, nempe ſacrificandi mos, & animalium mundorum & immundorum diſcrimen: quod utrunque ad Eccleſiaſticam externam politiam ſpectat. Quum enim Abel fide ſacrificaſſe ab *a* Apoſtolo dicatur, neceſſe eſt Dei verbum expreſſum præiviſſe: quum vera fides non aliò feratur. Diſcrimen autem animalium mundorum & immun-

a *Hebr.*11.4.

dorum, id eſt, quæ mactare fas aut nefas eſſet, non aliunde quam ex ipſius Dei voce intelligi potuit: & quum *a* Noachi ſacrificium hac obſervata Lege factum, Deo dicatur placuiſſe, rurſum efficitur præiviſſe illius mandatum, quum nulla unquam ἐθελοθρησκεία Deo placuerit. Sed age hæc omnia pluribus, & quidem initio ab Eccleſiaſtica politia facto, explicemus.

Cap.

a *Gen.* 8.20. *&c.*

CAP. II.

Politia Eccleſiaſtica Patrum ab orbe condito.

IN Eccleſiaſtica Patrum politia primum de perſonis, poſtea de loco, deinde de tempore, quarto de rebus, quinto de ritibus, tum circa perſonas, tum circa res, agendum eſt.

Atque quod ad perſonas attinet, in genere primum ſunt conſiderandæ, ita ut totum Eccleſiæ corpus diſpiciamus: deinde & ſpeciatim, ita ut illius corporis partes diſtinguamus.

Quod igitur ad totum Eccleſiæ corpus ſpectat, ex

ipſo Dei *a* verbo conſtat Adamum & Hevam à Deo abalienatos, & poſtea illi conciliatos, ab ipſo Deo in Eccleſiæ cœtum lectos fuiſſe. Ita enim poſt lapſum ſenſerunt ex Dei increpatione ſe primam naturæ lucem & juſtitiam amiſiſſe, ut rurſus ex Dei promiſſione intellexerint ſe ab eo in ſuos recipi, & vitam ſibi reddi.

c Corporis iſtius partes duæ fuerunt: una ejus quæ moderando & docendo cœtui præfuit, altera ejus quæ monenti & docenti parere debuit. Nam in ea increpatione qua Dominus *b* Adamum

a *Gen.*3.14. *b* *Gen.* 3.16.
c 1.*Cor.*14.34. 1.*Tim.*2.11.

mum & Hevam perſtrinxit, Adamum ipſum gubernandæ reliquæ Eccleſiæ præficit, vel ipſam Hevam alloquens.

Adami ſeu præfecti Eccleſiæ moderandæ duplex fuiſſe videtur officium: unum Prophetiæ, alterum Sacerdotii.

Adamus igitur pro jure ſuo, quod etiam ipſi Dominus confirmavit & auxit, ſæpius iteravit & expoſuit uxori increpationem & promiſſionem ſibi factam, item & liberis ſuis, eoſque genuinum Dei cultum docuit: *a* atque ita prophetam egit,

a *Gen.* 2. 23.

egit, ut & fuit.

Sacerdotio functum fuiſſe dubium non eſt tum in recipiendis atque offerendis ſacrificiis, tum etiam in declarandis, hoc eſt, in declarando ſuo reliquorumque hominum reatu & pœna, quæ ita deſignarentur ipſis ſacrificiis, ut etiam illis adumbraretur præcipuum illud ſacrificium Seminis venturi.

Quidam ex priſcis Hebræorum interpretibus non inepte prorſus conficiunt ex eo quod quarti Gen. 3. & 4. verſ. dicitur Cainum & Habelem adduxiſſe (ita enim proprie ſonat verbum Hebræum)

bræum) ſua ſacrificia, ſacrificia ea ad patrem Adamum adducta, ut ille ea Domino offerret, ad eum videlicet locum quem ei rei deſtinaverat ex Dei præſcripto Adamus.

Locum enim certum fuiſſe dubium non eſt (cum omnia ordine fieri jam tum oportuerit) ad quem ad Sacra peragenda conveniretur, & ad quem ſacrificia ipſa vel adferrentur vel adducerentur: ubi etiam coram Deus ſuum adverſus ſuos animum reſtatus fuerit. Ibi videlicet Cainus liquidò & certò intellexit ſe ſuumque ſacrificium Deo non

non probari; contra, fratrem ejuſque ſacrificium Deo gratiſſimum.

Inde factum eſt ut qui Dei oraculum ſciſcitarentur, ad certum aliquem locum convenirent, ut confirmatur ex Gen. 25. 22. ubi vel ipſe Deus introducitur ipſi Rebeccæ reſpondens, vel certe ejus ſocer Abrahamus, tum temporis Eccleſiæ Dei ſacerdos & propheta.

Quia ergo in eo loco luculentiorem ſui præſentiam Deus exhibebat, quum inde fugaretur Cainus, *a* fugatus dicitur מלפני יי. i. ab ad præſen-

a *Gen. 4, 14. & 16.*

ſentiam Domini.

Ad eum locum erectum fuiſſe altare veriſimile eſt, cui victimæ imponerentur.

Quod ad tempus attinet, jam inde ab orbe condito præſtitutus fuiſſe videtur dies Septimus ſeu Sabbathi frequentandis cœtibus ſacræque quieti : ut colligi poteſt ex eo quod de ejuſmodi quiete diſerte pronuntiat Moſes ante Legem datam ad montem Sinain. Exod. 16. 5. 26. & 27. Adde quod ejuſcemodi dies, ejuſque ratio & uſus notiſſimus fuit priſcis ipſis patribus.

Præterea quod Moſes dicit

cit Gene. 2. 3. Dominum benedixiſſe diei ſeptimo, eumq; ſanctificaſſe, eo ſpectat ut ſignificet Deum non ſolum magnificaſſe & ſingulari laude extuliſſe diem ſeptimum, verum etiam ad ſpecialem cultum elegiſſe, ſeparaſſe, & dedicaſſe.

Quod ad res ſpectat, Patrum ſacrificia fuerunt alia Expiatoria, alia Euchariſtica.

Sacrificia Expiatoria ante Legẽ ad montem Sinain datã, ſola fuerunt Holocauſta. Euchariſtica fuerunt quadruplicia, Primitiæ, Decimæ, Proſperitates & Vota.

Expiatorium illud unicum

cum ſacrificium, videlicet holocauſtum, Patribus uſitatum fuiſſe apparet ex Gen. 8. 20. & 22. 2. 3. 7. & 13. immo & Exod. 10. 25. & 18. 12. & 20. 24. & 24. 5. poſteriorum enim iſtarum hiſtoriarum temporibus Moſi nihildum præſcripſerat Deus de Holocauſtis eorumque ritibus.

Ex Euchariſticis uſitatas fuiſſe Primitias conſtat ex Gen. 4. 4. Decimas ex Geneſ. 14. 20. & 28. 22. Proſperitates ex Gen. 31. 54. & Exod. 20. 24. & 24. 5. (quę enim duobus poſterioribus locis vel præſcripta vel geſta dicuntur, acciderunt

antequam lata eſſet lex de ſacrificiis Proſperitatũ, quæ extat in Levitico) & Exod. 18. 12. ex interpretatione Aben-Hezræ. Vota ex Gen. 28. 20 & 31. 13.

Perſonarum ritus vel fuerunt earum adhuc viventium, vel jam mortuarum.

Ritus qui circa perſonas viventes obſervatus eſt, primus & præcipuus eſt puritas ſeu ſanctificatio, non ſolum interior, ſed & exterior.

Exteriorem prorſus arguit illud Gen. 35. 2. quod quidem poſtea ſub Lege effecit נדוי. Eandem illam aliquo modo repræſentat

diſtin-

a diſtinctio illa totius generis humani quæ extitit tempore Enoſſi in filios Dei & in filios hominum : idque probat illa poſtea ſubſequuta Dei irritatio adverſus ſuā Eccleſiam, eo quod ſuorum filii commixti filiabus hominum, hoc eſt, profanorum qui ex Caini poſteris erant, eorum perditis moribus & vitiis ſe contaminaſſent, & ex illis ſobolem ſuſtuliſſent ad audaciſſima quæque facinora projectiſſimam.

Diſertiſſime vero puritatem hanc & ſanctitatem arguit Excommunicatio, unus

a *Gen.* 4. 26. & 6 2.

etiam ex illis ritibus qui circa perſonas obſervati ſunt.

Excommunicatio duplex jam tum fuiſſe videtur: Excommunicatio ſimplex, & Anathema.

Excommunicationis ſimplicis formula extare videtur Geneſ. 17. 14. Et excindetur anima illa ex populis ſuis. quod idem eſſe videtur atque ſi diceretur: Ejuſcemodi homo amplius non cenſebitur in populo Dei.

Populi enim nomine intelligitur aggregatio plurium hominum qui iiſdem legibus divinis & humanis reguntur.

Pra-

Praxis iſtius excommunicationis extitit in Caino. Gen. 4. 14. & 16.

Chanochus ſeptimus homo ab Adamo, cum Caini poſteros in pejus ruere videret, & Dei filios ſeu populum in dies magis ac magis ab antiqua puritate deſciſcere, Anathema illud ſolenne ſuæ ætatis hominibus propoſuit, quod extat Iudæ verſ. 14. & 15. Illa vero verba ſolenne Anathema præ ſe tuliſſe arguit quod ſcribit Paulus 1. Cor. 16. 22. Anathema Maran-atha. Nam duæ illæ voces Maran atha, i. Dominus noſter venit, videntur omnino petitæ ex il-

la prophetia, & poſtea ex illius formulæ verbis Excommunicatio ipſa ex Hebræorum more appellata. Quod vero Dominus noſter, non autem nude & abſque pronomine, Dominus, ſicut apud Iudam κύριος, ſcribitur, fit ex idiotiſmo linguæ Aramicæ, qui accedit ad idiotiſmum linguæ Hebraicæ. Aramæi enim, præſertim Syri, pro κύριος dicunt, מרן, id eſt, Dominus noſter, ubi Hebræi dicunt, ארני, id eſt, Domini mei, abūdante utrobique pronomine tam Græcis quam Latinis.

Quinetiam ex Rabbinis quidam interpretantur ſummum

mum genus excommunicationis quod illi vocant שמתה vel שמתא, quaſi ſit השם אתא, id eſt, Dominus ipſe venit. Quod ſi hæc interpretatio valeat, alia quam vulgo afferunt, Ibi mors, alluſio quædam erit poſt genuinam illam compoſitionem inventa, ut quamplurima hujuſcemodi extant apud Romanos Juriſconſultos. Eſt enim hæc excommunicatio adjudicatio quædã ad mortem æternam, & juſtum Dei judicium. Atque huc videtur ſpectare quod *a* Ioannes dicit de peccato ad mortem. Vide & infra, ubi a-

 getur

a 1.*Ioan*.5.6.

getur de Eccleſiaſtica Iudæorum politia ad montem Sinain præſcripta.

Ritus qui circa mortuos obſervatus eſt, fuit ſepeliendi atque humandi cura, & ſepulchri ſanctitas & religio.

Humandi præceptum aliquo modo adumbratur verbis illis Dei ad Adamum, Gen. 3. 19. Quoad revertaris ad terram; nam ex ea ſumptus es. Quia pulvis es tu, etiam ad pulverem reverteris.

Pura humandi cura & ſepulchri jus atque ſanctitas extat, Gen. 23.

Rituum qui circa res obſerva-

ſervati ſunt, ille unus extat quo diſtinguuntur animantia in munda & immunda, de quo Gen. 7. 2. & 8. & 8. 20.

Delectus ille animantium mundorum, ſacrificia duntaxat ſpectaſſe videtur.

Alia quædam præterea ab iſtis in Eccleſiaſtica hac Patrum politia contigerunt, quæ operæpretium videtur percurrere antequam ad Civilem Patrum politiam deſcendamus.

Prætermittendum enim nullo modo videtur quod Moſes *a* tam diligenter perſequitur genealogiam Ada-

 mi,

a *Gen.* 5. 4. *&c.*

mi, per Sethum & certos quoſdam ex ejus poſteris ſelectos. Illud vero eo ſpectare omnino videtur ut ſciamus quam bene & fœliciter ſuam Eccleſiam Deus continuarit, & regendam curaverit.

Cum ergo jam per ætatem non liceret Adamo Eccleſiæ regendæ attendere, præfectus illi eſt Sethus. Setho eadem de cauſa ſucceſſit Enoſſus, Enoſſo Kænan, Kænani Mahaleel, Mahaleeli Ieredus, Ieredo Chanochus, Chanocho Methuſchelachus, Methuſchelacho Lamechus, Lamecho Noachus, qui & dici-

tur

tur *a* Præco juſtitiæ, & Præco ipſius Chriſti.

Cum vero ille per longiſſimum tempus ſurdis cecinißet, præſertim per illos centum viginti annos quibus arcam conſtruxit, tandem mandata accepit à Deo, ut in arcam ipſe ingrederetur una cum ſua familia & variis animantium ſpeciebus: ut ibi in tuto eſſet, interea dum reliqua quæ extabant, extremo exitio devoveret penituſque deleret.

Noachus ex arca egreſſus ad priſtinos ritus divini cultus redit, eoſque apud ſuos omnes nondum diſperſos exer-

a 2. *Pet.* 2. 5. 1. *Pet.* 3. 19. & 4. 6.

exercuit per centum & decem annos: in quod tempus incidit diſperſio poſterorum Noachi.

Facta illa diſperſione veriſimile omnino eſt unumquemq; in ſua familia Principem ſeu Regulum, & Sacerdotem fuiſſe atque inde has dignitates ad Primogenitos gentis ſeu familiæ perveniſſe: ita ut primariæ familię primogenitus eas ſemper obtineret, aliarum vero familiarum primogeniti tū ad Rempublicam adminiſtrandam, tum ad Sacra peragenda adhiberentur.

Primogenitos ſolitos adhiberi ad Sacrificia apparet

non ſolum ex Hebræorum *a* commentariis , ſed & ex eo quod in Lege Dominus profitetur ſe Levitas ad ſuũ cultum aſſumere & ſibi dicare tanquam λυτρὸν Primogenitorum reliquorum ex Iſraëlitis. Hoc enim non tantum ad Iſraëlitarum primogenitos ab Angelo Exterminatore inÆgypto prætermiſſos referendum eſt, verumetiam ita intelligendum videtur quaſi Dominus ſignificaret non ſolum ex Lege quam tunc dictabat, vel

a *In Exod.19.22. & 24.5. ubi Onkelos Iuvenes diſerte exponit Primogenitos: Aben Hezr. Nũ. 16.1.*

vel certe refricabat, primogenitos ſuos eſſe, ſuiſque Sacris faciendis præficiendos, ſed jamdudum hoc in ſuo populo & quaque ejus familia uſitatum fuiſſe.

Noachus ita ſuos inſtituit, ut cultum divinum ſibi à Majoribus traditum, & à Deo confirmatum addito novo quodam Iridis Sacramento, eos docuerit: ſed non omnes eum purum retinuerunt. Chaldæi enim admixta ſuorum Regum idolomania eum indigniſſime corruperunt: fœdius vero ipſi Chananęi, qui ad idolomaniam, Magiam & perditiſſimos quoſque mores ad-

adjunxerunt. Certe uſque ad Abrahami *a* tempora non ſolum in Ægypto perſeveravit aliquis Dei timor, (ubi tamen mox depravatam fuiſſe veram ſapientiam, ac religionem fœdiſſimis ſuperſtitionibus contaminatam ex omnibus hiſtoriis conſtat) ſed & in Palæſtina: immo & in media Chananæa *b* ad Salemum erat Melchitſedechus Dei altiſſimi Sacerdos idem & ipſe Rex. Addam etiam tempore Moſis *c* illuxiſſe alibi quam in poſteris Iacobi veræ religionis aliqua veſtigia, nimi-

a *Gen.*12.17. b *Gen.*20.3.*&*14.18. c *Num.*22.5.*&c.Deu.*23.4.

mirum Pethore urbe ſita ad Euphratē in Meſopotamia. Ibi videlicet commoratus dicitur Bilham Prophetiæ dono illuſtris: ſed qui cum lucro pellectus Prophetiam in perniciem populi Dei convertere conatus eſſet, & ejus rei gratia Deum ſæpius tentaſſet, peſſimumq; conſilium tandem Moabitis ſuggeſſiſſet, merito à Ioſua *a* Divinus dicitur, & malitiæ ſuæ meritas pœnas dedit.

Dum Chaldæi ſuorum Regum idolomanias *b* ad genuinum Dei cultum adjungunt, Dominus miſertus

a *Ioſ.13.22.* b *Gen.12.&c.*

tus Abrahami eum ex mediis illis idololatriis evocat eumq; patrem Seminis promiſſi fore pronuntiat, & cum eo fœdus ſolenne percutit.

Abrahamus ubi terram Chananæam ſibi deſignatam & deſtinatam ingreſſus fuiſſet, & tuto ad genuinum Dei cultū redire poſſet, eum ita aggreditur, ut ipſe domi Sacerdos familiæ ſuæ eſſet, & pro diverſis ſuæ peregrinationis manſionibus varia illius Divini cultus, quem frequentabat, Sacraria ſeu altaria erexerit, apud quæ Dei nomen invocaverit, id eſt, (ſi quis velit) univerſum

Dei cultum celebraverit, qui nomine orationis & invocationis nominis Dei venit, ut & adorationis, Gen. 22.5.

Quum vero Abrahamus ad Quercetum ſeu Roboretum Mamræ conſediſſet, ibi Sacrarium & altare quoddam ordinariis familiæ ſuæ cœtibus deſtinavit.

Abrahamum ſacrificaſſe apparet ex Gen. 15.9. & 22. 2.7.9. & 13.

Abrahamum docuiſſe apparet ex Gen. 18.19. atque adeo prophetam fuiſſe ex Geneſ. 20.7.

Quinimmo Abrahamus hoc honore à Deo affectus

eſt, ut novas & maxime diſertas ab eo promiſſiones audierit, tum de ſe ſuiſque æternum in Dei populum retinendis, tum de Meſſia ejus ſemine, futuraque Dei benedictione in ejus gratiam & nomen, earumque ſolenne & diſertum ſigillum & Sacramentum, nimirum Circunciſionem acceperit.

Abrahami omnes filios non ita veriſimile eſt patris educationem & inſtitutionem contempſiſſe, quin aliquam paternæ religionis obſervationem uſurpaverint: ſed de illa apud Iſmaëlem & Keturæ filios non ita

conſtat, atque de Iſaaci in ea perſeverantia.

Iſaacus igitur, ſicut & pater Abrahamus, *a* Sacerdos familiæ ſuæ fuit, *b* Sacriſque operatus eſt ipſe, atque ſuos docuit.

Uterque ex Iſaaci filiis videtur in patris religione perſeveraſſe, ſed Eſavus non ita pure.

At Iacobus ita genuinum Dei cultum in ſua familia reſtituit, ut ſuos omnia *c* idola eorumque inſignia quę ex Meſopotamia aſportaverant, abjicere juſſerit. Ergo

&

a *Gen.* 26. 24. b *Gen.* 27. 46. *Gen.* 28. 1. c *Gen* 35. 2.

& domi *a* Sacerdos ſuus fuit, ſacrificavitque ſaltem Proſperitates, ſuoſque docuit: atque varia *b* pro variis ſuis habitationibus altaria erexit.

CAP. II.

Politia civilis Patrum ab orbe condito.

CIvilis politiæ qua Patres uſi ſunt, duplex tempus conſiderandum eſt. Prius eſt quod præceſſit ætatem Nimrodi: poſterius eſt quod illam ſubſequutum eſt.

Civilis politiæ admini-

a *Gen.* 31.54. & 46.1. b *Gen.* 35.2.

ſtratio ante Nimrodum penes eos fuit, penes quos erat & Eccleſiaſticæ. Nam veteribus ordinarium & quaſi perpetuum fuit, ut qui Reges eſſent, iidem etiam Sacerdotio fungerentur. Hinc efficitur iſtam priorem politiam Monarchicam fuiſſe.

Politiæ, quæ Nimrodi ætate invaluit, duplex fuit adminiſtratio, Privata & Publica.

Privata fuit penes Patres familias & eorum Primogenitos. Siquidem cum ex hiſtoriis Sacris, tum ex prophanis conſtat veteres illos patresfamilias in liberos & ſervos vitæ neciſque pote-

poteſtatẽ habuiſſe, ita ut illos caſtigare etiam ſeverius pro rei merito potuerint. Immo & in reliquos qui cenſebantur familiæ eorum, qualis erat uxor & nurus. Ergo patresfamilias domi ſua ſuoſque ad juſtitiæ regulam componebant, & de criminibus intra familiam vel adverſus familiam admiſſis cognoſcebant, pœnaſque ſtatuebant & exequendas curabant.

Publica duplex fuit: Monarchica ſeu Regia, & Democratica.

Utraque ſuos Seniores ſeu Senatores habuit, qui in Monarchica ſeu Regia

politia aliquando Regis ſervi vocantur, ut Geneſ. 20. 8. & 40. 2. & 41. 13. 37. & 38. & 45. 16. & 50. 7. aliquando etiam Seniores ſeu Senatores, ut Gen. 50. 7. In Democratica ſemper dicuntur Seniores, ut Ioſ. 9. 11.

Commune fuit utrique politiæ cognoſcere de rebus publicis, item de contractibus inter diverſas familias initis, & de delictis atque criminibus extra familiam admiſſis. Ita tamen ut res leviores per Regem & Senatores confici potuerint: graviores autem ita per Regem & Senatores conſtituerentur, ut omnino ad po-

populum referrentur, ut apparet ex Gen. 23. & 34. & Ioſ. 9. 11. Adde etiam Gen. 29.22. Nam nuptiarum ritus publici juris fuiſſe videtur, ut & ſepulchri: utrumque enim ſanctum & religioſum eſt.

Quibus legibus & à quo inſtitutis hæ politiæ adminiſtratæ fuerunt, non plane conſtat, ſi illas exceperis quę extant initio capitis noni *a* Geneſeos. Sed veriſimile videtur primos Patres ex verbi Dei interpretatione atque ex ipſis communibus notionibus & præſenti neceſſitate civiles leges ſta-

a Gen. 9. 5.

tuiſſe (inter quas pono Nuptiarum ritus, Levirationis jus, & Adulterii pœnam) quæ poſtea à quibuſdam eorum poſteris auctæ, & ſuis locis ac temporibus accommodatæ fuerunt, ab aliis corruptæ & omnino perverſæ.

Inde factum eſt ut quum Abrahamus & Iſaacus pro ſe & ſuis fœdus iniiſſent cum indigenis Chananæis, familiæ ſuæ præfuerint, & ei ex ſuis Legibus jus dixerint, non ex impuriſſimis Chananæorum inſtitutis.

Iacobus majorum ſuorum fœdere comprehenſus eodem illo jure in media

Chana-

Chananæa uſus eſt: item & ejus filii ut conſtat ex levirationis jure & adulterii pœna, quæ Iehuda ejus filius in ſua familia locum habere voluit.

Atque hæc patrum politia in Chananæorum agro ſive privata ſive publica, Monarchica ſeu Regia fuiſſe videtur.

CAP. IV.

Hebræorum politia Eccleſiaſtica in Ægypto, & in deſerto uſque ad Legem latam ad Sinain.

UBi Jacobus ejuſque poſteri ex Chananæa conceſſiſſent in Ægyptum incer-

certum eſt politiane eadem uſi ibi fuerint tum civili tum Eccleſiaſtica, qua uſi fuerant in Chananæa. Aliquos certe avitæ religionis ritus retinuiſſe veriſimile eſt. Circumciſionem enim obſervarunt, preceſque ſuas ad Deum dirigere edocti ſunt ab ipſo Iacobo ejuſque filiis: quibus mortuis, paucis illis ritibus à quibuſdam ex illo populo adjunctum fuiſſe Ægyptiacorum deorum cultum aliquem veriſimile eſt ex Ioſuæ 24. 14. & Iechez. 23. 3. Dominus profecto populum ſuum ex Ægypto educturus, ſuumque genuinum cultum plenius inſtau-

ratu-

raturus, primum Iſraëlitas revocat ad illos religionis ritus qui apud eorum majores invaluerant: eoque pertinet quod Moſi Dominus ipſe præſcripſit deſertum montis Sinais ad Sacra illic ſibi repræſentanda, quod & Moſes ipſe ſæpius Pharaoni repetiit. Eodem etiam ſpectat, quod colligitur ex Exod. 18. 7. 12. & 15. & 33. 7. (quibus locis poſſis adjungere cap. 16. 10. & 34.) nimirum fuiſſe vel tabernaculum ipſius Moſis, tanquam caſtrorum Prætorium, vel certe quoddam aliud, primum in caſtris, deinde deportatum extra caſtra, quod

ante

ante alterius illius ſolennis conſtructionem vocaretur Tabernaculum conventus: primum quod Dominus cum Moſe conventurus erat: deinde quod reliquus populus & ad Sacra & ad jus atque adeo ad conſilium ineundum eo confluerer. Aharon ergo Exod. 16. 10. videtur populum admonere ut eò ad Domini præſentiam ſe ſiſtat: item & Moſes jubens Aharonem urnam implere collecta manna, eamque reponere ibi ante teſtimonium.

Videtur & eò deductus Iithro, ut ibi illa omnia prodigia audiret, quæ Deus in

gratiam populi ſui ediderat, ibique Dominum laudaret & verum Deum agnoſceret; illique holocauſta & ſacrificia (id eſt, pacifica ut interpretatur Aben-Hezra) offerret. Videntur & eo confluxiſſe ad Iithronem ipſe Aharon & Seniores Iſraël, ut convivarentur coram Domino, quod & diſerte exprimitur *a*.

Videtur etiam ibidem ſediſſe pro tribunali ipſe Moſes, ut jus diceret. unde ſubjicit populum eo ad ſe venire ſciſcitatum ipſum Dominum.

Ex ſuperioribus ſatis apparet

a *Exod.* 18.7.8.9.10.11.& 12.

paret Eccleſiam cogi ſolitam ad eum locum de quo ſupra, ut Deum coleret, & ſciſcitaretur: illique ſacra faceret, ſacrificiaque offerret, non ſolum holocauſta, ſed & pacifica.

Populum ad illud tabernaculum etiam ex ſuo cujuſque tentorio adoraſſe, conſtat ex Exod. 33. 10.

Moſem initio, id eſt, ante conſecratum Aharonem apud populum ſacerdotio functum, certum eſt, ſuoſque ad eam rem adminiſtros habuiſſe non ſolum Ioſuam, ſed & certos *a* juvenes ex familiis quibuſque delectos,

a *Exo.* 19 22. & 24 4. 5. 6. 7. & 8.

ctos, quos arbitrantur Hebræi fuiſſe primogenitos: immo & ſacerdotes quoſdam fuiſſe in populo præter Moſem ex illo fortaſſe primogenitorum ordine. Quin etiam Moſes de Dei voluntate *a* reſpondit, prophetaque fuit Aharon præterea & Maria.

Cap. V.

Hebræorum politia civilis in Aegypto, & uſque ad Legem latam in monte Sinai.

HEbræos politiam civilem aliquam habuiſſe in Ægypto apparet ex eo quod Moſes in Ægyptum

D pro-

a *Exo.* 7.1; & 15.20; *Num.* 12.2.

profecturus mandata habet à Domino, ut Seniores ipſos adeat: ſicut & eos interpretatur Aben-Hezra Exo. 4. 29. ubi definit הזקנים Seniores quos aggregarunt Moſes & Aharon, eos qui in conſilium adhibiti fuerant in ætate & ætate, id eſt, anteriobus ſeculis.

In illo Seniorũ cœtu fuerunt quidam שוטרים Pręfecti (Gallice *Prevoſts*) ex ipſis Hebræorum popularibus, ut apparet ex Exod. 5. 14. &c.

שוטרים ſeu Præfecti iſtiuſmodi videntur fuiſſe rerum judicandarum peritiores & conſultiores reliquis Senioribus, & earun-

rundem judicatarum executores: ita ut eſſent maximæ authoritatis apud ipſum populum, unde & Pharaonis publicani, & exactores iis uſi ſunt dirigendis Iſraëlitarum operibus.

De numero horum Seniorum & Præfectorum non ita conſtat: ſed ſi conjectura valere poteſt, videntur *a* Septuaginta fuiſſe, quaſi Septuagenarius Seniorũ numerus quem Deus in Lege ſancivit, non tam ab eo tum inſtitutus quam continuatus fuerit: ſicut & alia quam plurima apud Patres uſitata Deus ad mon-

a *Num.* 11. 16. *&c.*

tem Sinain potius confirmavit quam innovavit. Septuagenarii autem iſtius numeri origo petita videtur ab eo quod tam diſerte & tam crebro in Sacris literis repetitur Septuaginta animas ingreſſas fuiſſe in Ægyptum: ita ut ſubductis quam plurimis rationibus, quas alii cuidam libro reſervamus, diſſimulare amplius & diutius non poſſim mihi videri cenſum illum qui in Septuaginta illis animabus tanquam Septuaginta Hebræorum gentibus, à Moſe proponitur, vel ab ipſo earum parente Iacobo ſub poſtrema vitæ tempora actum

fuiſſe,

fuiſſe, vel certe ſtatim poſt illius mortem ab ejus filiis; ut vel eo ſolo manifeſtius aliquando liqueret de implemento promiſſionis Dei ſæpius Hebræorum majoribus repetitæ de immenſa poſterorum Abrahami ſobole & multitudine: unde & quibus potuerunt nominibus cenſum illum celebrarunt & nobilitarunt. Hinc igitur & animas illas tam accurate enumeratas fuiſſe, & tam crebro commemoratas exiſtimo: immo & ex illarum familiis præcipuos populi Hebræorum moderatores ſumptos fuiſſe, qui Septuaginta illas

gentes Hebræorum poſteris in omnes mundi ætates repræſentarent. Et vero cum ab iſtis tanquam ſtirpibus omnes familiæ per ſingulas tribus poſtea propagatæ ſint, merito ab unaquaque earum familia unus aliquis in hunc numerum ad Rempublicam Iudaicam adminiſtrandam cooptatus dicatur, quod & aliquo modo apparet ex commentario Aben-Hezræ quem paulo ante citavimus. Atque quod Dominus Exod. 24. 1. jubet Septuaginta ex Senioribus Iſraëlis ad ſe una cum Moſe accedere, neque exprimit quomodo Moſes eos eligat, videa-

videatur de re nota agere: quod & ex eo ſatis arguitur, quod illi Septuaginta verſ. 11. ejuſdem capitis noto quodam nomine & proprio appellantur אצילי בני ישראל Magnates ſeu optimates filiorum Iſraël. Ita enim omnes interpretes Hebræi exponunt vocem illam אצילי per גדולי. Huc denique eodem prorſus modo accommodari poteſt quod Dominus Septuagenarium hunc numerum plane confirmaturus his verbis utitur, Num. 11. 16. Aggrega mihi Septuaginta viros ex Senioribus Iſraël, quos noſti quod ipſi (ſint videlicet, vel

fuerint jamdudum) Seniores populi & præfecti ejus: quaſi ad hoc Seniorum & Judicum munus evehat eos qui aliquando eo functi fuerant.

Politiam hanc multum fuiſſe imminutam tyrannide poſteriorum Pharaonum veriſimile eſt: unde Judiciorum ſaltem publicorum adminiſtratio adempta illis fuerit.

Atq; illa prior Hebræorum politia in Ægypto Ariſtocratica fuiſſe videtur, vel certe mixta ex Ariſtocratica & Democratica. Poſterior Tyrannica fuit regum Ægypti adverſus eos.

Privatam autem alteram in Ægypto continuatam veriſimile eſt.

Cum Hebræi ex Ægypto exceſſiſſent, videntur Seniores quibus tyrannis Pharaonum, judiciorum publicorum cognitionem ademerat, ita ut illis amplius non niſi privatim, immo clam, de rebus quibuſdam deliberare liceret, caſtrenſibus atque adeo domeſticis rebus impediti à judicio abſtinuiſſe.

Jus igitur à Moſe dicebatur, rerumque ſumma præſcribebatur, quæ poſtea per Seniores & Præfectos populo ſignificabatur.

Atque intermedii iſtius temporis politia inſtar Regiæ fuit, ſed ſub Domino: cum Moſes nihil niſi ex ore Domini reſponderet.

Hic vero jam Civilem politiam Eccleſiaſticæ præponimus, quod recens rerum commemoratarum tractatio id poſtularet.

Cap. VI.

Civilis politia apud montem Sinain uſque ad ingreſſum in Chananæam.

QUum ergo cauſarum & judiciorum multitudine Moſes obrueretur, ſequutus Iithronis conſilium, quod populo etiam probavit,

vit, delegit ex populo quoſdam Chiliarchos, id eſt, qui præeſſent mille familiis, Centuriones qui centum, Quinquagenarios qui quinquaginta; Decuriones qui decem, & de earum cauſis minoribus & levioribus cognoſcerent.

Plures fuiſſe Chiliadas in eadem tribu conſtat ex Iud. 6.15.& Mich.5.1. & 1. Paralip. 12.20. Et quia Hebræos noſtros reliquoſque viros doctos admodum occupatos & impeditos video in declaranda iſtarum Chiliadum, Centuriarum, Pentecoſtyum, & Decuriarum diſtributione, viſum eſt hic obi-

obiter explicare quænam ſit noſtra de illis ſententia. Ergo ex Joſuæ cap.7. liqueat populum Hebræum diſtributum primum fuiſſe in tredecim tribus: tribus illas in Septuaginta gentes, quas Hebræi animas vocant ſæpius quam משפחות quod vulgo exponunt familias: Septuaginta iſtas gentes in familias, quas Hebræi fere appellant בתים, id eſt, domos, aliquando גברים, id eſt, viros ſeu capita: domos illas in גברים, id eſt, viros ſeu capita. Capita vero ſeu viros hic appellamus qui patresfamilias ſint, filioſque, & quam Latini familiam appel-

pellant, habent. Chiliarchos, Centuriones, Quinquagenarios, & Decuriones, ut jam ſubindicavi, non per gentes quæ duntaxat Septuaginta erant, deſignatos puto: nec per eos qui proprie dicuntur, גברים, id eſt, viri ſeu capita, quum immenſo fere numero futuri eſſent: ſed per בתים, id eſt, domos ſeu familias.

Eos Moſes appellat paſſim in ſuis libris, Capita patrum, Capita tribuum, Principes, Capita millium, & Vocatos cœtus.

In illis præcipui fuerunt tredecim ſummi principes tredecim tribuum. Unde &

illa nomina aliquando vel hi ſoli habent.

Inde etiam factum eſt ut hi aliquando ſoli ad cognitionem aliquam delegarentur. Num. 31. 28. & 34. 17. & Ioſ. 22. 14.

His Iudicibus Moſes adjunxit ſuos Præfectos, vel certe eos ex eorum numero deſignavit, ut videtur innuere inſtitutio *a* Septuaginta Seniorum.

Cum vero nec ſic quidem majoribus & difficilioribus cauſis dirimendis Moſes ſufficeret, Dominum exorat ut adjutores habeat. Dominus igitur Moſi præcipit

a *Num.* 11.16. *&c.*

cipit ut Septuaginta viros deligat ex his Senioribus Iſraël, quos Seniores populi eſſe noviſſet ejuſque præfectos, eoſque ad Tabernaculi oſtium deducat, ut illis Moſis ſpiritum communicet. Hoc exequitur Moſes. Ergo Senatus iſtiuſmodi ut conſtitit ex Senioribus & Præfectis magis probatis (quippe qui videntur illi fuiſſe qui jam hoc munus obierant in Aegypto, ut ſupra conjecimus) & ad Moſis provinciam levandam comparatis, videtur de gravioribus judiciis cognoviſſe & de Reipubl. ſumma ita ſtatuiſſe, ut haberet etiam

ſuos

ſuos Præfectos, immo & ſummum caput ipſum Moſem.

Horum numerum præciſum faciunt quidam Septuaginta duorum, quaſi ſeni deſcripti fuiſſent ex duodecim tribubus: ex quibus tamen Moſes duos reliquerit in caſtris, quod Dominus ſeptuaginta duntaxat adduci juſſiſſet. Alii faciunt Septuaginta unius: fortaſſe quod Judicum numerus impar eſſe debeat. Atque huic numero vulgo Hebrei ſubſcribunt, qui ſuum Synedrion vocant de nomine Septuaginta unius. Hi vero numeri ſatis commode hoc

modo

modo conciliari poſſunt. Cum enim Dominus diſerte ſeptuaginta ad ſe aggregari jubeat, veriſimile eſt primum Septuaginta duntaxat fuiſſe: quibus Moſes ad cœtum moderandum additus Septuageſimum primum effecerit: ſummus vero ſacerdos de jure reſponſurus, Septuageſimum ſecundum.

Numerus Septuaginta duorum etiam ex Numerorum 26. ſic initus dici poteſt, ut primum ſubductis ex numero familiarum iis quæ à primis patribus denominantur, & in earum locum ſubſtitutis familiis

quæ ab illis præcipuis ſtirpibus deductæ ſunt: ut verbi gratia, expuncto Partſitarum nomine, & in eorum locum ſubſtitutis Chetſronitis & Chamulitis, ex duodecim tribubus reliquas ſupputemus quæ erunt quinquaginta & una: deinde ex Num.3.18. item & Exod. 6.17. octo Levitarum familias ſeu gentes, ut illæ locis illis accuratiſſime deſcribuntur, ita ut jam aſſurgant Hebręorum familię ſeu gentes numero quinquaginta novem: quibus additi dicantur tredecim sũmi principes 13. tribuum.

59
13
———
72

Et vero cenſus ille 26. Num. niti videatur numero illo ſeptuagenario qui præſcribitur Gen. 46. Nam & eadem fere ſunt utrobique familiarum ſeu gentium capita: & ſi quæ in Numerorum cenſu omiſſa ſunt, & illis alia ſubſtituta, illud inde factum eſt quod capitum illorum familię & cladibus quæ in deſerto contigerant, prorſus deletæ eſſent, & ad retinendum ſeptuagenariũ numerum, aliæ illæ ſubie-

ctæ ſint. Quinimmo & Num. 26. 46. in illius rei veſtigia Moſes meminiſſe videatur Serachæ filiæ Aſeris. Sed quia cenſus ille 26. Num. actus eſt poſt lectos iſtos judices, & maximas clades in populo editas: & fortaſſe ejuſcemodi difficultates in ipſorum capitum & familiarum reſtitutione occurrant quas facile non ſit expedire & diſſolvere, ſatius videatur, omiſſo hoc numero Septuaginta duorum, vel propter illas rationes, quas ſuperiore capite & ſub iſtius initium commemoravimus, alterum numerum, nempe Septuagena-

natium amplecti atque recurrere ad Geneſ. 46. *a* quo loco melius ac certius numerus ille conſtabit. Sic igitur inde numerus hic Septuagenarius iniri poteſt, ut loco Jacobi & duodecim filiorum ejus aſſumantur tredecim ſummi principes tredecim tribuum, deinde ex unaquaq; nepotum ipſius Jacobi illic denominatorum familia aliquis unus deſumptus dicatur. In locum Dinæ filiæ Iacobi, & Serachæ filiæ Aſeris ſubſtituti dici poſſunt aliqui ex poſteris aliorum capitum : vel certe duæ illæ per ſe caput

 ſe-

a *Gen. 46. 8. &c.*

feciſſe duarum familiarum quæ ſint vel ab ipſis in rei ipſius memoriam, vel ab ipſarum maritis denominatæ. ſicut filiabus *a* Tſelophchad accidiſſe oportet: utpote quæ in paternam hæreditatem deficientibus fratribus ſucceſſerint. Porro ad ſupplendum numerum horum capitum, his qui moriebantur abſque poſteris veriſimile eſt ſubſtitutos ſemper fuiſſe aliquos ex proximis.

Ergo ut ad rem redeamus, de cauſis levioribus cognoſcebant primum Chiliar-

a *Num.* 27.1.*&c.*

liarchi, Centuriones, Quinquagenarii, & Decuriones una cum ſuis Præfectis, quiſque in ſua Chiliade, Centuria, Pentecoſti ſeu Quinquagenaria, & Decuria: deinde ſiquid gravioris negotii ſuboriretur; res tota ad Septuaginta eorumque Præfectos referebatur.

Hi ut plurimum præſente Moſe de rebus decernebant. Immo & ipſe Moſes aliquando ſolus de rebus graviſſimis ex Dei reſponſis ſtatuebat.

Peculiares iſti Senatorum cœtus, cum Chiliarchorum, Centurionum, Quin-

quagenariorum & Decurionum una cum ſuis Præfectis, tum ipſorum Septuaginta Seniorum vocantur proprie עדה, id eſt, Cœtus ſtatis horis & locis aggregari ſolitus: atq; etiam הזקנים id eſt, Seniores: immo & שופטים Judices. Hic ergo duplicem עדה ſeu הזקנים & שופטים conſtituimus Septuaginta videlicet, deinde & Chiliarchorum, Centurionum, Quinquagenariorum, & Decurionum. Atque ſic Aben Hezra, Num. 16. 25. putat ipſos Septuaginta nomine Seniorum intelligi, item & nomine כל העדה, id eſt, Univerſi cœtus,

tus, Num.27.21. quod diſertius exprimit R. Schelomoh. Sic certe nomen עדה id eſt, Cœtus de Septuaginta Senioribus, vel de Chiliarchis, Centurionibus, &c. accipiendũ videtur Num.15. 24.&c. ut locum illum concilies cũ Levit.4.13. Et certe ſacrificiorum diverſitas diverſam peccati ſpeciem arguit. Vide & infra ad cap. 8. ubi hiſtoriam expeditionis adverſus Benjamitas ſuſceptæ tractabimus. Chiliarchos, Centuriones, &c. de illis nominibus appellatos eſſe conſtat ex Nume. 25.7. & 35. 12. &c. ac Joſuæ 20. 4. &c. & aliis lo-
 cis.

cis. Univerſalis autem civium cœtus, id eſt, illi omnes qui ingrediebantur קהל יהיה. id eſt, agmen *a* Iehovę, hoc eſt omnes illi qui ita jure populi Iſraëlitici donati fuerant, ut in populo Dei cenſeri poſſent, ſimul aggregati vocabantur קהל, id eſt, agmen, aut etiam כל ערת ישראל, id eſt, univerſus cœtus Iſraëlis, aliquando etiam ſimpliciter ערה, id eſt, cœtus: aliquando & כל עֵרָה, id eſt, univerſus cœtus *b*.

Cæterum quemadmodum iſti

a *Deu.* 23. 3. *& alias.* b *Exo.* 12. 6. *&* 3. *& alias. Exo.* 12. 19. *& alias. Lev.* 24. 14. *& alias.*

iſti Senatorum cœtus vel ſeorsũ aggregati, vel etiam ſimul, ſed abſentibus populi Iſraëlitici omnibus civibus populum ipſum ſemper repræſentabant, ita & vocantur aliquando קהל, id eſt, agmen, & כל קהל ישראל, id eſt univerſum agmen Iſraëlis, item & כל עדת ישראל, id eſt univerſus cœtus Iſraël, immo & כל העם Univerſus *a* populus. Vide infra ſub finem capitis II.

Hęc autem politia eodem modo temperata videtur, quo dicitur Lacedæmonum illa

a 1. *Chron.* 13. 2. & 4. & 29. 1. 1. *Reg.* 8. 5. & 2. *Chro.* 5. 5. & 1. *Chron.* 13. 4.

illa perfectiſſima, ita ut Moſes Regiam quodammodo poteſtatem habuerit, ſub Dei tamen veri tunc & unici Iſraëlitarum Regis, auſpiciis. Septuaginta vero Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarii; & Decuriones Ariſtocraticam: Cives autem qui קהל, id eſt, agmen conficiebant, Democraticam.

Leges ex quarum præſcripto jus dicebatur Iudæis, fuſiſſime à Moſe deſcribuntur.

Eas ſi quis digerere velit, commodiſſime præſtare illud poterit, ſi ſequatur decem ſumma ipſa præcepta,

quæ

quæ reliquarum legum fontem vocare poſſis.

CAP. VII.

Politia Eccleſiaſtica apud montem Sinain uſque ad ingreſſum in Chananæam.

POlitia Eccleſiaſtica quæ ad montem Sinain ab ipſo Deo tradita eſt, habet Levitas ipſos in genere, & in illis Sacerdotes primum, deinde & reliquos Levitas.

In ſacerdotibus erat Summus quidam.

Erant & Secundarii: omnes videlicet alii à ſummo ſacerdote.

In Secundariis duo maxime fuerunt illuſtres, Unus

erat

erat totius ordinis Levitici, atque adeo Principum cujuſque familiæ Leviticæ caput quoddam, qui in Levitarum præcipuorum (quales erant Kehathitæ) provinciam intentus erat. Erat & hujus Legatus qui in inferiorum Levitarum provinciam & diligentiam inquirebat.

Summi ſacerdotis erat ſemel in anno Adytum Sanctuarii ingredi, reſpondere de Dei voluntate indutum ipſo Ephode. Atque ejuſcemodi fuit Aharon.

Capitis & ducis Levitarum erat inſpicere & inquirere in Levitarum diligentiam

tiam in obeundis muneribus, *a* ſed præſertim Sacerdotum reliquorum & Kehathitarum, curare oleum Luminarium, ſuffitum aromatum, Mincham jugem, & oleum unctionis. Atque ejuſcemodi fuit Eleazar vivente Aharone. Legati illius erat inſpicere & inquirere in munus *b* Gerſonitarum & Meraritarum. Ejuſcemodi vero fuit Ithamar.

Atque duo iſti inter alios ſecundarios magis illuſtres ex hoc etiam eorum inſigni munere, ita ad Ædis ſacræ curationem cum ſummo ipſo

a *Num.* 3.32. & 4.16. b *Num.* 4.28. & 33.

pſo ſacerdote conjunguntur, ut una cum eo Duces Ædis ſacræ dicantur. Vide quæ infra cap. 15. notabimus, ad Ioſuæ tempora, item & cap. 18. ſub initium.

Commune omnibus ſacerdotibus officium erat docere, precari, & offerre, ac proinde ſanctuarii vaſa adornare & inſtruere.

Docendi munus vel nudam verbi Dei explicationem ſpectabat, vel conjunctam etiam cum Juriſdictione.

Juriſdictio vel nudas reprehenſiones, vel eas conjunctas cum Legis Sanctione.

Legis

Legis Sanctio triplex ex legis ipſius interpretatione à veteribus Rabbinis derivata eſt, longe ante Legem Patribus probata, & poſtea ab Apoſtolis rata habita.

Prima eſt נדוי Averſatio, Amolitio & Amandatio: quando videlicet Sacerdotes aliquem immundum tanquam abominandum aliquid & deteſtandum averſabantur, amoliebantur & amandabant ab hominum contubernio, atque adeo ab ipſius Tabernaculi aditu, ad tempus à Lege præſcriptum. Quin etiam inde aliquis ultro ex hac Averſatione & Amolitione, quam

F lege

lege ipſa ſibi denuntiatam agnoſceret, exulare debuit, ubi ſe immundum noſſet, toto illo tempore quod à Lege præſcribebatur.

Hujuſcemodi autem erant omnes immundi ex Legis præſcripto quoquo modo immundi, & ad quodcunque tempus, vel etiam lepra illa, de qua in Lege, infecti.

Secunda eſt חרם Devotio extremo cuidam exitio, Excommunicatio: quando videlicet aliquis excindi dicebatur ex populo ſuo, & in eo amplius non cenſeri (ut jam ſupra expoſuimus) ex majore aliquo delicto. atque

que hoc puto eſſe ἀποσυνάγωγον fieri.

Tertia eſt שמתא vel שמתא Adjudicatio ad mortem Æternam, Anathema: quando videlicet aliquis antea excommunicatus non reſipiſcebat, vel etiam ſeſe adverſus admonitiones obfirmabat, ut manifeſte de ejus ſalute deſperaretur, ut & jam ſupra attigimus.

Primæ illi ſpeciei reſpondet quod in Eccleſiis noſtris vocamus prohibitionem ſeu ſuſpenſionem à Sacramentis: ſecundæ Excommunicatio publice facta: tertiæ Anathema, cujus ut non ita ſemper nota eſt no-

bis ratio, uſus eſt etiam rariſſimus. Huic poſtremo Anathemati devotus eſt ab univerſa Eccleſia Imperator ille Romanus, Julianus Apoſtata: ita ut poſtea preces non pro eo, ſed adverſus eum conciperentur. atque hinc fit ut huic Anathematis generi devotus videatur à Paulo *a* Alexander ille faber ærarius: item & illi qui Galatarum Eccleſiam interturbabant *b*.

Mediæ ſpeciei exemplum extat in Corinthio *c* illo inceſto: item & in *d* Hymenæo & Phileto: item & in Im-

a 2. *Tim.* 4.14. b *Gal.* 5. 12.
c 1. *Cor.* 5.3. d 1. *Tim.* 1.20 *&c.*

ImperatoreRomano, Theodoſio.

Primæ tribuo quod ſcribit Paulus 1. Corinth. 5. 9. item & 2. Theſ. 3. 6. & quod vulgo in Canonibus Eccleſiaſticis veteris Eccleſiæ dicitur *ἀφορισμός*.

Levitarum erat ſtante Tabernaculo videre nequis impurus aut etiam alio quovis modo indignus, in illud ingrederetur: item & Sacerdotibus adeſſe ad eos juvandos in aqua ligniſque aſportandis ad Tabernaculũ, & in decimis recipiendis.

Ubi deportandum erat Tabernaculum, quæ eſſet Gerſonitarum provincia,

& onus, item & Kehatitharum, item &

Meraritarum, fuſiſſime deſcribitur Num. 3. 25. &c. item & 4. 4. &c.

Leges vero ex quarum præſcripto hæc omnia gerebantur & adminiſtrabantur, extant ſparſæ per libros Moſis, ad Decem itidem præcepta revocandæ.

Denique hic locus poſtulare videretur ut aliquid de ſacrificiorum Moſaicorum generibus & ritibus diceremus: ſed quia illa non niſi pluribus pertractari poſſunt, ea in alium tractatum rejicimus.

CAP. VIII.

Politia civilis ſub Ioſua.

ATque hic aggredimur Civilem Hebræorum politiam ſeorſum pertractare, eodem contextu Eccleſiaſticam poſtea ſubjuncturi, & certe tempore quo Ioſuas bella adverſus Chananæos geſſit, duraſſe videtur ordo ille qui à Moſe obſervatus fuerat.

Joſuas igitur ita Moſis *a* provinciam obiit, ut per Præfectos præciperet populo curarent viatici quantum ſufficeret ad Iordanem intra tres dies trajiciendum:

a *Ioſ.*1.10.*&c.*

deinde Rubenitas, Gaditas, medioſque Menaſſitas ad officium præſtandum fratribus, (id eſt reliquis aliis tribubus) quale Moſi promiſerant. Poſtea deſignavit ſpeculatores ituros Ierichuntem, præſcripſit ſacerdotibus & reliquo populo quid ad Iordanem faciendum eſſet, populum circuncidit, Sacerdotibus populoq; ex Dei mãdato præſcripſit quomodo Jericho expugnanda eſſet. Ea expugnata ſpeculatores miſit adverſus Hain, ex clade accepta, ſorte (Deo monente) deprehendit quis in interdicto fuiſſet prævaricatus, eum ad pec-
cati

cati agnitionem interpoſito Dei nomine adduxit, Hain expugnavit, Deo altare ædificandum ad montem Hebalem, ibique holocauſta & pacifica offerenda curavit, & Lege publicè lecta coram omnibus, benedictiones & maledictiones pronuntiandas.

Quin etiam cum Gabaonitæ in Iſraëlitarū caſtra veniſſent, dicuntur cum Joſua inconſulto Domino fœdus iniiſſe, & eo authore ſummi principes cœtus, tredecim videlicet, vel certe ipſi Septuaginta fœderis jusjurandum concepiſſe, ex cujus jurisjurandi religione eos à

populi furore ipſe Ioſuas liberavit, lixaſque ac calones ejuſcemodi conſtituit, qui ſacri altaris cultui totius cœtus nomine operam darent, lignaque & aquam in quotidianum rerum ſacrarum uſum ſubminiſtrarent. Ex quo intelligitur cœtum illum ex præcipuis ſenioribus compoſitum nomine totius populi agere potuiſſe.

Ioſuas denique ex Moſis præſcripto terram diſpertitus eſt.

CAP. IX.

Civilis politia Hebræorum jam miſſorum in poſſeſſionem Chananææ uſque ad exilium Babylonicum: & primum quidem ſub Iudicibus.

CErtum eſt Hebræos jam miſſos in poſſeſſionem terræ Chenaan, non ſolum ea obſervaſſe quorum uſum una cum præceptis à Moſe acceperant: ſed & ea etiam quorum præcepta duntaxat habuerant: uſum vero nullum propter deſerti incommoditatem, ad praxim revocaſſent.

Præcepta quæ ad eam poli-

politiam ſpectare videntur continentur Deut. 16. verſ. 18. 19. & 20. & totis cap. 17. 18. & 19. atque aliquot locis Exod. & Numerorum atque adeo ipſius Levitici.

Civilem ergo ſuam politiam ita exegerunt ad capita illa, ut unaquæque civitas ſuos haberet Seniores ſeu Senatum ſuum conſtantem ex Chiliarchis, Centurionibus, Quinquagenariis, Decurionibus & Præfectis.

Quot fuerint in unaquaque civitate Seniores non plane conſtat, niſi conjectura hæc valere debeat, tot fuiſſe, quot erant in quaque

civi-

civitate Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarii & Decuriones.

Joſephus lib. 4. Antiq. Jud. cap. 6. ſeptenarium numerum horum Judicum præſcribit, quod fortaſſe ſui temporis rationem habuerit.

Talmudiſtæ quædam ut inferiora judicia in pecuniaria & capitalia dividunt, pecuniariis tres judices præficiunt, capitalibus viginti tres. Sed & de his infra fuſius agemus.

Joſephus ibidem, ſeptenario illi Judicum numero duos ὑπηρέτας, id eſt, Præfectos quales definivimus,

Levi-

politiam ſpectare videntur' continentur Deut. 16. verſ. 18. 19. & 20. & totis cap. 17. 18. & 19. atque aliquot locis Exod. & Numerorum atque adeo ipſius Levitici.

Civilem ergo ſuam politiam ita exegerunt ad capita illa, ut unaquæque civitas ſuos haberet Seniores ſeu Senatum ſuum conſtantem ex Chiliarchis, Centurionibus, Quinquagenariis, Decurionibus & Præfectis.

Quot fuerint in unaquaque civitate Seniores non plane conſtat, niſi conjectura hæc valere debeat, tot fuiſſe, quot erant in quaque civi-

civitate Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarii & Decuriones.

Joſephus lib. 4. Antiq. Jud. cap. 6. ſeptenarium numerum horum Judicum præſcribit, quod fortaſſe ſui temporis rationem habuerit.

Talmudiſtæ quædam ut inferiora judicia in pecuniaria & capitalia dividunt, pecuniariis tres judices præficiunt, capitalibus viginti tres. Sed & de his infra fuſius agemus.

Joſephus ibidem, ſeptenario illi Judicum numero duos ὑπηρέτας, id eſt, Præfectos quales definivimus, Levi-

Levitas adſcribit.

Et certe ex his quæ à Davide & Ioſaphato geſta ſunt in reſtituendis judiciis, veriſimile eſt Præfectos judicibus aſſediſſe Levitas, ſed de numero non ita conſtat, niſi ex illis Talmudiſtarum traditionibus dixerimus, videri fuiſſe tres Levitas, qui primum ita de cauſis pecuniariis cognoſcerent, vel certe duos Levitas cum aliquo uno ex loci ſeu urbis Senioribus, qui inter alios emineret, ita ut στρατηγὸς ſeu Prætor diceretur: atque hi poſtea adjuncti viginti Senioribus de cauſis capitalibus ſtatuerent.

Cer-

Certe ex 4. capite libri Ruthę verſu 2. videntur plures Seniores fuiſſe quam ſeptem, cum dicatur Boazus aſſumpſiſſe decem ex Senioribus urbis Bethlehemæ qui de cauſa redemptionis & levirationis cognoſcerent.

Prorſus eſt extra controverſiam judices municipales cujuſque civitatis, ut vocantur Seniores, fuiſſe Chiliarchos, Centuriones, Quinquagenarios & Decuriones, tot quot eſſe poterant in quaque civitate, ita ut ex illis etiam Levitæ quidam in Præfectos aſſumerentur, ſi modo in ea aliquot erant Levitæ: ſin minus ex

pro-

proxima urbe Levitis aſſignata advocabantur.

In qualibet tribu ſuum fuiſſe ſummum & præcipuum ducem ſatis conſtat, qui in ſua civitate etiam ex Chiliarchis eſſet.

Summus præterea fuit in toto, & ex toto populo Senatus, qui conſtabat ex ſeptuaginta Senioribus ita lectis ut ratio temporis ferre potuit. Nam ante ſeceſſionem decem tribuum veriſimile eſt lectos fuiſſe ex familiis illis Septuaginta illorum qui in Ægyptum ex Chananæa deſcenderant, & ex his quæ in earum locum ſubſtitutæ fuerant, ut ſuo

ſuo loco diximus.

Quinetiam ut res poſtulavit, omnium tribuum patresfamilias ad ſolennes conventus coierunt.

Ergo ut ad Joſuæ tempora redeamus, videtur optime Joſua ex Legis Moſaicæ præſcripto conſtituiſſe judicia ex his quæ ſcribuntur Joſ. 23.2.& 24.1. Ibi enim ubi de ſolemnibus conventibus agitur, primum omnes tribus Iſraëlitarum, ſeu omnes Iſraëlitæ, hoc eſt, patresfamilias omnes omnium tribuum, qui vel civitatis jure donati fuerant, vel cives etiam erant, ponuntur: deinde Senio-

niores, hoc eſt, Septuaginta: poſtea capita Iſraëlis, hoc eſt, tredecim tribuū ſummi tredecim duces. Poſtremo Judices & Præfecti, hoc eſt, cujuſlibet civitatis Judices ordinarii, qui ex Chiliarchis, Centurionibus, Quinquagenariis, Decurionibus & Præfectis cujuſlibet civitatis conſtabant.

Poſt mortem Joſuæ videtur duraſſe civilis iſta politia, præſertim quo tempore Seniores illi ſuperſtites fuerunt, qui opera Dei in ipſo deſerto viderant, ex quorum numero fuiſſe videtur Phinees, cujus ætate geſtum eſt bellū adverſus Benjamitas.

Ergo

Ergo ejus tempore dicuntur ita conveniſſe omnes Iſraëlitarum tribus ad Mitſpam, ut cives præcipui à ſuis Chiliarchis, Centurionibus, &c. prius admoniti & aggregati ad קהל, id eſt, agmen ſeu univerſalem civium cœtum, bellum Benjamitis inferendum concluſerint, illudque terminarint, itaque ſolenni jure jurando promiſerint ſe Benjamitis filias non elocaturos.

Illi iidem omnes cives de reſtituenda tribu Benjamitica agunt.

A [illegible] id eſt, Chiliarchi omnes, Centuriones,

Quin-

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON 1898

Quinquagenarii, Decuriones, & Præfecti, bellum adverſus Iabeſitas decernunt, & in eam expeditionem mittunt 12000. milites. Seniores autem, id eſt, altera עדה, nimirum Septuaginta, inito bello illo, conſilium dant de rapiendis virginibus Siloitarum.

Cœtu autem illo ſignificari illos Septuaginta, Seniores apparet ex eo, quod ſubjiciunt ſe pacaturos Siloitas, ſi quando apud ſe de illo raptu Siloitæ Benjamitas appellent.

Igitur totius illius hiſtoriæ, quod attinet ad hoc noſtrum inſtitutum, ea videtur

detur ſeries fuiſſe : Levita ſecundariæ ſuæ uxoris fruſta duodecim ad omnes duodecim tribuum fines & regiones ſeu urbes mittit. Cujuſque tribus atque adeo urbis Seniores ſeu Judices, hoc eſt, Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarii & Decuriones, conſilium ſuper hac re ad ſuos cives & contribules referunt. Ex compoſito univerſale conſilium indicitur ad Mitſpam, ad quod omnes tribus Iſraël quæ ibi vocantur anguli populi; id eſt, Satrapiæ & Tribus, &c. exceptis Iabeſitis, ſe ſiſtunt. Adſunt ergo Iſraëlitarum ſa-

trapiæ, quæ tribus alias dicuntur, ad קהל, id eſt, agmen ſeu concionem univerſalem populi Dei ad 400000. In concione illa generali rem narrat Levita. Re audita populus decernit legationem ad omnes familias ſeu pagos Benjamitarum, ut ſceleris authores dedant. Benjamitæ ſe potius ad bellum comparant. Iſraëlitæ jusjurandum concipiunt de non elocandis filiabus apud Benjamitas, futurumque bellum ita diſponunt, ut ſorte Chiliarchum unum ex decem millibus ſeligant, centum ex mille, & decem ex centum, qui rei frumen-

tariæ curam habeant. Conſilium à Deo petunt Siluntc, quæ tribus prima pugnatura eſſet. Reſpondet Dominus, tribum Iehudæ hoc præſtituram. Bello finito populus rurſum convenit apud Dominum: pœnitet eum jurisjurandi. Luſtrato exercitu nullus ex Iabeſitis Benjamitico bello interfuiſſe deprehenditur.

עדה, id eſt, Cœtus, hoc eſt, Chiliarchi, Centuriones, &c. adverſus Iabeſitas bellum decernit, & adverſus eos 12000 virorum mittit. Redeunt illi victores, adducuntque puellas virgines ex Iabeſitis 400. Sed cum

hæ non ſufficerent Benjamitis, populum adhuc magis pœnitet diſſipatæ illius tribus. Eodem ipſo tempore Septuaginta decernunt Siloiticarum virginum raptum. Veriſimile enim non eſt, Chiliarchos, Centuriones, &c. Siloitarum hoc decretum paſſos fuiſſe, ſi adfuiſſent.

Sub finem illius hiſtoriæ ſubjũgitur, hæc ita eveniſſe, quod nullus eſſet מלך, id eſt, rex, quem revererentur Iſraëlitæ, & ad quem confugerent, vel privatim, vel publice læſi. Regis autem nomine intelligi videtur Gubernator & dux quilibet:

qua-

qualis fuerat Moſes, qualis etiam fuerat Joſua, quales denique fuerunt Judices, qui poſtea excitati ſunt. Atque eo ſenſu ſumitur Deuter. 33. 5. Vult ergo Scriptura indicare, non fuiſſe ullum aliquem ducem illis temporibus, qui Hebræis omnibus imperaret, eoſque in ordinem cogeret, & moneret officii, ſicut Moſes & Joſua fecerant, quemque Hebræi omnes audirent, & cui parerent: denique qui omnes tribus in officio contineret, ita ut vim publice illatam vindicaret, ſcortationeſque & idololatrias puniret. Unde fa-

ctum eſſet ut potius quæque tribus, immo & urbes quæque, quin etiam privati quique ubique multa patrarent dictu horrenda, quæ publicè non vindicarentur.

Conciderat nimirum maxima ex parte facies illa elegantiſſima Sanctæ Reipublicæ, quæ emicuerat temporibus Moſis & Ioſuæ: ita tamen ut non prorſus extincta eſſet. Remanſerunt enim in unaquaque civitate ſui iudices & Seniores, nimirum Chiliarchi, Centuriones, &c. ut apparet ex Iud. 9. 6. ubi fit mentio כל־בעלי שכם וכל־בית מלוא omnium dominorum (Gallice *Seigneurs*)

gneurs) Sechemi & totius familiæ Miluntis, hoc eſt, principum civitatis qui eam regebant, & univerſi cœtus civium (ita enim interpretor בית מלוא) Sichemitarum. & ex capite 10. verſ. 18. ubi dicitur univerſus populus, id eſt, omnes cives & capita familiarum ipſius Ghilhadis, una, & Principes Ghilhadis, quiſque proximo ſuo, &c. Capite 11. 5. illi iidem principes dicuntur Seniores Ghilhadis. Sicut & cap. 8. 14. iidem videntur dici Principes & Seniores Succotharum. Atque hæc melius etiam conſtant ex Ruthæ 4,

Prin-

Principes iſtiuſmodi ſeu Seniores ita populo blandiebantur, ut multa officii ſui prætermitterent: quod ſatis apparet ex tota hiſtoria Judicum, ex qua conſtat, Dominum ita populi idololatriis offenſum fuiſſe, ut populum ſæpius admonuerit per Prophetas, deinde etiam correxerit per Chananæos.

Dum Chananęi Hebræis dominarentur, videntur duntaxat rerum ſummam, & ſummum quod vocant imperium, in Hebræos habuiſſe, ita ut Chananæi imperio ſummo ſeu potius tyrannico, & tributis eſſent con-

contenti: politiam vero reliquã Hebræis relinquerent, tanquam municipale jus.

Cum Chananæorum tyrannide opprimerentur Hebræi, dicuntur ad Dominum clamaſſe, qui illis Judices excitaverit.

Judices iſtiuſmodi quaſi miraculo quodam à Deo ipſo legebantur & excitabantur, ut populum in priſtinam ſuam libertatem aſſererent, & quaſi dictatores quidam Hebræorum eſſent, ita perpetui, ut præcipue de conſervanda populi libertate cognoſcerent & decernerent, eique quæ gerenda eſſent, præſcriberent, ut

Judicandi verbum interpretari videtur Joſephus Antiq. Iud. 13. 2. & 3. Vide & infra cap. 13. ad tempora Jonathæ Maccabæi.

Tempore igitur belli, authoritate valebant maxime, ita ut poſt dimiſſos milites privati viverent; ut apparet ex bello adverſus Jephtam ab Ephraimitis geſto: quod cum finitum eſſet, nuſquam legimus Jephtam ſibi jus ordinarium attribuiſſe in reliquum populum: quamvis ille tale aliquod jus ſibi ſtipulari à ſuis popularibus viſus fuiſſet. Immo etiam Gedeon cum populum liberaſſet, oblatam ſibi poteſtatem

ſtatem Regiam repudiavit, & prædam ex populi manibus recepit. Quod autem de Achimelecho narratur, prorſus tyrannicum fuit, neque communi Iſraëlitarum conſenſu comprobatum.

Nonnunquam etiam de politicis rebus conſulebantur, quarum videlicet deciſio difficilis eſſet. Unde populus dicitur accurriſſe ad Deboram judicii ergo. Hinc fit ut judices dici potuerint per Antonomaſiam, quod de gravioribus & difficilioribus rebus judicarent, & de rerum ſumma decernerent, tanquam ſummi & ſupremi magiſtratus,

qui-

quique ſummum illud imperium quod Chananæi uſurpaſſent, ſibi aſſererent: ſaltem cum ipſis Septuaginta, quorum cœtum & actiones dirigebant.

In illis Iudicibus, præſertim poſterioribus, quamplurima ſemper deſiderata ſunt, ita ut res paulatim in peius ruerent. Satis enim ſe ſuum feciſſe officium putabant, ſi populum in priſtinam libertatem aſſererent. De Iudiciis parum ſolliciti fuerunt.

Cum igitur ſatis diu jacuiſſent judicia, reſtitui *a* cœperunt à Samuele. Dicitur

a 1.*Sam*.7.15.*&c.*

citur enim domi ſuæ in Rama judicaſſe Iſraëlem, immo & ſingulis annis circuiſſe Bethelem, Ghilgalem, & Mitſpam, hoc eſt, Chananæam, quotannis obeundo tribus illis locis ſolennes, immo & juridicos conventus indixiſſe atque habuiſſe, & illis locis judicia dictaſſe Iſraëli, atque Iſraëlitarum cuique jus dixiſſe, ac de jure reſpondiſſe.

Cum autem conſenuiſſet Samuel, nec poſſet amplius judiciis exercendis eo modo quo cœperat, ſufficere, id eſt, peragrandis illis regionibus, expertus, illud ſummi eſſe laboris, filios ſuos duos

ita judiciis præficit, ut una cum illis etiam jus redderet. Ipſe igitur Samuel in Rama domi ſuæ manebat, ibi de judiciis reſponſurus illis, qui eum conſulebant. Suos vero filios dicitur ſtatuiſſe Beerſebahi, ut ibi etiam jus dicerent. Videtur videlicet bipertito Iudæam ſeu Chananæam diſtribuiſſe, ita ut cauſæ eorum qui habitabant à Dane ad montem Ephraimiticæ tribus uſque, apud Ramam ad ipſum Samuelem referrentur. De aliis vero à monte Ephraimiticæ tribus ad Beerſebahum ipſius filii cognoſcerent.

Cæte-

Cæterum cum filii Samuelis judicia perverterent, corrupti ſordidi ac turpis lucri cupiditate, Seniores, id eſt, Chiliarchi, Centuriones, &c. hoc eſt, inferiores omnes judices, ad Samuelem convenerunt, rogaturi ut illis regem talem crearet, qualem habebant reliquæ gentes: poſtquam jam illi per ſenectutem non liceret munus judicis obire, ejuſque filii ejus viam non inſiſterent. Regem enim ſe poſtulare qui populi cauſas judicaret, ejuſque prælia moderaretur.

Samuel hanc rem ægerrime ferens ad Dominum

retulit, qui Prophetam ſuum conſolatur, populumque ab hoc inſtituto dehortari jubet, propoſito Regis jure plane tyrannico.

Ubi vero populus pertinaciter obfirmaſſet ſe in petendo rege, Propheta ex Dei juſſu regem deſignat Saulem.

Atque ſuperioris temporis Judicum, duplex videtur fuiſſe politia: mixta videlicet illa quæ lege Moſaica delineatur, quamdiu ſui juris fuerunt ipſi Iſraëlitæ: deinde Tyrannica, quamdiu Chananæis ſervierunt, ita tamen ut Ariſtocraticum quoddam jus, non tamen

pror-

prorſus liberum habuerint.

CAP. X.

Politia civilis Hebræorum ſub Regibus uſque ad ſeceſſionem decem tribuum.

QUum ſortito creatus fuiſſet Saul, & regno inauguratus à Samuele, fuerunt, qui detrectarent imperium Saulis. Inde factum eſt ut privatus aliquandiu vixerit, & prorogata fuerit adminiſtratio & authoritas Samuelis, primum in ductando exercitu per aliquod tempus, deinde in reſpondendo de jure iis qui ad ipſum ventitabant: unde diſerte dicitur Samuel judi-

caſſe Iſraëlem omnibus diebus quibus vixit.

Saul enim quamdiu ſapuit, Samuelis conſilium & authoritatem ſequutus eſt, ſicut apparet ex bello adverſus Amalechitas geſto: poſtea vero Samuelis ipſius abdicationem denuntiantis voce irritatus, & à Deo derelictus, Samuelem, quantum in ſe fuit, & contempſit ipſe, & ab aliis contemni voluit: qui tamen Prophetarum collegia perrexit moderari, & nulli ad ſe advenienti, & de verbo Dei ſciſcitanti defuit. Quamobrem etiam illum populus mortuũ publice luxit & ſepelivit.

Mor-

Mortuo Saule ſciſſum fuit regnum, ita ut per duos annos Isboſchetus imperaverit reliquis tribubus à Jehuda, David vero ſoli tribui Jehudæ: atque tum maxime cœpiſſe videtur diſtinctio Hebræorum in Iſraëlem & Jehudam. Tribus enim omnes præter Jehudam, quæ Isboſchethum ſequebantur, Iſraël dici cœperunt, ut apparet ex 1. Reg. 1. 35.

Quod enim ſcribitur 1. Sam. 11. 8. ex Iſraël trecenta millia recenſita fuiſſe, ex Iehuda triginta millia, illud ita exponendum eſt, ut quia tribus Jehudæ pri-

mas inter reliquas alias tribus obtineret, & Dei benedictio in ea maxime eluceſceret, ipſa etiam primo loco recenſeretur, & ejus numerus ab aliarum cenſu eximeretur.

Quod vero ſcribitur 1. Sam. 18. 16. univerſum Iſraëlem atque adeo Jehudam amaſſe Davidem, ita explicandum videtur; ut dicamus, omnes quidem Iſraëlitas amaſſe Davidem, ſed præter cæteros, eos qui erant ex tribu Jehudæ.

Cum David omnia domi compoſuiſſet, non ſolum dicitur judicaſſe populum tempore belli, ſed & pacis.

At-

Atque ut ordine omnia faceret, hos conſtituit ſibi in *a* adminiſtranda Iſraëlitarum Republica adminiſtros: nimirum Joabum Magiſtrum equitum, atque adeo totius exercitus: Benajam filium Jehojadahi, Præfectum Cheretæorum, & Pelethæorum, id eſt, cuſtodiæ regiæ, quæ ex veteranis ita appellatis conſtat: filios ſuos, præſertim grandiores, legatos ſuos in exequendis mandatis regiis, quod Scriptura indicat cum illos appellat כהנים, id eſt, publicos & primarios miniſtros, 2.Sam.8.18. & 1.Chron.

a 2.Sam.8.15. &c.

1 S.17. primarios ad manum Regis: Ioſaphatum filium Achiludis, à commentariis, id eſt, conſcribendis hiſtoriis: Serajan vero Scribam, id eſt, deſcribendæ legis & explicandæ peritum: deniq; Tſadokum & Abiatharē (qui & Achimelechus & Abimelechus dicitur) Sacerdotes, ita ut ſemper ſūmus ſacerdos à Davide agnoſceretur Abiathar, & tanquam ſummus Sacerdos curaret Ieroſolymis Arcam Domini, Tſadokus vero primarius inter reliquos omnes ſacerdotes conſtitutus præficeretur Tabernaculo Dei Gabaone, ſicque paulatim reſtitui in- [illegible] cipe-

ciperet dignitati, à qua ejus majores exciderant, & quam tandem recuperavit abdicato Abiathare: qua de re infra, ubi de Eccleſiaſtica politia diſſeremus, plenius à nobis dicetur. Poſt bellum autem civile Abſolomi filii, videtur David noluiſſe amplius filios legatos ſuos eſſe in exequendis mandatis regiis, ſed eorum loco habuiſſe Iram Iairiten: novum etiam creaſſe ſcribã Sciam: immo & Adoniramum tributis exigendis præfeciſſe.

David porro judicia municipalia penitus in ſuum priſtinum ordinem & uſum non niſi ſub poſtrema regni

ſui tempora reſtituit, quod impeditus bellis & variis negotiis, contentus fuerit judiciis illis, quæ magna ex parte collapſa, parum conſtãter in ſingulis urbibus & tribubus perſeveraverant jã inde à Joſuæ temporibus: ita tamen ut ad eum graviores cauſæ, atque adeo provocationes referrentur, ut apparet ex 2. Samuel. 15. 2.

Tandem vero aliquando hanc etiam Reipub. partem *c* inſtauravit, ita ut numeratis Levitis vaga & incerta eorum munera cum in Sacra ſeu Eccleſiaſtica politia, tum in civili firma ſtatuerit.

In

c 1.*Chron*.23.4.

In civili politia dicitur ex Levitis deſtinaſſe Judices & Præfectos ſexies mille.

Ex Levitis Judices & Præfecti aſſumpti ſunt hac ratione, ut primum eſſent ex Levitis quidam qui aſſeſſores eſſent Judicum ordinariorum & municipalium, qui Seniores dicebantur: qui & aliquando de plano (ut vulgo loquuntur) judicarent de rebus levioribus, quales erant pecuniariæ, vel ſoli, vel aſſumpto uno aliquo ex loci ſeu urbis Senioribus: deinde ut eſſent etiam quidam alii, qui judicatas res exequerentur: vel certe, quod veriſimilius eſt,

eſt, qui aſſeſſores erant judicum ordinariorum, qui & ipſi de rebus pecuniariis cognoſcerent & judicarent, ipſamque rem judicatam exequerentur. Statuit igitur, ut Chenanjas ejuſque filii (ſeu poſteri) deſignarentur in *a* Iudices & Præfectos ad opus externum, (id eſt, extra ſacra illa munera quæ in Æde Domini ſeu Tabernaculo ſacrificiis faciendis erant neceſſaria) ſuper Iſraële, id eſt, apud Iſraëlitas qui habitabant cis Jordanem, exceptis tribubus Iehuda, Benjaminis, & Simeonis. Horum numerus non præſcribitur. Sta-

a 1. *Chron.* 26. 29.

Statuit etiam ut ex Hebronitis Haſabjas ejuſque fratres præeſſent Occidentali plagæ à latere (ſeu ad latus) Jordanis (hoc eſt, cis Jordanem) tum in negotio Domini, tum in ſervitio ſeu miniſterio & obſequio regis, Gall. *Pour le ſervice du Roy*, id eſt, in negotiis quæ ad regiam adminiſtrationem ſeu politiam civilem pertinebant, ut apparebit infra. Hæc autem Occidentalis plaga complexa eſt tribum Iehudæ, Benjaminis, & Simeonis: quæ tribus ex his quæ ſunt cis Iordanem, Occidentales ſunt: aliæ autem quæ Iſraëli tribuuntur,

Se-

Septentrionales.

Háſabjas ejuſque fratres numerantur mille ſeptingenti.

Statuit etiam ut ex Hebronitis, Jeriæ, totius cognationis principis fratres ſeu proximi agnati, ad bis mille ſeptingentos, præeſſent Rubenitis, Gaditis, & mediæ tribui Menaſſitarum, ad quamlibet rem Dei, id eſt, Eccleſiaſticam; & ad rem Regis, id eſt; civilem.

Ex eadem ergo familia adhibiti ſunt ad regendam Eccleſiam, & ad politiam civilem gubernandam: ita tamen ut nulla eſſet utriuſque politiæ confuſio & permixtio:

mixtio: ut etiam apparebit ex his quæ à Joſaphato reſtituta ſunt. Videntur igitur & tum, ut jam inde à Joſuæ temporibus, fuiſſe conſeſſus quidam Eccleſiaſtici Levitarum ad Synagogas ſingulas ſingularum civitatum, vel certe ad urbes illas quæ Levitarum propriæ erant, ut infra cap. 15. pluribus demonſtrabimus.

Conſeſſus civiles in ſingulis civitatibus fuerunt.

Davide adhuc ſuperſtite Solomo unctus eſt in Regem bis, primum præſentibus paucis ex ſervis Davidis, deinde coram univerſo agmine & conventu Princi-

pum Iſraël, Principum videlicet Tribuum, Principum earum Turmarum quę per vices ſtatis ſuis temporibus Regi miniſtrabant, Chiliarchorum, Centurionum, Principum ſubſtantiæ & pecoris Regii, & filiorum, una cum Eunuchis (ſeu purpuratis) & fortibus, & ſtrenuis quibuſque viris aggregatis ad Ieroſolyma. Ibi quoque (ut infra plenius explicabimus) unctus eſt *a* Tſadokus in Sacerdotem ſummum: quaſi antea duntaxat primarius ſacerdos à Pontifice ſummo & prior ex ſecundariis magis illuſtri-

a 1. *Chron* 29.22.

ſtribus fuiſſet, & præfectus Tabernaculo ſub Abiathare, qui Ephodem ſummi Sacerdotis geſtabat ad Arcam Jeroſolymis, & proinde Sacerdos ſummus erat. Atque hoc modo Abiathar paulatim exauthorari cœpit, quod ab Adonia ſtetiſſet, & agnoſci ad quem jus ſummi Sacerdotii pertineret. Ungi vero eum neceſſe erat, quia Pontificatus ſummi ſucceſſio in Eleazaris familia diu interturbata fuerat per poſteros Ithamaris qui eam ſibi arrogaverant.

Judiciorum hic ordo durasse videtur ſub Solomone.

a Habuit vero Legatos duos a Azariam & Zabudũ Regi familiariſſimum, Elichorephum & Achiam Scribas, Joſaphatum à commentariis, Benajam militiæ magiſtrum, Adoniramum tributis exigendis præfectum, Achiſarem vero domus ſuæ procuratorem.

Habuit etiam Solomon duodecim præfectos annonæ domus ſuæ: ita ut eorum quilibet præfectus diceretur certæ alicui regioni Iſraëlitarum, ex qua annonam ad regis aulam adveheret ſuo menſe.

Illis præerat Hazarias filius

a 1.Reg.4.5.

lius Nethanis.

Quod vero nulla fiat mentio Cerethæorum, & Pelethæorum à tempore Davidis, efficit ut credam illis à Davide admodum ſene ſubſtitutas illas turmas, quæ per vices ſingulis menſibus illi miniſtrarunt, de quibus jam ſupra, & fuſiſſime 1. Chron. 27. Atque hæ turmæ cuſtodiendo Regi præfectæ videntur in hiſtoria Joæ vocari כרי vel כרים, id eſt, Arietes, (voce certe non abludente à Cerethæorum nomine) & רצים, id eſt, curſores.

Tempore Jarobhami judicia degenerare cœperunt,

præſertim diviſo imperio.

CAP. XI.

De utraque politia in regno Iehudæ reſtituta.

IOſaphatus regno inauguratus, paulatim progreſſus eſt in reſtituendā politiā cum Eccleſiaſtica tum Civili.

Ad hanc rem igitur ſe operæ pretium facturum exiſtimavit, ſi primum Excelſa & lucos tolleret, ut paulo infra pertractabimus. Deinde mitteret ex Principibus ſuis quinq; Benchailem, Abdiam, Zachariam, Nathanaëlem, & Michæā, quibus adjungeret duos

ex ordine Sacerdotum, & novem Levitas, eoſque per omnes ſui regni Jehuda urbes mitteret: in eam videlicet gratiam, ut populum Dei Legem docerent.

Atq; hinc *a* factum eſt, ut cum longo poſt tempore admonitus à Propheta Chanani de culpa admiſſa, in ope ferenda Achabo, domi ſe continuiſſet, magis ſerio quam antea cogitarit de reſtituenda politia ſuorum. Iam ergo ipſe ſuas urbes inviſit, incipiens Beerſebaho, & ad montem Ephraimiticæ tribus (in quo ejus pater Aſa urbes aliquot ceperat)

a 2. *Chron.* 19. 1. *&c.*

deſmenſis: ut ſuos ad Dei cultum revocaret. Ad hoc confirmandum conſtituiſſe dicitur Judices in omnibus civitatibus munitis ad urbem & urbem, id eſt, ad ſingulas urbes, vel, pro urbe & urbe. id eſt, in præcipuis civitatibus judicia collocavit, ad quæ referrentur cauſę minorum urbium, ſeu pagorum, & inſularum.

Judices iſti accipiendi ſunt eo modo inſtituti quo fuerunt Jeroſolymis, nimirum Eccleſiaſtici & Civiles: ita ut ex Senioribus cujuſque urbis conſtiterint civilia judicia: & ad utrumque judicium adhibiti dicantur

cantur Levitæ in præfectos, eodem videlicet modo, quo eos ad id muneris deſignaverat David, ut apparet ex fine capitis.

Conſtituit etiam Judices Jeroſolymis ex Levitis, & Sacerdotibus, & Capitibus patrum Iſraëlis: partim ad judicium Domini, id eſt, Eccleſiaſticum: partim etiam ad litem, id eſt, ad judicium civile.

Diſtinguuntur nimirum his verbis Judicia duo: Eccleſiaſticum, & Civile. Civile ut conſtare videtur ex Capitibus patrum populi, videtur eſſe Synedrion Septuaginta Seniorum. In il-

lis capitibus Patrum poſſumus ponere Sacerdotes & Levitas. Nam & inſtitutio ipſorum Septuaginta ſuos habuit Præfectos, qui Levitæ erant. Sed hi Septuaginta non jam ex familiis illis ſeptuaginta de quibus ſupra, deſumpti ſunt, ſed ex ſolis illis quæ erant ſub ditione Ioſaphati: unde & tandem ex ſola domo ſeu familia Davidis delecti ſunt.

Quod dicuntur iſtiuſmodi lecti Iudices reverſi Jeroſolyma, hoc ita intelligi poteſt, ut relicta tribus ſuę ſortitione, Judices illi Jeroſolyma venerint commoratum: aut quod ſolerent conveni-

venire Ieroſolyma, ubi Judicium ineundum erat. Eccleſiaſticum tum conſtitiſſe veriſimile eſt ex ſolis Sacerdotibus & Levitis.

Summa fuerunt & ſuprema hæc duo judicia ad quæ referrentur difficiliores cauſæ, ut in Lege Dominus præceperat. Nam in exhortatione apud iſtiuſmodi Judices propoſita, Rex hoc ſatis confirmat, dum ait, Et judicabitis omnem litem quæ venerit de fratribus veſtris qui habitant in urbibus ſuis inter ſanguinem & ſanguinem, inter legem & præceptum, ſtatuta (ritus, ceremonias) & judicia,

dicia, & admonebitis eos ne delinquant adverſus Jehovam, ita ut ſit ira ſuper vos, & ſuper fratres veſtros: & ſic facietis, & non delinquetis. Et ecce Amarjahus Sacerdos ſummus præerit vobis in omni re Jehovæ, & Zebadjahus filius Iiſchmaëlis dux domus Jehudæ in omni re Regis (id eſt, civili:) & Præfecti ipſi Levitæ erunt coram vobis, id eſt, præſto vobis aderunt. Confortate (vos) & facite, & erit Jehova cum eo qui virum bonum ſe exhibuerit.

Utriuſque judicii eadem videri poſſit materia, quod & fieri potuit, ſed diverſo

reſpectu, Eccleſiaſtico videlicet & Civili, ut in eadem cauſa aliquid erat Eccleſiaſticum, & aliquid Civile, ut in depoſito negato, &c. Quinetiam aliquando de jure rogabatur ſummus Sacerdos, ut tandem de facto ſtatueretur.

Denique ut iſta judicia ſuprema fuerunt, Ieroſolyma ſuum judicium municipale habuerunt, quod videtur fuiſſe penes ipſum Regem ejuſque officiarios, vel potius penes ejus territorii Chiliarchos, Centuriones, &c. ita tamen ut tota juriſdictio utrique illi judicio ſubmitteretur. Itaque ex

his

his videtur rex iſte magis quam ullus alius judex aut rex, acceſſiſſe ad genuinam Legis hac de re præſcriptæ inſtitutionem. Videntur & ea de cauſa illi qui ſupremo judicio civili præfuerunt, eſſe qui apud poſteriores reges dicti ſunt שׂרים, id eſt, Principes, & [illegible], id eſt, Patrum. Qui Principes iſtos fuiſſe ex capitibus Patrum, atque ex judicibus ordinariis, ſi non ſint ex ſuperioribus, atque adeo ex his quæ in hac reſtitutione Joſaphati dicta ſunt, immo & ex Prophetarum crebris reprehenſionibus, ad hos Principes ita converſis

&

& compoſitis ; ut omnino judicia ſpectent. Certe videntur hujus tanti imperii luculentiſſima extare exempla apud Ieremiam.

Primum extat Ierem. 26. cap. ubi poſtquam Ieremias damnatus eſſet à Sacerdotibus & Prophetis (id eſt, à conſeſſu Eccleſiaſtico, illiſque qui Sacrarum literarum cognitionem & interpretationem profitebantur, quaſi ad eos pertineret cognitio de doctrina : unde & qui à Ieremia dicuntur Prophetę, à Ionatha paraphraſte Scribæ exponuntur) & ab univerſo populo, id eſt, advocatis ordinariis populi judi-
cibus

cibus ſeu Senioribus, Chiliarchis videlicet, Centurionibus, &c. qui univerſum ipſum populum repræſentabant, ut etiam verſ. 9. univerſus populus ad Agmē ſeu concionem coactus dicitur: & verſ. 17. mentio fit קהל, id eſt, agminis ſeu concionis ipſius univerſalis: vel certe advocato ipſo populo qui Jeremiam audierat, ut adverſus eum teſtimonium ferret, & ſententiæ adverſus eum latæ ſubſcriberet, eamque executioni mandaret: ut apparet ex calce capitis: idq; cum nuntiatum fuiſſet principibus Jehudæ ad Regiam aggregatis, id eſt, con-

ſeſſui

ſeſſui civili Septuaginta Seniorum, Principes iſtiuſmodi ad Templum venerunt: ubi ſediſſe dicuntur tanquam pro Tribunali ad portam novam Templi, & adhibito populo (eo videlicet modo quo jam diximus) Prophetam audiviſſe, & abſolviſſe, quaſi etiam ſuo illo judicio Regem ipſum Iehojakimum damnarent, & corrigerent, qui Uriam Prophetam crudeliſſime trucidaſſet.

Secundum eſt cap. 36. ubi Baruchus ſcripto quod dictante Ieremia exceperat, recitato apud populum, advocatur in Regiam ad Prin-

cipes iſtiuſmodi, apud quos illud ipsũ ſcriptum de integro legit. Lectum deponunt in cubiculo Scribæ. ſciſcitati quomodo ſcriptum fuiſſet, monent Baruchum ut deliteſcat una cum Propheta. Principes Regem adeunt. Scripti ſummam referunt. Rex ipſe ſcriptum adferri jubet, & cum tres ejus paginas audiviſſet, cultro Scribæ ſcriptum proſcindit, & cum à tribus ſolis rogaretur ne librum combureret, illum comburere non deſiit: quaſi illud idem reliquis Principibus non diſpliceret, qui eo etiam nomine ab ipſo Propheta notantur,

quod

quod non exhorruerint, nedum veſtes proſciderint; ad illius ſcripti lectionem.

Tertium exemplum extat Jerem. 37. & 38. ubi dicitur obſeſſis Jeroſolymis à Chaldæis Jeremias deprehenſus à vigile quodam Jeria, ad portam Benjaminis tanquam transfuga, & adductus ad Principes iſtiuſmodi, qui admodum adverſus Prophetam excanduerint; & cæſum in carcerem teterrimũ conjecerint. Clam Sedekias Jeremiam ex tetro illo carcere ad ſe advocat (ita Principes illos reverebatur) & eum in mitiorem cuſtodiam relegat; ubi &

in officio perſeverat : unde fit ut illi iidem Principes à rege extorquere conentur ſententiam mortis adverſus Prophetam, id eſt, ut in ejus mortem rex conſentiret, prætexentes quod populi animos frangeret, ejuſque commodis non ſtuderet. Reſpondet rex, Ieremiam in eorum manibus eſſe, neque illis Regem prævalere ulla in re: quaſi fateatur ſe illis longe inferiorem eſſe: quod etiam ſatis oſtendit, dum poſtea vereri ſe dicit, ne Principes illi inquirant in ſermones quos ultro citroque habuiſſet cum Propheta: unde & mendacium

comminiſcitur, quaſi etiam illis rationem redditurus eſſet eorum quæ ipſe geſſiſſet.

Ex his efficitur, judiciorum ita reſtitutorum ordinem ad tempora uſque Babyloniecæ captivitatis perduraſſe.

Cæterum iſta Regum politia in regno Iehudæ reſtituta, ita regia fuiſſe videtur, ut ſemper mixta cenſenda ſit ex utraque alia politia, ſed maxime ex Ariſtocratica. Ariſtocraticam poteſtatem viguiſſe tempore Regum, apparet maxime ex primo & tertio exemplo quod ex Ieremia deprompſimus; item & Democra-

ticæ aliquid apparet ex eo quod populus *a* Jonatham eximit ex patris judicio, in quod etiam populus ipſe conſenſerat: item & ex eo quod recitatur 1. Chron. 28.1. Davidem coëgiſſe Jeroſolyma omnes Principes Iſraëlis, Principes tribuum videlicet, Principes turmarum earum quæ Regi ſingulis menſibus miniſtrabant, Chiliarchos, Centuriones, Principes ſubſtantiæ & pecoris regii, una & filios, ſimul etiam Eunuchos, (ſeu purpuratos) & fortes, atque adeo ſtrenuos quoſque viros, ut illis filii ſui

a 1.*Sam*.14.38. *&c.*

ſui Solomonis inaugurationem politiamque à ſe reſtitutam probaret. Hi vero ut populum univerſum repræſentarunt, vocantur etiam ſubſequente cap. 29. 1. קהל Agmen, quod nomen proprie in populi univerſi univerſalem cœtum competere diximus. Quod ſi quis excipiat, iſtos non ita aggregatos fuiſſe, ut ſententiam rogarentur, ſed ut regis conſtitutiones audirent, videtur ſaltem Rex eorum in illas conſenſum poſtulaſſe. Nam & 1. Chron. 13. 1. ſcribitur Davidem omnes ſuos Principes una cum Chiliarchis & Centurioni-

bus ita aggregaſſe, ut eos re ſententiam rogaverit de reducenda Arca. Iſti vero, ut & illi, כלקהל ישראל *univerſum agmen Iſraëlis* dicuntur verſ. 2. & 4. כל־קהל *univerſum agmen*, & כל־העם *univerſus populus*.

CAP. XII.

De civili politia Regum decem tribuum poſt ſeceſſionem à regno Iehudæ.

POlitia civilis decem tribuum quamplurimum ad civilem regni Iehudæ acceſſit. Habuit enim caput ipſum Regem, deinde חורים, id eſt, Patritios (viros,) quos alias נשרים, id eſt, Principes

cipes vocari diximus, qui ejus quoque regni Synedrion & ſummum Iudicum conſeſſum conficiebant. Hic conſeſſus ad Regiam ut plurimum conſidebat, qualis erat Iizrehel tempore Achabi. Habuit & זקנים, Seniores, Chiliarchos videlicet, Centuriones &c. Uterque autem iſte Magiſtratus ita vocatur apud Nechemiam. Populi etiam poteſtatem illud arguit, quod dicuntur teſtes adverſus Nabothum ſubornati, teſtimonium ſuum coram populo edidiſſe. Mixta vero iſtiuſmodi politia ita ex Regia poteſtate, Ariſtocratica & De-

Democratica videtur, ut Tyrannica omnino fuerit, quemadmodum conſtat ex geſtis Regum decem tribuum.

CAP. XIII.

Politia civilis Hebræorum poſt Ieruſalem expugnatam à Nebucadnetſare.

EVerſo Regno & Sacerdotio, populoque in captivitatem abducto, ſatis intelligitur, una etiam politiam utramque concidiſſe. Non enim auſim ex Suſannæ hiſtoria quicquam certi ſtatuere, quod ejus authoritas non ita idonea videatur. Nulla vero à Cyro vel Dario

rio Medo Imperii conſorte, Cambyſe, Dario filio Hyſtaſpis, ſeu Aſſuero marito Eſteræ, vel etiam à Xerxe facta eſt ejus omnino reſtituendæ copia, ſed duntaxat ab ipſo Dario Artaxerxe Longimano, Sacerdoti Hezræ *a* facta eſt poteſtas aliquas ejus partes inſtaurandi. Hezras igitur ex ea poteſtate ita Hebræorum politiam civilem conſtituit, ut illa Regis loco haberet פחה, id eſt, Præſidem provincialem, *b* qui quidem ſub ipſius Monarchæ Perſæ auſpiciis Judæam regebat, & ab ipſo in eam mittebatur, ut appa-

ret

a *Hez.*7.25. b *Nech.*5.14.*&*15.

ret ex hiſtoria & occaſione miſſi Zerubbabelis, 3. Hez. 4.& ex Nehem. 5. 14.

Secundo loco habuit שרים, id eſt, Principes, qui ſæpius vocantur חורים, id eſt, Patritii, aliquando etiam שרי אבות, id eſt, Principes Patrum ſeu familiarum, *a* effeceruntque hi Synedrion Septuaginta.

Tertio loco ſuos Judices ordinarios, Chiliarchos, Cẽturiones, &c. qui non ſolum dicti ſunt זקנים, id eſt, Seniores, ſed etiam סגנים, id eſt, Secundarii ſeu ſubalterni quidam Magiſtratus, ſeu Iudi-

a *Hez.* 9. 2. *Neeh.* 4. 14. *Hez.* 8. 29.

Iudices. *a*

Quarto loco habuit Civium omnium cœtum & judicium. Cœtus iſtiuſmodi vocatur קהלת גרולה, id eſt, *Agmen ſeu Aggregatio magna* b.

Quatuor horum ordinum diſertiſſime meminit Nechemias 5. capite ſuæ hiſtoriæ verſ. 7. Tradit enim, ſe Præſidem diſceptaſſe de Hebręorum quorundam inhumanitate & crudelitate adverſus ſuos fratres apud ההורים, id eſt, Patritios viros, & apud הסגנים, id eſt,

a *Hez.* 10. 8. & 14. *Nech.* 4. 14. & 5. 7. & 17. b *Nech.* 5. 7. *Hez.* 10. *verſ.* 8. & 14.

Secundarios ſeu ſubalternos & ordinarios Magiſtratus: deinde ubi cum illis de re qua de agebatur, tranſigere non potuiſſet, illis oppoſuiſſe, קהלת גרולה, id eſt, Agmen ſeu Aggregationem magnam, in qua rem totam componeret.

Trium poſteriorum meminit Hezras 10. 8. ubi de diſſolvendis illegitimis connubiis agitur. Utitur autem illic nomine שרים, id eſt, Principum, זקנים, id eſt, Seniorum, & קהל, id eſt, Aggregationis reducum ex captivitate: item & verſ. 14. ſub iiſdem fere nominibus, niſi quod ad זקני עיר ועיר Seniores

niores cujuſque urbis, adjicitur וְשֹׁפְטֶיהָ, id eſt, & judices ejus, vel per exegeſin, ut iidem omnino fuerint Iudices qui Seniores, vel ut etiam indicentur שׁוֹטְרִים, id eſt, Præfecti. Illis enim Judicibus ſuos adfuiſſe Præfectos ex Levitis, dubium non eſt. Quot vero iſtiuſmodi præfecti Judicibus illis aſſignati fuerint, non ita conſtat. paucos enim admodum Levitas tum reduces fuiſſe apparebit, ex his quæ tradimus cap. 18. ita ut vix ipſi ſuis ordinariis muneribus in Templo capeſſendis & exequendis ſuffecerint.

Huic ſane tempori accom-

commodari poſſit quod de eorum præfectorum numero Ioſephum notare diximus ſupra cap. 9. duos nimirum ex Levitis ſeptem Iudicibus aſſediſſe. Atque hoc aliquo modo conficiatur ex Nechem. 11. 16. ubi duo duntaxat Levitæ Schabbetais & Iozabad præfuiſſe dicuntur operi externo Ædis Dei, ex capitibus Patrum, ſi opus iſtud externum Ædis Dei idem eſſe velis, quod opus illud externum ſuper Iſraëlem, 1.Chron. 26. 29. hoc eſt, de judiciis accipias, ut illud expoſuimus ſupra cap. 10. Vide & infra cap. 18. Septena-

pterarius etiam ille numerus Iudicum ordinariorum, hoc eſt , Chiliarchorum , Centurionum , &c. quem idem ille Ioſephus præſcribit, huic tempori tribui poſſit : ſi ſpectes familiarum Iudaicarum atque adeo omnium eorum Iudæorum ex captivitate Babylonis redeuntium numerum , & negotia quibus eos diſtineri neceſſe erat. Denique ſi unquam locum habuit politia illa magiſtratuum & judicum quam Talmudiſtæ noſtri tradunt , profecto ad hujus temporis progreſſum referenda eſt. Tradunt videlicet, Supremum Hebræo-

rum Senatum, nimirum Septuaginta; gladii ſeu morte plectendi poteſtatem, quam habebant in cauſis majoribus,(quales erant, de Tribu, de ſummo Sacerdote, de Pſeudopropheta, & de Majeſtate) Viginti tribus viris capitalibus, qui דיני נפשות, id eſt, judicia Capitalia tractabant, communicaſſe: ſeptem viros judices ממונות, id eſt, pecuniarum & bonorum in ſingulis urbibus conſtitutos; quorum tres (fortaſſe duo Levitæ Præfecti, & unus ex loci Judicibus) judicia inſtituerent, quinque de prima provocatione cognoſcerent, ſeptem de ſecunda

da decernerent: præterea decem Judices rerum venalium, quaſi Ædiles creatos fuiſſe, quorum unus ex ſacerdotali genere eſſet: quin etiam receptos arbitros tres, quorum uterque litigator unum eligebat, electi duo tertium optabant. Atque de his fuſiſſime in Talmud ad tractatum de Synedriis, & apud Maymonem in lib. De perplexis.

Sub auſpiciis Ducis ſeu Præſidis provincialis, erat Jeroſolymis Secundarius quidam præfectus ſeu legatus ipſius Præſidis, ex tribu Benjaminis, ut videtur, & colligi poteſt ex Nechem.

11.9. Ibi enim dum enumerantur Benjamitæ, una etiam Secundarius iſte nominatur, cui urbis cuſtodiæ commiſſa eſſet. Atque hic videtur is eſſe qui 2. Macc. 3.4. vocatur προστάτης τοῦ ἱεροῦ, Præfectus Templi: & apud Ioſephum Antiq. Jud. 14. 11. ὑποστράτηγος ἐν Ἱεροσολύμοις, ſuppræfectus Ieroſolymorum.

Benjamitam fuiſſe, veriſimile etiam eſt ex eo, quod cives Ieroſolymitani maxima ex parte Benjamitæ enumerantur à Nechemia, ut etiam illius urbis major pars erat tribus Benjaminticæ.

Præ-

Præſides provinciales valuiſſe maxima authoritate, atque adeo ſummum imperium habuiſſe, apparet ex his quæ geſſit Nechemias. Authoritatem vero ſummam habuiſſe Nechemiam, illud poſtremum ejus factum maxime arguit, quo gloriatur ſe aliquem ex poſteris Jojadahi filii Eljaſchibi ſummi Sacerdotis exilio mulctaſſe, quod duxiſſet in uxorem filiam Sanballathi Horonitæ. Imperium etiam ſummum, quod reliquos ex Iudæis qui uxores alienigenas duxiſſent, objurgaverit, excommunicandos, cædendos verberibus, & depilan-

dos in ſummam ignominiam præceperit.

Joſephus Antiq. Jud. cap. 11.7. ita ſuperiorem illam hiſtoriam attingit, ut dicat, Jeroſolymorum Seniores (id eſt, Magiſtratus præcipuos, atque adeo Synedrion ipſum) ſtatuiſſe atque præcepiſſe Manaſſi fratri ſummi Sacerdotis Jaddi, ut à ſe amandaret & repudiaret conjugem alienigenam, id eſt, Samaritanam, filiam Sanballathi Cutthæi ſeu Samaritani, Satrapæ inſtituti Samaritanæ genti à Dario: vel ab altari arceretur: quod & factum eſt ab ejus fratre Jaddo; quem ait ſuccen-

cēſuiſſe populo eo nomine, (ſi credendum eſt Baſilienſi editioni ipſius Joſephi) quãvis etiam Seniorum decretum ipſe ſit exequutus.

Ex utraque hujus hiſtoriæ deſcriptione cõſtat, Nechemiam Hebræorum reducum Magiſtratus, ita ad hujus criminis (nuper ab Hezra atque ab ipſo reliquo populo ſolenni plebiſcito & decreto condemnati) agnitionem & deteſtationem ſtupefactos excitaſſe, ut etiam coegerit Magiſtratum ipſum ſententiam quam debuit, ferre, eamque per ipſum ſummum Sacerdotem exequi.

An Manaſſes iſtiuſmodi proprie frater germanus fuerit Jaddi, non ita aſſeveravero, ſed malim agnatum fuiſſe.

Præſides provinciales hac valuiſſe authoritate, veriſimile eſt, quamdiu ita ut diximus à Monarchis Perſicis Iudææ præfecti fuerunt.

Mortuo autem Nechemia, nullus talis à Monarchis Perſicis Præſes provincialis conſtitutus dicitur; immo nec ullus alius Iudææ præfectus eſt à Monarcha Perſico, ſed videntur Perſæ acquieviſſe in ſpectata fide & probitate Jaddi ſummi Sacerdotis, (ſicut & aliquando

do in Hezram Sacerdotem tale quid contulerant) ut apparet ex Jaddi reſponſo ad Alexandrum : quaſi jam Perſæ ſuum imperium à Græcis proſtratum, liberaliter potius quam imperioſe retinere contenderent. Fieri tamen potuit ut Jaddus reliquique Judæi duces aliquem ex tribu Iehudę delegerint, qui primas in Summo Synedrio obtineret, ſed nomine tenus potius quam rę ipſa : cũ omnia à ſummis Pontificibus penderent. Atque fortaſſe eo ſpectat quod vulgo de eorũ ducum ſerie circumfertur ſub nomine Philonis.

Ergo quod ſpectat ad Judæorum politiam expugnatis Jeroſolymis, Tyrannica omnino fuit ſub Monarchis Babylonicis, immo & aliquo modo, licet non ita prorſus, ſub initium Monarchiæ Perſicæ. Nam quamvis Hebræi à Cyro & Dario Medo imperii conſorte Præſidem aliquem provincialem ex ſtirpe Regia obtinuiſſent, ut colligi poteſt ex his quæ ſcribuntur Hezræ 1. 8. & 5. 14. 15. & 16. collatis cum his quæ notantur Hezræ. 2. 2. & 3. 8. & 4. 3. & 5. 2. Senioreſque aliquos ſeu primates haberent ex ſuis, qui populi nego-

negotia adminiſtrarent, annuaſque aliquas penſiones, tamen judiciorum ſuorum reſtitutionem non niſi à Longimano impetrarunt.

Mitto quod Perſis triplex illud tributum de quo Hezras 4.13. perſolverint: & quod fere ſub Dario Hyſtaſpis, opera Hamanis deleti fuerint.

Tẽpore Longimani, Darii Nothi, & Artaxerxis Mnemonis ſeuMagni, ita reſtituta fuit priſtina Hebræorum politia, ut aliquid habuiſſe videatur Regni, Ariſtocratiæ, & Democratię: non tamẽ ea libertate quæ ſub Judicibus & Regibus viguerat. Nam

tri-

triplex illud tributum *a* exceptis ſolis Miniſtris Templi, Perſis quotannis penſitarunt, quo ſummum illorum in ſe imperium teſtarentur & agnoſcerent.

Artaxerxes Ochus per Vagoſem hanc tributorum tyrannidem admodum auxit *b*. Nec enim illa ſola tributa ordinaria exegit, ſed & nova ſacrificiis in Templo offerendis impoſuit: immo & immunitatem tributorum quæ Templi Miniſtris à Longimano conceſſa fuerat, penſioneſque quas ille idem ad Templi uſum largitus fuerat, ſuſtulit.

a *Hez.*7.24. b *Ant.Iud.*11.7.

lit. Atque hoc videtur illud eſſe quod hiſtorici notant, eum cepiſſe ἀποδασμόν. Atque hæc Tyrannis per ſeptem annos duraſſe dicitur. Reliquo ergo tempore Hebræorum politia ad mediam illam rediit, quæ viguerat ſub Longimano & reliquis, niſi quod mortuo Nechemia nullum alium miſſum Præſidem provincialem legimus.

Alexander magnus *a* ubi Aſiam & Ciliciam domuiſſet, Tyrumque expugnaſſet, eique indignabundo & Iudæis infenſiſſimo ac infeſtiſſimo, occurriſſet Iaddus Sacer-

a *Ant.Iud.*11.8.

Sacerdotalibus veſtibus indutus, una etiam reliqui Sacerdotes, immo & alii omnes qui ad Reipubl. adminiſtrationē provecti fuerant, αὐτονομίαν conceſſit Judæis non ſolum Iudæam incolentibus, ſed & diſperſis per Babyloniam & Mediam, immo & illis qui ſub ejus auſpiciis militatum proficiſcerentur: deinde etiam ſeptimo quoque anno immunitatem à tributis. Atque tum Iudæorum Reſpub. fere rediit ad mixtam illam politiam. illud enim tantum deeſſe videbatur, quod Ducis imperium & poteſtas in unum aliquem ex familia

Da-

Davidis derivatum non eſſet, ſed in ſummum Sacerdotem confluxiſſet, Jaddum videlicet: quem omnino crediderim ex Nechemiæ (à quo in eam dignitatem promotus fuerat) conſilio, Principum, Judicum ſubalternorum, atque adeo conſeſſus Eccleſiaſtici ordinem retinuiſſe, atque in altiſſima pace vixiſſe, quoad Ptolemæus Lagi filius dolo Jeroſolyma ingreſſus fuiſſet [a]. Sed ne tum quidem *αὐτονομίαν* Ptolomæus Jeroſolymitanis ademiſſe legitur, ſed duntaxat durius eos accepiſſe, & acerbioribus pau-

a *Ioſephus Ant.Iud.*12.1.

paulo auſpiciis vindicias imperii in Ieroſolymitanos ſibi aſſeruiſſe. Certe illud adjicitur, Ptolemæum Judæorum quamplurimos ex montano Iudææ tractu & Ieroſolymorum vicinia, Samariaque, & Garizin, in Ægyptum deportaſſe: ſed & hoc ſubjungitur, Ptolemæum ubi eorum religionem in ſervando jurejurando ex recentibus exemplis perpendiſſet, ex illis permultos ad ſuarum arcium præſidia collocaſſe, parique cum Macedonibus civitatis Alexandriæ jure donaſſe, exacto ab illis jurejurando, Eos ſibi ſuiſque poſteris da-

tam

tam fidem ſervaturos: atque ex ea Regis liberalitate quamplurimos alios ex Judæa in Ægyptum conceſſiſſe, una etiam territorii feracitate pellectos. Hæc vero humanitas efficit, ut credam, non prorſus abalienato animo fuiſſe Ptolemæum iſtum erga Judæos etiam Ieroſolymitanos, illiſque αὐτονομίαν ſuam conceſſiſſe. Joſephus ejuſdem libri 12. Antiquit. Iud. cap. 2. verſ. 64. ubi agit de Judæis Ægyptum incolentibus, meminit τῶν ἡγεμόνων αὐτοῦ, id eſt, eorum qui illis præerant; & τοῦ ἱερέως, id eſt, Sacerdotis, & τοῦ πολιτεύματος

τος προεστηκότων, id eſt, eorum qui illorũ politiam adminiſtrabant. quod demonſtrat, Judæos Ægyptiacos ſuam utramque politiam ibi conſtitutam jam tum habuiſſe. quod quidem non uno aut altero anno ſub Ptolemæo Philadelpho cõponi potuit, ſed jamdiu ab ejus patre factum aut fieri conceſſum oportuit. Atque quod dicitur de æqualitate juris civitatis Alexandriæ Macedonum & Judæorum, religionem & politiam ſpectavit. Dubium enim non eſt, Macedones ſuis ſuperſtitionibus & legibus politicis) quæ prorſus alie-

næ

næ erant ab Ægyptiacis) vixiſſe, iiſque uſos fuiſſe in Ægypto. Quinetiam Joſephus Ant. Jud. 14/13. confirmat ex Strabone, Alexandriæ atque in aliis urbibus Ægyptiacæ ditionis, qualis eſt Cyrenaica & Heliopolitana, Judæos jam inde à priſcis temporibus habuiſſe ἐθνάρχην, id eſt, principem aliquem ſuæ gentis, ſeu Magiſtratum, qui ſuæ gentis negotia adminiſtraret, & judicia moderaretur, atque contractus & edicta curaret (id eſt, contractuum & edictorum obſervationem:) quaſi etiam eſſet Magiſtratus ejus politiæ, quæ

per ſe eſſet perfecta; & à nullo pendens.

Hæc certe efficiunt, ut ſtatuam, Judęos Ieroſolymitanos ſuam αὐτονομίαν obtinuiſſe à Ptolemæo Lagi, Ptolemęo Philadelpho,(qui & pluſquam centum millia Judæorum in captivitatem redactorum, à Perſis ſua pecunia redemit, & ad ſuos remiſit) Euergete, Philopatore, quantumvis illis per aliquot dies infenſiſſimo, & Epiphane (quoad Jeroſolymitani Regibus Syriæ ceſſiſſent:) quamvis quinque illis Ægypti Regibus ſemper tributarii fuerint: ita ut Antiochus Magnus jus illo-

rum

rum tributorum eo confirmarit, quod Iudæam in dotem Epiphani dederit. Antiochum Magnum quintum Syriæ regem non ſolum *αὐτονομίαν* qualem conceſſerat Longimanus, Ieroſolymitanis conceſſiſſe narrat Ioſephus Antiq. Iud. 12. 3. ſed Iudæis omnibus per ſuam ditionem diſperſis, ita ut omnes eorumque filios antea ſervos, liberos eſſe juſſerit, & Iudæos Antiochenos pari cum Antiochenis ipſis indigenis jure donaverit: cum antea Seleucus Nicanor Iudæis in eas urbes quas extruxerat tranſlatis, Ius & municipalem
 ordi-

ordinem duntaxat cum Græcis æqualem tribuiſſet. *αὐτονομία* hæc magnificentiſſime deſcribitur poſterioris Maccabæorum 3. ubi maxime laudatur Seleucus Philopator rex Aſiæ, id eſt, Syriæ, filius major natu Antiochi Magni; ob patris liberalitatem à ſe in Jeroſolymitanos eorumque Templum perpetuatam: licet ab ea aliquando ipſum Seleucum avocare tentaſſet Apollonius ejus Satrapa in Cœleſyria & Phœnice, dolo & artibus Simonis cujuſdam Benjamitę, cui Templi præſidium demandatum fuerat.

Mortuo Seleuco concidere & jacere cœpit ea *αὐτονομία*. Nam cum Jaſon Oniæ ſummi Sacerdotis frater ingenti pecuniæ vi ſummum Sacerdotium ab Antiocho Epiphane emiſſet *a*, pro Legibus divinis paulatim Græcorum inſtituta ſubſtituit; immo & idem audacius & impudentius fecit Menelaus adverſus utrumque fratrem, atque univerſam gentem Hebræorum, & tandem ad eam rem nactus eſt ſibi legatum Lyſimachum, per omnia cognatum: unde & juſto Dei judicio Antiochus Epiphanes

a 2. *Macc.* 4.

octavo ſui regni anno Judæorum αὐτονομίαν, & mixtam fere ſuperiorum temporum politiam, omnino abrogavit.

Abrogatam Dei Legem apud ſuos paulatim reſtituerunt Judæorum illi ex Sacerdotali genere, quos vulgo Hebræi Chaſmonæos appellant, noſtri vero Maccabæos. Mathathias *a* ubi ejus rei ſpecimen aliquod ediddiſſet, à potiore populi Judaici parte ad eam rem Princeps inſtituitur. Patris ſucceſſor fuit ex ejus deſignatione Judas filius. Qui ubi adverſus Appollonium Antio-

a 1.*Macc*.2. *Ant.Iud*.12.8.

Antiochi Satrapam ſuę fortitudinis periculum feciſſet, audiſſetque Antiochum bellum propediem redintegraturum, ad Mitſpam Judæos ſolenni ritu jejunaturos, & Deum deprecaturos convocat *a*: ibique priſcæ proculdubio politiæ veſtigia ſequutus conſtituit qui populum tempore belli præcipue regerent, videlicet Chiliarchos, Centuriones, Quinquagenarios, & Decuriones: atque tandem devicto Gorgia & Lyſia, Ieroſolyma Templumque ipſum repurgavit *b*, illudque ac o-

a 1.*Macc.*3. *Ant.Iud.*12.9.
b 1.*Macc.*4.

omnia in eo Dei cultui devota & dicata, rurſum Deo conſecravit. Atque ad eam rem uſus dicitur opera Sacerdotum crimine vacuorum, & ſtudioſorum Legis. In his autem ſummum Sacerdotem ipſe probaſſe videtur Oniam ſeu Menelaum *a*. ita ut Judas tantum Dux & Princeps populi fuerit, non etiam ſummus Sacerdos: quantumvis hoc aſſerat Joſephus *b*: qui vult, Alcimum ſummum alium Sacerdotem ſuperiori illi malis artibus ſuffectum interiiſſe

a *Ant. Iud.* 12. 15. *verſ.* 2. & 3.
b *Ant. Iud.* 17. *verſ.* 21. 1. *Macc.* 9. 56.

teriiſſe vivente adhuc Juda Maccabæo, indeque populum Judæ ſummum Sacerdotium obtuliſſe & aſſignaſſe, ac eo per triennium functum fuiſſe: contra fidem hiſtoriæ quæ traditur in libris Macca. Fieri certe poteſt, ut ſummum Sacerdotium Iudæ à populo oblatum, & ab eo repudiatum fuerit.

Ubi Judas fœdus iniiſſet cum Romanis *a*, multaque prælia cum Syriæ regibus, eorumque ducibus feliciter commiſiſſet, tandem à Bacchide Demetrii Syriæ regis duce

a 1. *Macc.* 8. *Ioſephus Ant. Iud.* 12. 17. & 18.

duce vincitur, & ab ejus militibus interficitur.

Eo mortuo ejus frater Ionathas inducitur ab amicis, & meliore Iudæorum parte, ad ſuſcipiendam Rei Iudaicæ adminiſtrationem, & populi principatum *a*. Ille de more primorum illorum Iudicum ſeu gubernatorum Reipub. Iudaicæ, dicitur judicaſſe populum in urbe Machma, in qua habitabat, (id eſt, ut Ioſephus *b* interpretatur, populo quæ gerenda eſſent præſcripſiſſe) & improbis atque impiis quibuſque de medio ſublatis

a 1. *Macc.* 9. & 10. b *Ant. Iud.* 13. 2. & 3.

tis gentem ſuam repurgaſſe. Nec tamen in his omnibus ſummo Sacerdotio functus dicitur, quoad illi oblatum fuiſſet una etiam & regni & imperii ſummi inſigne & ſymbolum ab Alexandro *a*, qui ſe venditabat filium Antiochi Epiphanis. Is autem Epiphanes hoc ipſum jus eligendi ſummi Sacerdotis jam antea ſibi vendicaverat, itemque ejus ſucceſſor & frater Demetrius. Ergo in feſto Tabernaculorum Jonathas ſummo Sacerdotio fungitur: itaque in eum unum confluere cœperunt ſummum Sacerdotium &

Sum-

a 1.*Macc.*10.*Ant.Iud.*13.5.

Summum Gentis Judaicæ imperium, ad antiquos fines tandem ab eo extenſum, & priſtinæ libertati omnino reſtitutum. Atque hæc Jonathas non ſolum ab Alexandro obtinuit, qui ſe filium Antiochi Epiphanis jactabat, & proinde legitimum Syriæ regem: ſed & Demetrius frater Antiochi Epiphanis qui regnum illud uſurpabat, plura illi pollicitus eſt, ſi ejus partes ſequeretur: immo & Demetrius iſtius Demetrii filius *a*, cum rerum Syriacarum ſolus potiretur, non ſolum Judæorum *αὐτονομίαν*, ſed & *αὐτεξ-*

a 1. *Macc.* 10.67.

ȣ̓σίαν omnibus modis auxit & amplificavit *a*. Judæis enim Judææ fines aſſignavit, tres præfecturas, Aphærema, Lyddan, & Ramathen, de Samaria ad Judæam additas: omniaque pertinentia ad eos omnes qui Jeroſolymis ſacrificarent, idque pro Regiis vectigalibus, quæ Rex antea ab ipſis annua de fructibus tam terræ quam arborum percipiebat: alia item quæ Syriæ regibus perſolvebantur, tam decimas quam tributa illis debita, atq; etiam Salinas & Coronas quæ illis pendebantur: atque hæc ita

a 1. *Macc*.11.19.34.

ita perpetua eſſe Demetrius iſte voluit, ut diſertiſſimum ejus rei monumentū in celebri loco Templi reponendum curaverit. Dumtaxat hoc excepit, ut præſidium quod Syri in Arce Ieroſolymitana habebant, Ionathæ inde ejicere adhuc non liceret. Quinetiam ſuperiora illa Ionathas ab Antiocho Sedete Alexandri illius ſuperioris filio, & ab ejus curatore Tryphone obtinuit. Immo Ionathas ut melius αὐτονομίαν & αὐτεξουσίαν Judæis reſtitutam ſartam tectam retinere poſſet, legatos Romam & Lacedæmona miſit, qui fœdus cum Ro-

Romanis & Lacedęmoniis redintegrarent. Reſtitutam autem fuiſſe veterem Iudęorum politiam ſub Jonatha, liquet ex eo, quod Legatī iſtiuſmodi Romanis diſerte ſignificarunt, ſe miſſos à Jonatha ſummo Sacerdote, & Gente Judæorum: item & ex ipſa literarum inſcriptione, quas per eoſdem Legatos Spartam ad renovandum fœdus miſit: quæ his verbis concepta eſt *a*: Ἰωνάθαν ἀρχιερεὺς καὶ ἡ γερουσία τοῦ ἔθνους, καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ λοιπὸς δῆμος τῶν Ἰουδαίων, Σπαρτιάταις τοῖς ἀδελφοῖς χαίρειν· & apud Joſephum Antiq. Jud. 13.

N cap.

a 1. *Macc.* 12. 6.

cap. 9. verſ. 25. Ἀρχιερεὺς Ἰωνάθης ϗ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἡ γερουσία, καὶ τὸ κοινὸν τῶν Ἰουδαίων, Λακεδαιμονίων ἐφόροις, καὶ γερουσίᾳ, καὶ δήμῳ, τοῖς ἀδελφοῖς χαίρειν. Hæc manifeſte arguunt quæ fuerit tum forma Reipub. Iudaicæ, & quomodo ad ſuperiorem illam mixtam politiam redierint. Nam inprimis Jonathas inducitur tanquam princeps, deinde Senatus, (quæ vox Judices ſuperiores & inferiores continet) poſtremo populus ipſe. Atque ut his vocibus fucum Romanis & Lacedæmoniis factum non fuiſſe conſtet, 1. Macc. 12. 35. dicitur Jonathan

nathan ad concionem convocaſſe τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ, id eſt, Seniores populi, ut de exædificandis in Iudæa propugnaculis ageret, mœnibuſque Ieroſolymitanis, & excitando altiſſimo muro inter Arcem & urbem, ut hoc pacto excluderent præſidium Syrorum à commerciis urbis, tandemque ad commeatus penuriam adducerent. Quos vero author lib. Maccabæorum vocat πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ, id eſt, Seniores populi, Joſephus λαὸν ἅπαντα, id eſt, populum univerſum: ita ut vel illis nominibus veniant omnes cives qui proprie

populus vocatur, vel γερουσία, id eſt, Senatus, ille videlicet ſuperior, qui quum populum repræſentet, vocetur populus ipſe. Hoc certe notandum videtur, politiam prioris iſtius temporis Maccabæorum, aliquid amplius habuiſſe Democratiæ, aut Ariſtocratiæ, quá Regni.

Continuatam fuiſſe hanc politiam apud Judæos, primum illud demonſtrat, quod Simon ejus frater, accepto nuntio de fratre captivo apud Tryphonem, non ante exercitus ductandi provinciam & Reipub. adminiſtrandæ ſubiit, quam convocatus populus eum ducem

cem in locum fratris ſubſtituiſſet *a*: deinde quod Demetrius reſcribit Simoni in hæc verba *b*: *Σίμωνι ἀρχιερεῖ, καὶ πρεσβυτέροις, καὶ ἔθνει Ἰουδαίων χαίρειν·* tertio loco & illud, *c Σπαρτιάτων ἄρχοντες, καὶ ἡ πόλις, Σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῷ λοιπῷ δήμῳ τῶν Ἰουδαίων, ἀδελφοῖς χαίρειν·* poſtremo quod extat in ſolenni & auguſtiſſimo illo plebiſcito, quod in gratiam Simonis conceptum eſt *d*: *Ἐπὶ συναγωγῆς μεγάλης ἱερέων καὶ λαοῦ, καὶ ἀρχόντων ἔθνους καὶ τῶν πρεσβυ-*

a 1.*Mac*.13.2. b *verſ*.36. c 1 *Mac*. 14.20. d 1.*Macc*.14.28.*Ant. Iud*.13.11.

τέρων τῆς χώρας. quamvis hujus Simonis Majeſtas longe amplior deſignetur & prædicetur quam ſuperiorum ejus fratrum: ut apparet ex eo quod in tabulis & inſtrumentis publicis, annorum ſupputatio iniri cœperit, ἐπὶ Σίμωνος ἀρχιερέως μεγάλου καὶ στρατηγοῦ καὶ ἡγουμένου, vel, ut vult Ioſephus, εὐεργέτου Ἰουδαίων καὶ ἐθνάρχου: deinde quod ex communi conſenſu Judæorum & Sacerdotum deſignatus dicatur *a* ἡγούμενος καὶ ἀρχιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, & στρατηγὸς cum ſummo imperio in utramque politiam, & Simon recepiſſe quod illi

a *Macc.*14.41.& 42.

li offerebatur, & libenter ſuſcepiſſe *ἀρχιερατεύειν*, *καὶ εἶναι στρατηγὸν*, *καὶ ἐθνάρχην τῶν Ἰουδαίων καὶ ἱερέων*, *καὶ προστατῆσαι πάντων*. Et certe non ſolum ſuperiora illa quæ ejus frater Jonathas obtinuerat à regibus Syriæ, conſequutus eſt: ſed hoc illius principatui tribuitur, quod ſublatum fuit ab Iſraële jugum Gentium *a*: & recepta tandem fuerit Arx illa in qua erat præſidium Syrorũ, quam à pollutionibus repurgarit, & ſolenniter admodum ſuis reſtituerit. Atque in hac mixta politia, Regni aliquid emicuit am-

a 1. *Macc*. 13. 41.

plius quam Ariſtocratiæ aut Democratiæ, ut paulatim ejus poſteri commonſtrarunt. Hyrcanus enim patri ſuccedens, ſuo quidem principatus initio *αὐτεξουσίαν*, non tamen *αὐτονομίαν* ſuæ Gentis amiſit: ſed paucis poſt diebus ita excuſſit Antiochi Pii tyrannidem, ut quam latiſſime fines ſuos amplificaverit *a*.

Mortuo Hyrcano Ariſtobulus ejus filius natu major *b* principatum in Regnum evexit, ſeque & diademate & Regio nomine ornavit: ita tamen ut jam tyran-

a *Ant. Iud.* 13.16. & 17. b *Ant. Iud.* 13.19.

tyrannidis aliquid Maccabæi ipſi admiſcerent veteri illi Judæorum politię, quam & ipſi adverſus [Judæorum tyrannos vindicaverant, Ituræam certe ita adjunxit Judæorum regno, ut Ituræos nimis coëgerit ad omnes ceremonias Judaicas, una cum ipſa Circumciſione admittendas.

Mortuo Ariſtobulo ejus frater Alexander *a* Rex etiam dictus, Judaici imperii fines ad ſummum evexit. Tyrannidem omnino reſipuit ejus regnum: ut maxime ſuſpectum ſit, an ſuperior illa Judæorum politia

a *An.Iud.*20 & 21. & 22. & 23.

tum libera fuerit, an vero ad ejus arbitrium & nutum inclinaverit.

Alexandra uxor marito ſucceſſit: ita tamen ut Hyrcanum natu majorem ex filiis ſummum Sacerdotem deſignaret, Phariſæos autem conſortes adminiſtrationis Regiæ haberet. Atque tum in Iudæorum politia obtinuiſſe videtur Ariſtocratia: vel certe Oligarchia: nam ea politia Tyrannidem admixtam habuit.

Matre gravius laborante, Ariſtobulus ejus filius natu minor *a* ita capiendis caſtellis inhiavit, ut intra quin-

a. *Ant.Iud.*13.24.20

quindecim dies viginti duo loca ceperit. Unde Judæorum πρεσβύτεροι, id eſt, Seniores, & Hyrcanus ejus filius natu major Reginam admonent, ut ſibi proſpiciat. Atque hujuſcemodi Seniorum mentio ſatis deſignat, non prorſus tunc corruiſſe Iudæorum Rempublicam.

Mortua matre Ariſtobulus *a* ita cum fratre Hyrcano pactus eſt, adhibito etiam ſolenni ſacramento, ut ipſe Sacerdos ſummus & Rex eſſet: Hyrcanus vero depoſito Sacerdotio ſummo privatam vitam ageret. Sed arti-

a *Ant. Iud.* 14. 1.

artibus Antipatri res eo tandem devenit, ut cum Ariſtobulus Sacerdotium ſummum, & Regnum tenuiſſet per tres annos & ſex menſes, Judæi libertatem amiſerint, eoſque Pompejus Romanis ſubjecerit: factaq; fuerit (ut verbis Joſephi utar) Jeruſalem Romanis tributaria, & Regnum quod antea datum fuerat (tanquam ſingularis aliquis honos iis qui erant ex genere Sacerdotali) virorum popularium & plebeiorum (id eſt, virorum illorum qui populi ſuffragiis atque adeo plebis ipſius regebantur; quales erant Romani) evaſerit.

ſerit. Pompejus tamen imperium univerſum & Juriſdictionem ademiſſe Judæis non videtur. Nam & Antipater dicitur ex Hyrcani mandato frumentum reliquaque neceſſaria Scauro Romano, militanti adverſus Arabes, ſubminiſtraſſe *a*. Hyrcanus igitur ita fuit Sacerdos ſummus, ut Judęi ſuis legibus adhuc uterentur, & viverent, ſummuſque eorum Sacerdos aliquid imperii haberet.

Cæterum in hac tanta rerum mutatione, Judæi Romanis tributa penderunt, quæ olim Ægyptiis & Syris re-

a *Ant.Iud.c.9.*

repræſentaverant, atque adeo poſterioribus Perſarum Monarchis: ita ut etiam tunc Hebræorum politia potiſſimum Ariſtocratica, Romanorum tyrannidem experta fuerit.

Gabinius Romanus *a* devicto Alexandro Ariſtobuli filio, politiam illam Ariſtocraticam, aliquantulum antea labefactatam, Romanorum Tyrannidi penitus ſubjecit. Nam Hyrcanum Ieroſolyma reductum Templo præfecit, & gentem Iudaicam in quinque Curias diſtinxit, & cuique Curiæ ſuum Synedrion aſſignavit.

Syn-

a *Ant.Iud.c.*10.

Synedri igitur Jeroſolymitani Ieroſolymitano territorio jus dicebant, Gadareni Gadareno, Amathuntæi Amathuntæo; Jerichuntini Jerichuntino, & Samphoræi (ex Sephora ſeu Samphora urbe Galilææ) Samphoræo: ut non jam unius imperio, ſed ex Optimatum decreto res eorum adminiſtrari legitime poſſent.

Cum hæc Judæorum Ariſtocratia per aliquod tempus duraſſet, Hyrcanus *a* paulatim ad aliquem gradum priſtinæ dignitatis rediit, ita ut rurſum & Sacerdos

a *Ant.Iud.c.*15.*&* 16.

dos ſummus, & ἐθνάρχης gentis Judæorum *a* diceretur, quaſi Judæa *b* non tam Romanorum provincia eſſet quam ſocia, Romanique non tā ἡγεμόνες & πρόμαχοι, quam σύμμαχοι haberentur. Cæterum quia Hyrcanus judicio paulo ſegniore videbatur, C. Julius Cæſar Judææ ἐπίτροπον & προστάτην, id eſt, Procuratorem (ſeu Tutorem & Curatorem) atque Patronum Antipatrum deſignavit. Antipater eandem ob cauſam Phaſelum filium ſuum natu majorem Hyrcano propius adjunxit, qui dux ſeu præfectus

a *Cap.*17. b *Cap.*18.

ctus Jeroſolymorum & locorum circumjacentium eſſet: Galilæam commiſit eodem titulo Herodi alteri ex filiis. Atque ut apparet ex actis & reſcriptis ejuſdē Cæſaris, Hyrcanus non ſolum Sacerdos ſummus, ſed & ἐθνάρχης fuit, eodem prorſus jure & iiſdē privilegiis, quibus ejus majores: utpote cui permiſſum fuerit non tantum decimas, ſed & ab Joppenſibus vectigalia & tributa alia exigere.

Hyrcanus igitur tanquam ſummus Princeps gentis Judaicæ, præfectum ſub ſe habuit Antipatrum, ejuſque filios, ita ut contentus fue-

rit Iudęos domi regere: cętera vero omnia Antipatro ejuſque filiis permiſerit. Quod effecit ut οἱ ἐν τέλει, id eſt, qui magiſtratum gerebant apud Judæos, & qui erant πρῶτοι, id eſt, Primarii ſeu Primates & optimates, ea de re apud Hyrcanum conqueſti ſint, quaſi Antipater ejuſque filii Tyrannidem in Judæos affectarent: præſertim arrepta inde occaſione, quod Herodes contra patrias Hebræorum Leges & Synedrii jus, quamplurima in Galilæa perpetraſſet: quorum etiam nomine aliquanto poſt apud ſummum Synedrion

drion Jeroſolymam eſt e-
vocatus.

Porro Ioſephus his de re-
bus agens, docet, illis tem-
poribus duraſſe jus Synedrii
illius apud Judæos ſummi
quod Jeroſolymis ſedebat,
ejuſque amplitudinem una
cum gentis principatu ſub
Hyrcano plane reſtitutam,
ita ut ſatis conſtet, Judæo-
rum politiam maxime fuiſ-
ſe Ariſtocraticam, & tamen
aliquid Tyrannidis Roma-
næ & Herodianæ habuiſſe.
Quinetiam tandem eo res
rediit, ut non amplius Ju-
dæorum res Hyrcanus tra-
ctaret: nec eorum Optima-
tes quicquam, aut certe

quam minimum in ſuis rebus adminiſtrationis habuerint, etiam ex ipſius Hyrcani conſenſu *a*, qui ſuo teſtimonio apud Antonium confirmavit, Antipatri filios melius Judęorum genti præeſſe quam Judæos ipſos. Unde & uterque ex Antipatri filiis ab Antonio deſignatus eſt Tetrarcha, & Ariſtocratia in Judæorum Repub. admodum imminuta eſt, ita ut Tyrannis jam obtineret: & tamen duo illi Antipatri filii, Judæos ipſorum Legibus & Iudiciis regerent.

Antigono *b* autem Ariſtobuli Hyrcani fratris filio poſtea

a *Ant. Iud. c.* 23. b *Ant. Iud. c.* 24.

poſtea novis rebus ſtudente, adeo ut patruum ad Parthos & Babylonios relegarit, Iudæorum Reſpub. tandem tota Herodi in Regnum ceſſit: ita ut Tyrannide creſcente, Iudæorum politia admodum imminuta ægre ſe ſuſtentaret. Nam Herodes Synedrii ſummi omnes Iudices, excepto uno aut altero, interficiendos curavit, reliquoſque omnes qui aliqua auctoritate valebant, vel alicujus dignitatis gradum obtinebant: ita ut quos vellet, illis ſufficeret.

Quinetiam hic improbus Tyrannus infantium Bethlechemitarum cæde Ty-

rannidem ſuam nobilitavit.

Certe quod antiquum amicum Hyrcanum ex Synedrii authoritate morte mulctaſſe dicitur, ejus Tyrannidem ita confirmat, ut tamen non prorſus ab eo abolita appareat veteris illius Judæorum politiæ forma.

Tandem vero Herode teterrimo tyranno morte ſublato, ejus regnum, reſciſſo ipſius teſtamento in Tetrarchias ab Auguſto Cæſare diſtractum eſt, Archelao Iudææ Tetrarcha conſtituto: qui & ipſe cum impotenter dominaretur, inde extruſus eſt, Judææque Tetrarchia in Provinciam

redacta, Syriæque attributa fuit.

Hanc Judaici regni in Tetrarchias diſtractionem conſequuta eſt neceſſario Synedriorum nova diſtinctio, unoquoque Tetrarcha procul dubio ſuam ſeorſim juriſdictioné tuente. Quam occaſionem avide arripuiſſe Pilatum videmus, cum Chriſtum tanquam Galilæum (haud in eo profecto Jeroſolymitanis Judæis gratificans) ad Herodem Galilææ Tetrarcham (quem tamen Lucas Regem nominat) Chriſtum remitteret.

Cæterum Judæa ſic ab

Auguſto Imperatore Romano adjuncta eſt provinciæ Syriæ, ut proprium haberet à Cæſare Procuratorem ſeu Præſidem (quaſi medium aliquem locum teneret inter Provinciam & liberam omnino regionem) nec ei à Prætore Syriæ jus diceretur. Quæ ut melius intelligantur, tenendum videtur, Iudęos ſuam αὐτονομίαν à Romanis ſemper obtinuiſſe, ut apparet ex Antiq. Iud. 14. 19. ubi plura leges apud Rufinum, quam vulgo habeantur in noſtris exemplaribus & Græcis, & Latinis. item & capite 19. item libro 16. 12. i-

tem

tem & lib. 19.5. ubi etiam ipſe Auguſtus meminit diſertiſſime juris iſtiuſmodi, quod Cæſar Hyrcano conceſſerat.

In ea αὐτονομίᾳ, ut pendebat à Dei Moſiſque inſtitutione, primum locum obtinebat politia Eccleſiaſtica, de qua alio loco: ſecundum politia Civilis.

In politia Civili erant perſonæ, quæ Magiſtratum obibant.

In illis (ut jam attigimus) erant primum Septuaginta, ſeu Synedrion, cui præfuiſſe videtur Sacerdos ſummus: erant deinde Iudices ordinarii, Chiliarchi vide-

licet, Centuriones, &c. poſtremo erat populus ipſe qui non ſemel apud Procuratores & Præſides Romanos ſcita ſua propoſuit.

Erant præterea & horum Miniſtri (quos videlicet שוטרים, id eſt, præfectos, vocavimus, ex Ioſepho, nomen illud ita interpretante) quibus Magiſtratus illi utebantur in ſuis Iudiciis, ut apparet in multis locis novi Teſtamenti.

Erant & Leges Moſis ex quarum præſcripto de rebus propoſitis judicabatur.

Quod ad Synedrion attinet ejuſque Iudices, non ſemel eorum fit mentio in

novo Teſtamento, cujus hiſtoriæ in hæc tempora inciderunt nec non etiam apud Joſephum, apud quem Synedri vocari videntur πρῶχοντες, id eſt, Primates & primas in populo obtinentes. In novo Teſtamento vocantur ἄρχοντες, id eſt, Principes, Luc. 23. 13. & 35. ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, Principes populi, Act. 4. 8. & Luc. 24. 20. πρεσβύτεροι, Seniores, Matt. 27. 12. & 41. & c. 28. 12. & Mar. 15, 1. πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, Seniores populi, Matth. 27. 1. πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, Senatus populi, Luc. 22. 66. γερουσία τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, Senatus filiorum Iſraël

raël, Actorum 5. 21. πρῶτοι τοῦ λαοῦ, Primores populi, Luc. 19. 47.

Ordinarii Iudæorum Iudices videntur illi eſſe, qui *a* ϛρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ, Prætores ſeu Magiſtratus Templi vocantur. Porro quia quamplurimi erant, Scriptura *b* aliquando plurali numero exprimit hujuſcemodi Magiſtratum: quia vero vel unius alicujus authoritas ad prehenſionem ſufficiebat; vel etiam unus aliquis Chiliarchus ſummus erat, uſurpatur quoque hujus Magiſtratus nomen ſingulari numero. Denique & illud uſita-

a *Luc.* 22. 52. b *Act.* 4. 1.

ſitatum eſt, corpus plurium qui eundem Magiſtratum gerunt, ſingulari numero exprimi.

Templi nomen adjungitur, vel quod eorum Juriſdictio in Templo exerceretur, vel ex Templi, i. religionis Judaicæ legibus, inter eos, qui eodem Templo, id eſt, iiſdem Sacris utebantur: vel ad diſcrimen Juriſdictionis Procuratoris ſeu Præſidis Romani Imperatoris, quæ extendi videbatur ad eos, quos Præſes ipſe in ſeditione interceperat, vel etiam publice nocentes: vel ad extraneos, qui vel aliquid petebant à Judæis, vel cum qui-

quibus Judæi, aut alii extranei, aliquid controverſi habebant: aut etiam ad Publicanos publicaque vectigalia, aliaque ejuſcemodi.

Judicum iſtiuſmodi *ὑπηρέται*, id eſt, Miniſtri, Judæi omnino fuerunt, ut aliquo modo liquet ex locis aliquot novi Teſtamenti, præſertim ex Joan. 7:46. immo etiam Levitæ, ut ex ſuperioribus conſtare poteſt, & ex Joan. 1:19.

Quæ vero Ieroſolymis in Templo fiebant, illa in Synagogis in aliis Iudaicæ provinciæ urbibus exercebantur à Judicibus ordinariis, ita ut majores & difficiliores

res cauſæ, aut etiam minorum appellationes Jeroſolyma referrentur.

Jam ante ſubindicavimus, Judæorum jurisdictionem, & judicia dumtaxat inter ipſos Iudæos, qui nude & mere Judæi erant, non etiam cives Romani, locum habuiſſe.

Quouſque progreſſa fuerit Judæorum jurisdictio, non ita certo conſtat.

Judæos, ut & reliquos Provinciales, habuiſſe minimã coërcitionem, hoc eſt, apud eos ictus verberũ quadraginta uno minus, in uſu fuiſſe prorſus verum eſt.

Eos gladii ſeu morte plectendi

ctendi poteſtatem habuiſſe videri poteſt, primum ex eo quod αὐτονομίαν ſuam ſemper retinuerint, ex cujus inſtitutis & præſcripto longe aliis de cauſis capitis pœna infligitur, quam ex Romanorum jure. Atque & hoc & illud *a* Adulteræ hiſtoria confirmat. Ibi enim dicuntur Scribæ & Phariſæi Judæorum (quaſi præcipui eorum Judices) Chriſto Moſis Legem de adultera propoſuiſſe una cum ipſa adultera, quam eo nomine mortis ream eſſe contendebant.

Eam autem Chriſtus ad Pilatum non relegat, ſed

ipſe

a *Ioan.* 8.1.*&c.*

ipſe mortis ſententiam adverſus eam pronuntiat, ac ſcribas & Phariſæos ad illam lapidandam provocat: deinde prorſus abſolvere videtur. Quæ nunquam facturi videntur fuiſſe Judæi, atq; adeo nec Chriſtus, niſi Judæi aliquam habuiſſent gladii ſeu morte plectendi poteſtatem. Huc accedit quod Lyſias Antoniani præſidii Tribunus, tam accurate ſe excuſat apud *a* Felicem Præſidem, quod Paulum Judæis eripuerit, quia videlicet noſſet eum civem Romanum. Quinetiam huc pertinet quod Tertullus Iu-

P dæo-

a *Act*.23.27.

dæorum Orator audacter admodum pronuntiat apud Felicem, Iudæos prehendiſſe Paulum, & voluiſſe eum ex ſua Lege judicare, immo & queritur, Lyſiam Tribunum Judæis Paulum per vim eripuiſſe.

Nec fortaſſe prorſus extra rem eſt quod *a* Paulus etiam gloriari audet apud Feſtum præſidem & Agrippam Regem, ſe ſuffragium tuliſſe, cum Chriſti diſcipuli morte mulctarentur & interficerentur.

Ad hæc quoque facit quod Antiquit. Jud. 20. 8. ſcribitur, Ananum Sacerdotem

a *Act.* 26. 10.

tem (& proinde rigidiorem in judiciis) mortuo Feſto Præſide, antequam Albinus in ejus locum ſubſtitutus in Judæam veniſſet, coëgiſſe Synedrion, ad quod permultos vocaſſet, & inter alios Iacobum fratrem Domini, quos transgreſſæ Legis accuſatos lapidandos exhibuerit: atque cum horum apud Albinum accuſaretur, non dici in eo Romanorum aut Præſidis imperium imminuiſſe, quod tam multos morti adjudicaſſet, ſed duntaxat in eo quod Synedrion inconſulto Præſide coëgiſſet: quaſi videlicet illa gens admodum ſuſpecta eſſet ſtu-

dii rerum novarum, cogique non potuerit Synedrion inconſulto Præſide, ut tum videret ne quid detrimenti caperent Romani.

Huc etiam accommodari poteſt quod ſcribitur Joan. 18. 31. ubi Pilatus Judæis reſpondet, ut Chriſtum accipiant, & ex ſua Lege eum judicent. Quod vero illi excipiunt, ſibi non licere interficere quenquam, ita exponi poteſt, quaſi Judæi mendaces de ſuo jure decedere velint, ut locum aliquem relinquerent prophetiæ Chriſti, quam ille ſæpius iteraverat de ſuæ mortis genere, quod etiam ipſe

Euan-

Euangeliſta innuit. ita ut etiam illi lapidationem, qua vulgo utebantur in ſuis judiciis, interfectionem eſſe negent. Ex his ergo confici videretur, ſaltem lapidationis ſupplicium permiſſum fuiſſe Judæis, eorumque Judicibus.

Porro videri mirum non debet, quod Romani hujuſcemodi αὐτονομίαν Judæis conceſſerint; quæ etiam aliquid gladii haberet: quum inter ipſas provincias populi Romani quædam ita liberæ fuerint, ut magiſtratus Romani juriſdictione ſolverentur. Ejuſcemodi fuit Athenienſium territorium,

item & Lycia in Cilicia, quæ ſuum habuit Concilium, ſuum Lyciarcham, alioſque ſui Concilii magiſtratus, qui ex patriis legibus judicia communiter redderent. Quinetiam Cyrenaica regio ejuſcemodi primum fuit.

Cæterum ad hęc omnia reſpondent qui negant Judæos gladii ſeu morte plectendi poteſtatem habuiſſe, Iudæos quamplurima auſos ſemper fuiſſe per tumultum & ſeditionem; ex judicio quod zeloſum vocant: atque ex eo genere eſſe quod de morte Stephani traditur *a*, &

a *Act.* 7. 58. *&* 14. 19.

& de Pauli lapidatione ad Lyſtra.

Media igitur quædam via inita videtur, ut videlicet Judæi in ſuis Judicum conſeſſibus etiam de cauſis capitalibus cognoſcerent, mortiſque ſententiam adverſus reum pronuntiarent, quem poſtea Præſidi, aut ejus Tribuno ex ſua ſententia puniendum offerrent: præſertim ſi reus alii mortis generi adjudicatus eſſet quam lapidationi. In ea enim hoc uſurpaſſe videntur, ut inconſulto Præſide ejuſque Tribuno, juberent teſtes convictum reum lapidibus obruere, quod il-

lud eorum Lege diſerte exprimeretur.

Quamvis autem Iudæi αὐτονομίαν ſuam habuerint, tamen quia Romani Imperatoris intereſſe videbatur, ne, qui præcipuum Iudæorum magiſtratum moderabatur, parum ſtudioſus illius eſſet, penes Præſides Iudææ eſſe voluit Sacerdotes ſummos exauthorare, illiſque alios ſubſtituere. quod Tyrannide & avaritia non caruit. Unde politiam iſtiuſmodi majore ex parte Tyrannicam fuiſſe conſtat. Eo etiam aliquo modo ſpectat quod Sacerdotalium veſtium cuſtodiam retinuerint

rint Præſides, vel certe ex eorum decreto Tribuni quibus præſidium & cuſtodia arcis Antoniæ demandata fuerat: quoad Vitellius eas cuſtodiendas Iudæorum Sacerdotibus tradidiſſet.

Atque hæc politia ſub Præſidibus ſeu Procuratoribus Cæſarum duravit, quoad Claudius Imperator adjeciſſet Regno Agrippæ majoris Iudæam & Samariam: ita ut tum Iudæorum Reſp. nonnihil mitius habuerit quam ſub Romanorum Præſidibus: nec tamen, ut apparet ex Act. 12. propterea omnino à Tyrannide liberata fuerit, quamvis bene-

neficiis quamplurimis ab ipſo Agrippa affecti fuerint Judæi.

Mortuo Agrippa majore Judæorum Reſpub. rurſum ad Præſidum ſeu Procuratorum Cæſaris adminiſtrationem rediit *a*, iiſdem prorſus legibus quibus ante Agrippam, immo & magnificentioribus initio imperii Claudi Cæſaris, ut conſtat ex eo quod Claudius Imperator Judæorum gentem tam magnificis titulis ornatam donat veſtium Sacerdotalium cuſtodia. His enim verbis ad Judæos ſcribit:

Clau-

a *Ant. Jud.* 20. 1.

Claudius Cæſar Germanicus, Tribunitiæ poteſtatis quinquies Conſul ordinarius, quater Imperator, decies pater Patriæ: Ieroſolymorum Principibus, Curiæ populoque Iudæorum & cunctæ genti Salutem. Sed longe illam magnificentiam non multo poſt elevavit, cum in Herodem quartum, Agrippæ majoris fratrem, Regem Chalcidis, Templi ſacrorumque Theſaurorum poteſtatem, & ordinandorum Sacerdotum ſummorum jus contulit, atque hoc privilegium prorogavit Agrippę minori, Agrippę majoris filio, poſtquam eum Chal-

Chalcidis regem creaſſet.

Atque hæc politia majore ex parte Tyrannica, ſi Romanos & Herodem ſpectes, Ariſtocratica tamen plurimum & Democratica, duravit quoad Ariſtocratia & Democratia prorſus apud eos obtinuiſſet, immo vero in Oligarchiam & Ochlocratiam degeneraſſent, ab anno videlicet duodecimo Neronis ad ſecundum uſque Veſpaſiani, nimirum per ſex annos, quo tempore ita concidit illa Reſp. cum urbe totaque gente, ut nunquam inſtaurari potuerit.

CAP. XIV.

Politia civilis Iudæorum per alias provincias diſperſorum.

IN Synagogis provincialibus non pari ubique modo judicia exercebantur. Nam in Ægypto ubi Judæi Alexandrini & Cyrenenſes ſuum habebant ἐθνάρχην, reliquoſque Magiſtratus, ejuſque ordines quales erant in Judæa, judicia eodem prorſus modo exercebantur quo in Judæa, ita ut ſummum imperium in Judæos eſſet penes eorum ἐθνάρχην, ut fuſius expoſuimus ſuperiore capite: ubi de Ptolemæi Lagi & Philadelphi tem-

temporibus egimus.

Antiochenos Iudæos eodem jure uſos quo utebantur Alexandrini tempore Auguſti, immo etiam tempore Veſpaſiani & Titi, confirmatur ex lib. Antiq. Jud. 12. 3.

Sardibus, quæ fuit aliquando Regia Lydiæ, Judæi etiam loca habuerunt, in quibus negotia & judicia inter ſe exercerent, ut liquet ex Antiq. Iud. 14. 19. apud Rufinum.

In Synagogis aliarum provinciarum non ita tractata videntur judicia Civilia, ſed potius ad tribunal publicum tum Judicum

mu-

municipalium loci, tum etiam Judicum Romanorum, ut conſtat ex Act. 14. 5. & 18. 12. 13. 14. 15. 16. & 19. 39.

Atque hactenus de civili Judæorum politia: nunc ad Eccleſiaſticam redimus.

CAP. XV.

Politia Eccleſiaſtica in Chananæa.

QUum Ioſuas tam fideliter & accurate Dei mandata ſequutus dicatur, dubium non eſt, quin etiam Politiam Eccleſiaſticam à Deo præſcriptam, qua potuit fidelitate & diligentia conſervaverit, præſertim adju-

adjutus, immo & quaſi manu ductus ad eam rem ab Eleazare.

Eleazar autem antequam populus ex deſerto excederet, patri Aharoni ſuccedens, videtur ſibi in Principem Levitarum ſubſtituiſſe filium ſuum Phineeſum: ut apparere aliquo modo poteſt ex eo, quod Phineeſus ex mediis Judicibus Iſraëliticis, quos Moſes alloquebatur, prorumpens, tam intrepide *a* Zambrim & Cozbin tranſverberaverit; & ex ea promiſſione quam Dominus actioni illi tam magnanimæ ſubjecit: deinde ex

a *Num.* 25. 8. 9. *&c.*

de ex ea legatione *a* quam obiit apud Rubenitas, Giditas, & Menaſſitas trans-jordanenſes. Deniq; ex eo quod 1. Par. 9. 20. dicitur Præfectus fuiſſe Koritis: cujuſmodi præfecturam dictum eſt Eleazarem habuiſſe, dum Aharone adhuc ſuperſtite Principem Levitarum ageret.

Ubi terram Chananæam ingreſſi fuiſſent Iſraëlitæ, & Tabernaculum ſtatuiſſent Silunte, terraque diviſa fuiſſet inter reliquas tribus à Levitica, Joſua ex Dei præſcripto urbes refugii deſignat.

Q Dein-

a *Ioſ. 22. 14. &c.*

Deinde illas aliaſque Sacerdotibus & Levitis aliis aſſignat.

In omnibus urbibus in quibus habitarunt Levitæ, veriſimile eſt eos conſeſſum quendam habuiſſe, ad quem referrentur cauſę Eccleſiaſticę: docuiſſe certe verum eſt non ſolum in illis urbibus, ſed & in aliis, in quibus etiam veriſimile eſt fuiſſe loca quędam deſtinata precibus ſolennibus, cœtibus ſacris, audiendo Dei verbo, & ſacrificiis quibuſdam faciendis ex genere Proſperitatum. Et fortaſſe hinc effluxerunt quę poſtea vocata ſunt Excelſa. (niſi malis

ca

ca ex Chananæorum reliquiis conſervata.) Veriſimile enim eſt, loca illa fuiſſe in editiore civitatis ſitu, vel ad civitatem ipſam. Immo & iſta videntur fuiſſe Synagogarum initia.

Hæc aliquo modo confirmantur ex Iud. 6. 11. 17. & 20. & 13. 19. & 1. Sam. 9.12. & 10.5. & 10. & 16.2. ut paulo infra fuſius iſta explicabimus.

Conſtitutis & deſtinatis urbibus in quibus Levitę habitarent, non ita illis uſuveniebat ad deportandum Tabernaculum convenire. Ergo per aliquot annos dicitur ſubſtitiſſe Silunte.

Quo tempore Tabernaculum ſubſtitit Silunte, Eleazari in Sacerdotio ſummo ſucceſſit *a* Phineeſus, ipſi Phineeſo Abiſchuas, ipſi Abiſchuæ Bukkis, ipſi Bukki Huzzis, huic Elis ex alia familia, nimirum ex familia Ithamaris.

Quomodo Elis Sacerdos ſummus evaſerit, non ſcribitur: ſed illud ex eo factum conjici poteſt, quod cum à Domino deſignatus fuiſſet populi Iudex, viſus etiam fuit perturbatiſſimis illis temporibus ad Sacerdotium ſummum evectus: præ-

a *Ant. Iud.* 5. 12. 6. 1. *Chron.* 6. 4. *&c.*

præſertim cum inter Sacerdotes inſtructiſſimus haberetur ab omnibus rebus neceſſariis ad Reipub. Adminiſtrationem. Quomodo reliqui Levitæ officium ſuum fecerint, non plane conſtat.

Certe ut apparet ex hiſtoria Sacra, Elis etiam ipſe, maxime ubi in Iudicem & Sacerdotem ſummum evaſiſſet, parum ſolicitus fuit de reſtituenda Hebræorum politia tum Eccleſiaſtica tum Civili, intentus fortaſſe populi libertati: quo effectum eſt, ut etiam domeſticos filiorum errores non ita, ut ejus dignitas & munus ferebat, curaverit. Ergo

go tandem ſupervenit Samuel propheta ſimul & Iudex, qui non ſolum populum in libertatem aſſeruit, ſed & politiam utramque reſtituit. De civili jam actum eſt: eccleſiaſticam eodem modo reſtituere cœpit. Quum enim initio illo quo prophetare cœpit, verbum Domini rariſſimum fuiſſe dicatur, & aliquot poſt annis quampluri- mi Prophetæ ſub Saulis inaugarationem commemorentur, videtur ipſe primus & excellentiſſimus Propheta prophetiæ donum atque Prophetarum numerum nobilitaſſe, ut Sacerdotibus ſum-

ſummis, admodum in ſuo munere deſidioſis, ac Dei verbo labaſcenti & pene ſepulto, ſuccurreret. Igitur Prophetarum collegia inſtituit, dum Levitarum conſeſſus conſtituit, non uno loco, ſed quamplurimis, id eſt, omnibus illis locis ubi cœtus publici à Levitis celebrari conſueverant, ita ut tum Scholæ publicæ frequentari maxime cœperint. Atque de his fuſius diſſeremus, ubi agemus de politia Eccleſiaſtica decem tribuũ. De cæteris quę in Eccleſiaſtica politia evenerunt quo tempore Tabernaculũ ſubſtitit Silunte, non ita conſtat.
 Silun-

Silunte Tabernaculum tranſlatum eſt *a* Nobam, ſed quo tempore, non liquet. Conjici poteſt illud incidiſſe in deſolationem Arcæ captæ. Inde tranſlatum eſt Gabaonem, ut apparet ex 2. Chron. 1. 3. quo tempore videlicet Doeg Idumæus eſt populatus igni & ferro urbem Nobam. Inde poſtremo tranſlatum eſt in Ieroſolyma, ut diſerte traditur 2. Chron. 5. 5.

Arca ſæpius deportata eſt *b*, quoties videlicet facti ſunt celebres quidam conventus, aut prælium commiſſum eſt,

a 1. *Sam.* 21. 2. *&c.* b 1. *Sam.* 4. 4. *&* 14. 3. *&* 18. *&* 2. *Sam.* 11. 11.

eſt, ut apparet ex illis formulis, Coram Domino, vel, ad Dominum. quæ fere intelligendæ ſunt vel de Arca, ut Ioſuæ 24. 1. Iud. 2. 5. & 11. 11. & 20. 1. & 1. Sam. 6. 20. & 10. 17. & 18. & 11. 16. & diſertiſſime 1. Sam. 14. 36. ex verſ. 18. vel de Tabernaculo, ut 1. Sam. 21. 7. Deportata igitur eſt ad bellum quod tempore Elis ſuſceptum eſt adverſus Palæſtinos, & ibi ab hoſtibus capta. Arca capta per ſeptem menſes apud Palæſtinos manſit. A Palæſtinis remiſſa apud Bethſamitas ſubſtitit per aliquot dies. Poſtea Kirjathjeharimis per an-

nos viginti, in domo Abinadabi, in qua illius cuſtos fuiſſe dicitur Eleazar ejus filius, eaque gratia ſolenniter conſecratus. Poſtea eadem illa manſit apud Obededomum per tres menſes.

In illis Tabernaculi deportationibus, Achitobus nepos avo Eli in Sacerdotio ſummo ſucceſſit, huic Achias, iſti Achimelechus, niſi forte idem ſit Achias qui Achimelechus.

Poſt cladem admiſſam à Doeg ad urbem Nobam, Sacerdotium ſummum vagum fuiſſe videtur. Abiatharem filium Achimelechi unctum, aut alio aliquo modo ſolen-

ſolenniter promotum fuiſſe in Sacerdotem ſummum, probari non poteſt: & tamen eum Sacerdotio ſummo functum fuiſſe, verum efficitur ex eo, quod accinctus Ephode Sacerdotis ſummi de rebus futuris reſponderit: & in ejus exauthorati locum ſuffectus Tſadokus dicatur. Denique ex eo, quod Sacerdotis ſummi filius dicitur, atque adeo ſolus ſuperſtes ex ea familia in qua Sacerdotium ſummum per annos aliquot perſeveraverat. Atque ut aliquis Sacerdotio ſummo initiaretur, unctionem neceſſariam non fuiſſe, ſolum ve-

a veſtium amictum ſuffeciſſe, Hebræi noſtri contendunt, ubi ſucceſſio non fuiſſet interturbata: quod & volunt aliquo modo apparere ex Eleazaris initiatione. Tſadokum autem (qui Abiathari adjungitur tanquam alter Sacerdos ſummus) non ante unctum fuiſſe in Sacerdotem ſummum conſtat, quam ſecundo *b* Salomon Regno inauguratus eſſet. Perturbatis igitur illis temporibus, Abiathar pro Sacerdote ſummo habitus eſt, qui etiam ad Arcam Ieroſolymis conſiſteret

a *Numb.* 20.26.& 28. b 1.*Chron.* 29.22.

ſteret. Tſadokus *a* autem pro primario inter Secundarios, atque adeo inter omnes qui ad Tabernaculum Gabaone miniſtrabant, ut etiam à Davide Aharonicæ familiæ præfectus fuerit: & tandem Abiathare exauthorato, à Salomone in ſummum ſacerdotem evaſerit.

Arca tandem deducta eſt à Davide *b* in arcem Ieroſolymitanam, ſed longe alio cum apparatu quam cum quo ex domo Abinadabi deducta fuerat.

Jam ergo tum incepit David Levitas in ordinem coge-

a 1. *Chron.* 27.17. b 1. *Chron.* 15.1. *&c.*

cogere. Poſteros enim Aharonis reliquoſque Levitas ad ſe convocaſſe dicitur, atque ex illis ſelegiſſe,

Abiatharem ſummum Sacerdotem & Tſadokum primarium ex Secundariis,	de more Arcam involuturos ſuis aulæis, eamq; exportaturos ex Adyto, in quo erat, & impoſituros Levitis, illamque poſtea ex illorum humeris recepturos, & in ſuum aditũ abdituros.

Ex Levitis,

Vrielem Haſajam Ioëlem Schemajam Elielem Haminadabum	Principẽ	Kehatitarum, Meraritarum, Gerſonitarũ, Eliſaphanitarum, Hebronitarũ, Huzzielitarũ;

qui Arcam ſuis humeris geſtarent.

Hos ergo ad hanc rem ſe ſanctificare & comparare juſſit, fuſiuſque illis expoſuit, ſuperiorem Arcæ reductio-

ctionem peſſime ceſſiſſe, quod ex Moſis ritu facta non fuiſſet. Immo ut etiam ad hanc nihil deeſſet, illis mandavit ut inter ſe de Cantoribus ad eam Arcæ reductionem neceſſariis diſpicerent. Illi igitur conſtituunt,

Ex Gerſonitis,
Aſaphum Berechiæ,
Ex Kehatitis,
Hamanem Ioëlis,
Ex Meraritis,
Ethanem Kuſajæ,
} Cymbaliſtas.

Ex horum fratribus minoribus natu,

Zachariam,
Hazielem,
Semiramothum,
Iechielem,
Hunnim,
Eliabum,
Mahaſiam, &
Benajam,
} Nabliſtas.

Mat-

Mattithjam, Eliphlehum, Miknejahum, Hobed-edomũ, Iehielem, & Hazaziam, qui & Haziel,	Cythariſtas.

Cenanjam Principem Levitarum כמשא, id eſt, in Prophetia, id eſt, qui præſcriberet prophetias quas canerent alii Cantores: vel, in elevatione vocis: hoc eſt, Supremum Muſicum, qui Muſicæ tonos apud reliquos moderaretur: vel qui voce præiret.

Berechiam & Elkanam	Ianitores anteriores ad Arcam, qui ſcilicet caverent ne quis propius ad eam accederet.

Ex

Ex Sacerdotibus

Schebanjam
Ioſaphatum,
Nathaneelem,
Hamaſæum, } Tibicines ante arcam.
Zachariam,
Benajam, &
Eliezerem,

Ex Levitis,

Hobed-edomum
& } Ianitores poſterio-
Iechijam res.

Ubi Arca repoſita fuiſſet apud Davidem, viſum eſt Davidi rerum Eccleſiaſticarum politiam accuratius proſequi.

Igitur ad Arcæ miniſterium deſignavit viros ex Levitis ſexaginta & octo, & in illis:

Aſaphum Cymbaliſtam:

Zachariam, Semiramothum, Iechielem, Eliabum, & Benajam, } Nabliſtas: &

Mattithjam, Iehielem, Hobed edomũ, & Iehielem, qui & Hazazias vel Haziel, } Cythariſtas:

Hobed-edomũ filium Iedithunis cũ filiis, & Choſam, ex Meraritis, } Ianitores:

& reliquos ad reliqua miniſteria circa Arcam.

Ex Sacerdotibus,

Benajam & Iachezielem, } Tibicines:

Abiatharem, miniſtrantem apud Arcam.

Ad miniſterium Tabernaculi, quod erat in Excelſo ad Gabaonem, deſtinatus eſt Tſa-

Tſadokus ejuſque fratres ex genere Sacerdotali,	}	ad offerendum juge ſacrificium.
Heman, Ieduthun, & alii ſuis nominibus deſignati,	}	Tibicines, Cymbaliſtæ, & ad reliqua inſtrumenta Muſica.
Filii Ieduthun		Ianitores.

Feſtis vero ſolennioribus etiam ad ipſum Tabernaculum aſtabat Aſaphus ipſe ad Dextram Hemanis fratris, conſiſtente Ethane ſeu Ieduthune ad Hemanis ſiniſtram: ſic;

Ethan, Heman, Aſaphus: reliquis Levitis officium ſuũ facientibus.

David confiſus promiſſioni Nathanis de templo ædificando ab ejus filio,

 poſt-

poſtquam illi optime ſucceſſiſſet in componendis muneribus *a* Eccleſiaſticis cum ad Arcam tum ad Tabernaculum Dei Gabaone, illi præſertim moribundo viſum eſt de illis agere, quæ neceſſaria erant Templo conſtructo eo modo, quem filio præſcripſerat, & delineaverat.

Ad eam rem facilius cõficiendam, cenſum egit Levitarum, quos recenſuit ad 38000.

Ex illis conſtituit 24000. ad opus Ædis Domini, id eſt, ad obeunda illa munera quæ Ædis ſacræ maxime pro-

a 1. *Chron*. 23. 1. *&c*.

propria videbantur, de quibus 1.Chro.23.28.& 29.

Quater mille Ianitores
Quater mille Cantores:

Et ſexies mille Iudices & Præfectos.

Opus Ædis Domini curabant
- Sacerdotes,
  - Summus, Secundarii magis illuſtres,
  - Principes rerũ Sacrarum, ſeu Templi,
- Adminiſtri eorum ad rem ſacram, & Quæſtores rerum ſacrarum.

Ex Secundariis magis illuſtribus prior proprie vocatur נגיד בית האלהים, id eſt, Dux Ædis Dei, poſterior פקיד, id eſt, Legatus. ille in reliquos Sacerdotes, Principes tribus Levis inquire-

bat, in Kahatitas, eorumque munus & diligentiam : hic in Gerſonitas & Meraritas. Vide ſupra cap. 7. & paulo infra ſub finem iſtius capitis.

Summũ Sacerdotium ceſſit Abiathari. Primarium in Secundariis duobus *a*, Tſadoko : ita tamen ut iſte Silunte eſſet ad Tabernaculum, ille vero Ieroſolymis ad Arcam.

Abiathar igitur (qui & Achimelechus & Abimelechus dicitur) ſummus ſemper Sacerdos à Davide agnitus eſt, Ephode ſacro, miniſterioque ad Arcam Ieroſo-

a 1. *Chron.* 27. 17.

roſolymis conſiſtentem donatus eſt. Tſadokus autem prior fuit ex ſecundariis magis illuſtribus, & miniſterio primario ad Dei Tabernaculum quod Gabaone reſtabat, præfectus: quaſi etiam ſic paulatim priſtinæ majorum dignitati, hoc eſt, ſummo Sacerdotio reſtitui inciperet. Atque ejus rei præludia quædam extiterant vivente etiam Davide, cum Tſadokus in Sacerdotem (ſummum videlicet) unctus eſt. Vide & paulo ſupra in civili politia.

Sacerdotum Principum Templi, Adminiſtrorũ rei ſacræ, Cantorum, & Ianitorum.	Munus deſcriptum 1 Chron.	c.24.5 v.20. c.25.6 c.26.1	ſorte in 24 vices diſtributũ eſt.

Vices Sacerdotum.

1 Iojaribus	13 Chuppaïs
2 Iedahjas	14 Ieſchebeabus
3 Harimus	15 Bilgas
4 Schorimus	16 Immer
5 Malchijas	17 Chezir
6 Mijamin	18 Happitſethus
7 Hakkotſus	19 Pethachjas
8 Abijas	20 Iechezkel
9 Ieſchuas	21 Iachin
10 Schecanjas	22 Gamul
11 Eljaſchibus	23 Delajahus
12 Iakimus	24 Mahazjahus.

Præter has vices Sacerdotum erat ſummus Sacerdos : erant & Secundarii duo maxime illuſtres , de quibus ſupra.

Ad

Ad Sabbatha ſingula deſinebant viciſſitudinariæ iſtiuſmodi functiones, ita ut abeuntes alii exciperent ad primum diem Hebdomadis inſequentis, ut apparet ex 2. Reg. 11. 5. &c. Atq; hoc in aliis etiam ſubſequentibus vicibus obtinuiſſe videtur.

Vices Adminiſtrorum.

1 Schelomitus 2 Chaziel 3 Haram	Schimhitæ primores.	Lahdanitæ ſeu Libnitæ.
4 Iachatus 5 Zinah 6 Berihas & Iehuſus	Schimhitæ poſteri.	Gerſchonitæ.

7	Iechdeias Gerſonita	Amramitæ	Kahatitæ.
8	Iiſchias Elihezrita		
9	Iachathus Iitsharita		
10	Ierijas	Hebronitæ	
11	Amarjas		
12	Iahaziel		
13	Iekamhamus		
14	Schamir	Huzielitæ	
15	Zacharias		
16	Iahazias filius	Iahuzitæ	Meraritæ.
17	Schohamus		
18	Zaccur		
19	Hibris		
20	Eleazar & eo mortuo filii Kiſi	Machlitæ	
21	Ierachmeel		
22	Machlis	Muſitæ	
23	Hedher		
24	Ierimothus		

Vices Cantorum.

1 Joſehus, fratres ejus & filii 12. Aſaphi.

2 Gedaljas, fratres ejus & filii 12. Ieduthunis.

3 Zac-

3 Zaccur, fratres & filii ejus 12. Aſ.

4 Iitſris, fratres & filii ejus 12. Ied.

5 Nethanias, fratres & filii ejus 12. Aſ.

6 Bukkijas, fratres & filii ejus 12. Hemanis.

7 Ieſareelas, fratres ejus & filii 12. Aſ.

8 Ieſchahiahus, fratres & filii ejus 12. Ied.

9 Methanjas, fratres & filii ejus 12. Hem.

10 Schimhis, fratres & filii ejus 12. Hem.

11 Hazareel, fratres & filii ejus 12. Hem.

12 Chaſchabjas, fratres & filii

filii ejus 12. Ied.

13 Schubael, fratres & filii ejus 12. Hem.

14 Mattithjas, fratres & filii ejus 12. Ied.

15 Ieremothus, fratres & filii ejus 12. Hem.

16 Chananjas, fratres & filii ejus 12. Hem.

17 Iosbekaſchas, fratres & filii ejus 12. Hem.

18 Chananis, fratres & filii ejus 12. Hem.

19 Mollothis fratres & filii ejus 12. Hem.

20 Elijathas, fratres & filii ejus 12.

21 Hothir, fratres & filii ejus 12.

22 Ghiddalthis, fratres & filii

filii ejus 12.
23 Machaziothus, fratres & filii ejus 12. Hem.
24 Romamthi-hezer, fratres & filii ejus 12. Hem.

Vices Ianitorum.

Et quod ad Janitorum vices & ſortes attinet, poſtremi omnium recenſiti ſunt Ianitores, eorumque vices & ſortes per ſtationes ſeu loca portarum quas cuſtodituri erant, deſignatę ſũt.

Ex familia Zachariæ filii majoris natu Meſellemiæ Aſaphitæ & Koritæ, quatuor ad Aquilonẽ per diem deſtinati fuerunt. Ex reliquis vero ejuſdem Meſellemiæ filiis, ſex ad Orientem.

Ex

Ex Hobed-edomo Ieduthunita & Merarita, & quadam filiorum parte quatuor ad Meridiem.

Ex altera bini ad duo Conſeſſuum loca.

Ex Schuppim & Choſa Meraritis, quatuor ad Occidentem ad viam, eorumque duo ad Parbarem: vel, ut alii volunt, eorumque bini erant à Parbare.

Horum quidam nominatim ad viginti quatuor deſignati ſunt.

ExMeſellemitis, Aſaphitis & Koritis.

1 Zacharias,
2 Iedihael,
3 Zebadias,
4 Iethaniel,
5 Helamus,
6 Iehochanan,
7 Eljehohenais.

ExObed-edomitis, qui & Ieduthunitæ & Meraritæ erant.

8 Schemahias,
9 Iehozabad,

10 Ioa-

10 Ioachus.
11 Sachar,
12 Nethaneel,
13 Hammiel,
14 Iiſſachar,
15 Pehullathis.
Ex Semathiæ ſuperioris primogeniti Obed edomi filiis.
16 Hothin,
17 Rephoel,
18 Hobel-elzadabus,
19 Elihus.
20 Semachias.
Ex Choſitis Meraritis.
21 Schimris,
22 Chilkijas,
23 Tebaljas,
24 Zacharias.

Hi vero ita nominatim deſignantur, quod inter ſuos fratres maxime illuſtres eſſent, & fortaſſe ſecundis ſortitionibus præeſſent, ut colligi aliquo modo poteſt ex 1.Chron.26.12.

Quod vero ad quæſtores rerum Sacrarum attinet, Theſaurorum Sacrorum duo fuerunt genera. Quidam enim erant Primitiarum

rum

rum & Decimarum. Alii aliarum rerum Deo ſacrarum aut etiam *a* conſecratarum. Ejuſcemodi videntur fuiſſe Vota, eorumque redemptiones, item & Primogenitorum, Sicli Sanctuarii, denique omnia illa quæ in pecuniam redacta Templo offerebantur. Nam pecuniæ pro *b* Peccato & pro Delicto, Sacerdotibus afferebantur, ut ex illis ſacrificia pro Peccato & Delicto offerrentur.

Ex Theſauro poſterioris generis depromebantur quę erant neceſſaria ad Sacrificium

a 2. *Reg.* 12. 4. *aut* 5. b 2. *Reg.* 12. 16. *aut* 17.

cium juge, Sacrificia Sabbathorum, Neomeniarum, & Feſtorũ ſolennium, Aromata, Unguenta, Similam, Libamina vini & olei, Thus, & panes Propoſitionis.

Ex Theſauro Prioris generis dabantur Sacerdotibus & Levitis ſuæ portiones.

Tertius quidem fuit Theſaurus ante Templum conſtructum, nimirum Anathematum extraordinariorum.

Achias qui & Iechiel ex Lahdane ſeu Libni ex Gerſono primogenito Levis, præfuit his omnibus Theſauris.

Duo ejus filii Zetamus & Ioel, ejus Legati fuerunt ad

Theſauros poſterioris generis. Diſerte enim traditur, eos fuiſſe præfectos Theſauris Ædis Jehovæ, pro Hamramitis, (ſeu ut neceſſaria ſuppeditarent Hamramitis) Iitsharitis, Chebronitis, & Huzielitis, qui majore ex parte præfecti fuerunt illis rebus parandis & componendis, quæ comparabantur ex tributis Theſaurorum poſterioris generis. Hamramitæ qui hic intelliguntur, fuerunt Sacerdotes quibus incumbebant ſacrificia facienda, eorumque Libamina, item & Aromata, & Unguenta: ita tamen, ut & in his adornandis

nandis adminiſtros quoſdam habuerint ex reliquis Hamramitis Levitis, Jitsharitę videntur ex 1. Chron. 9. 32. panes propoſitionis adornaſſe. Chebronitas & Uzielitas hęc etiam aliquo modo tractaſſe veriſimile eſt, vel ſimilam minchatum & placentularum, libamina atque thus ipſum, res frigendas & torrendas, ex 1. Chron. 23. 28. quum & ipſi numerentur inter adminiſtros, 1. Chron. 24. 23. & 23. 19.

Sebuel ex Gerſono primogenito Moſis, fuit Legatus Achiæ ſeu Iechielis ad Theſauros prioris generis:

ita ut ejus fuiſſe videatur Sacerdotibus & Levitis ſuas aſſignare partes.

Schelomithus ex Eliezere filio minore natu Moſis, fuit Legatus Achiæ ſeu Jechielis ad Theſauros Anathematum extraordinariorum, ad Templi conſtructionem devotorum.

Quia vero Iechiel his omnibus ſuperior fuit, anathemata iſta ei commiſſa dicuntur 1.Chron.29.8.

Præter Levitas ad Tabernaculi munera adhibebantur Gabaonitæ reliqui ex clade Saulis. qui cum pauciores eſſent quam qui ſuffi-

ſufficerent ad Ædis ſacræ miniſterium, adhibiti ſunt ad illud præter eos quidam à Davide, ut hoc diſerte exprimitur Hezræ 8. 20. & poſtea à Solomone, quo nomine & ſervi Solomonis appellantur. qui omnes cum reliqui Gabaonitæ, tum illi qui à Davide & à Solomone traditi fuerant, Nethinæi dicti ſunt, quaſi dedititii ſeu aſcriptitii.

Eorum munus erat curare advehenda ligna ad Aedis ſacræ miniſterium neceſſaria, atque adeo ea advehere, item & aquam.

Levitarum qui alia munera extra Templum obi-

bant, hoc eſt, ad Judicia adhibebantur, quidam Judicia civilia, ordinariis judiciis videlicet illis adjuncti, de quibus ſupra, quidam Eccleſiaſtica tractabant.

Qui ad Eccleſiaſtica judicia adhibebantur, erant vel Jeroſolymis, vel in aliis urbibus Levitarum, & præcipue in illis, quæ dicuntur refugii.

Jeroſolymis præcipue, ſed & in aliis illis urbibus Judicium Eccleſiaſticum nõ ſolum conſtabat ex præcipuis Sacerdotibus, ſi qui ibi aderant, aut ſi non aderant, ex præcipuis Levitis,

ſed (ut apparet ex Jerem. 26.) etiam ex prophetis: qui erant cum ex ipſis Sacerdotibus, tum etiam ex Levitis, immo & ex aliquibus ex ipſo populo.

Prophetæ non ſolum extraordinarii erant, ſed & ordinarii: qui videlicet in Scripturis per ſe vel cum præceptoribus in ſcholis promoverant, qui & Scribæ & Legiſperiti eo nomine paulo poſt hæc tempora dicti ſunt. Vide & infra capite 16.

Atque hæc politia duraſſe videtur tempore Solomonis, quam tamen non ita ſemper eodem modo cu-

raverit. Ejus temporibus Tſadokus prorſus & ſolus ſummo Sacerdotio reſtitutus eſt, abdicato Abiathare qui ab Adonia ſteterat, domumque relegato, ut ibi privatus viveret. Unde fit ut ille Abiathar qui Sacerdos adjungitur Tſadoko in Solomonis hiſtoria, alius ab illo videatur; & præfectus miniſterio Tabernaculi ad Gabaonem, uſque ad conditum templum, tanquam prior ex duobus ſecundariis magis inſignibus fuerit, interea dum Tſadokus apud Arcam Jeroſolymis conſiſteret. Vide & ſupra in civili politia cap. 10.

Ro-

Roboami tempore res diviſi regni atque adeo Jeroboami malitia ferre non potuerunt, ut hæc magnificentia eadem eſſet, duravit tamen ut potuit: unde Abias rex exprobrat decem tribubus quod tota illa ratio politiæ Eccleſiaſticæ apud eas eſſet ſublata, quæ Ieroſolymis adhuc vigeret.

Porro hic prætereundum non eſt, non ſolum ex Regni diviſione & decem tribuum ſeceſſione perturbatum fuiſſe politiæ Eccleſiaſticæ ut & Civilis curſum in regno Jehudæ, ſed & ex idololatriis: quæ à Solomone primum invectę,

à permultis ejus poſteris ſubinde revocatæ, & frequentatæ ſunt: à paucis abolitæ, atque adeo genuinus Dei cultus reſtitutus. In hoc vero inter paucos illos Ezechias & Ioſias maxime excelluerunt, quod præter reſtitutam Eccleſiaſticam politiam, non modo propoſitis Edictis Excelſorum abuſum abrogarunt (quod & pii alii Reges ante eos eadem via tentaverant) ſed & ea penitus deleverunt, poſtquam illis populus omnino abutebatur.

Joſaphatus autem politiam utramque, quæ ejus tempore aliquantulum concide-

ciderat, priſtino nitori reſtituit: atque ut ad eam rem viam ſterneret, ex Sacerdotum genere duos, Eliſchamam & Jehoramum, ex Levitis Semejam, Nethanjam, Zebadjam, Haſaelem, Semiramothum, Jehonathanem, Adonijam, Tobijam, & Tob-adonijam, cum quibuſdam ex ſuis Proceribus miſit per regni ſui urbes, à quibus Lex doceretur. Deinde & ipſe ſuos inviſit omnes, & apud eos judicia cum Eccleſiaſtica tum Civilia reſtituit, eo quo diximus modo ſupra cap. 11. inde igitur repetenda erunt quæ huc pertinent.
Tem-

Tempore Athaliæ cultus ſacer prorſus concidiſſet, niſi Iojadahus ſummus Pontifex in ea tempora incidiſſet, qui Ioam regno inauguravit: quique cum ante inaugurationem Ioæ, tum etiam poſt adjutus & admonitus à Ioa, Templum & Templi miniſtros priſtino ſtatui, qui tempore Iorami, Ochoziæ, atque adeo ipſius Athaliæ admodum perturbatus fuerat, reſtituit *a*.

Hoc duntaxat Ioas innovavit, ut, quia à Levitis impetrare non potuerat, ut ex *b* pecuniis, quas illi recipie-

bant

a 2.*Reg.* 12.4. *&c.* b 2.*Chron.* 24.4 *&c.*

bant ex Siclo cenſus, ex redemptione votorum conceptorum de perſonis, atque ex ſpontaneis oblationibus; (quæ certe ad Theſauros poſterioris generis pertinebant) ruinas Templi inſtaurarent, (ſicut & à Deo ipſo Siclus cenſus & ſpontaneæ oblationes ad Tabernaculi conſtructionem adhibita fuerant) ut, inquam, in arcam quandam ad operculum ea gratia perforatum pecuniæ illius generis conjicerentur, & inde illæ à Sacerdote ſummo, vel ex ſecundariis primario, & Regis ſcriba aſſumerentur, atque è veſtigio ad illas

Templi ruinas inſtaurandas inſumerentur. Cum vero opus iſtiuſmodi abſolutum fuiſſet, rurſus genuinus earum uſus revocatus eſt.

Tempore Uzię ſeu Azarię Regis optime conſtitutam fuiſſe politię Eccleſiaſticæ diſciplinam, arguit factum *a* illud Azarię ſummi Sacerdotis: qui (tam pręſenti animo) cum octoginta aliis Sacerdotibus Regem illum Azariam ſeu Uziam ab ipſius Sanctuarii aditu, & ſuffitu ad illius altare faciendo, revocavit.

Ezęchias regno inauguratus *b* Sacerdotes & Levi- tas

a 2 *Chron.* 26.19. *&c.*
b 2. *Chron.* 29.3. *&c.*

tas convocat, & apud eos agit de repurgando Templo, & politia Eccleſiaſtica redintegranda ex Davidis præſcripto.

Quod & præſtitit quantum potuit *a* accuratiſſime.

Hoc tamen non fuit in politia ab Ezechia reſtituta, quod David inſtituerat de Quæſtore Theſauri, ex quo ſuppeditabatur quod neceſſarium erat ad ſacrificia ordinaria Ædis ſacræ, Juge videlicet, Sabbathorum, Neomeniarum, &c. Nam Rex illa voluit de ſuo ſuppeditari.

Fuerunt certe Theſauri ab

a *verſ.2.& c.31.2.*

ab eo reſtituti non ſolum Primitiarum & Decimarum, ſed & rerum conſecratarum Deo: verum alio modo diſtributi, nimirum Sacerdotibus & reliquis Levitis ſolis in eorum uſum.

Illi autem vel Jeroſolymitani erant, vel incolæ aliarum urbium Judaici regni, vel etiam inſularum & ſuburbiorum.

Congerendis & cumulandis illis Theſauris præerat Cenanias Levita, ejuſq; Legatus erat minor ejus natus frater, Schimhis.

Diſtribuendis illis apud omnes Levitas Jeroſolymitanos

tanos ſubpræfecti erant Jechiel, Hazazjahus, Machathus, Haſael, Jerimothus, Jozabad, Eliel, Iiſmachias, Machathus & Benajas.

Diſtribuendis vero apud alios omnes tã Levitas, quã Jeroſolymitanos, præerat Kôres filius Iimnæ Levita & Janitor Orientalis, quaſi etiam jam tunc Janitores præeſſent aſſervandis Templi theſauris.

Hujus ſubpræfecti fuerunt in urbibus Jehudæ Hedhen, Minjamin, Jeſuas, Semahjas, Amarjas, & Sechanjas.

Quæſtores iſtiuſmodi (vel certe alii) præfuerunt ac-

cenſendis familiis Sacerdotum atque Levitarum omnium tam Jeroſolymitanorum quam aliorum : ita ut mares primum omnes numerarentur qui tertium annum ſuperarent.

Deinde ab iis recenſerentur qui nati erant viginti annos, ſecundum eorum munera & provincias.

Tertio etiam ab iis recenſerentur omnes eorum pueri (parvuli,) eorumque uxores, filii & filiæ, ita ut eorum fide & prudentia, qui ex Levitarum familiis erant, ad res Sacras edendas admitterentur.

Quinetiam Sacerdotibus mari-

maribus qui operi ruſtico operam dabant in ſuburbiis urbium quæ Sacerdotibus aſſignatæ fuerant, illi iidem portiones ſuas diſtribuebant: atque adeo omnibus iis qui ex genealogia in Levitas accenſebantur. Hæc vero ita repetita 2. Chron. 31.19. reſpicere videntur Levitas & Sacerdotes qui propter vitium aliquod, munus Leviticum obire non poterant.

Hujus ætate admiſſa ſunt quædam adverſus ceremonias Eccleſiaſticas: ut quod Levitæ victimas *a* excoria-

 ſint,

a 2. *Chron.* 29. 34. 2. *Chron.* 35.11.

rint, ut & poſtea evenit tempore Joſiæ (cum illud Sacerdotum eſſet, ex Levit. 1.6:) quod ab univerſo populo celebratum ſit Paſcha menſe ſecundo *a*: quod Levitæ Paſchales agnos eorum qui immundi ad feſtum confluxerant, immolarunt: quod & immundi de illis agnis ederint: ſed quæ omnia idoneas habeant excuſationes.

Tempore Joſię res Eccleſiaſticæ admodũ perturbatæ paulatim reſtitutæ ſunt. Quum enim repurgaſſet Jehudam, Jeroſolyma, & tribum Menaſſis Ephraimi, Simeo-

a 2.*Chron.* 30.2. *&c.*

meonis & Naphtalis: & delubra omnia, lucos, idolaque ſuſtuliſſet: convertit ſe ad Templi ruinas ſarciendas: atque ad eam rem mittit ad Chilkiam Sacerdotem ſummum tres ex ſuis proceribus, qui una cum ipſo Chilkia pecuniam, ex Judæis omnibus collectam ab ipſis Levitis, dent Levitis qui operi Templi præerant, ut illud artificibus ipſis poſtea in manum traderent.

Præfecti illi duo numerantur, Jachathus & Hobadjas, Levitæ ex Meraritis. Illis videntur adjuncti duo, Zacharias & Meſchu-

lamus ex Kehatitis, qui opus urgerent: ita ut ex Levitis qui intelligentia valerent ad Cantica adhiberentur, & ſuper onera, (ſeu ſuper advectores, id eſt, ad ea inſpicienda & obſervanda quæ in Templum advehebantur ad illud inſtaurandum) & ut exactores eſſent cujuſlibet operis quod tum in templi inſtauratione fiebat: quinetiam ex Levitis erant Scribæ, Præfecti & Janitores. Hoc non ſolum referri poteſt ad propoſitũ ipſum inſtaurationis: ſed & eo ut dicatur Joſias adhibuiſſe Levitas ad judicia Eccleſiaſtica & Civilia: &

Scri-

Scribarum nomen Legiſperitum ſignificet.

Dum hæc accuratiſſime fiunt, reperitur liber Legis à Chilkia, & Regi affertur, 2. Reg. 22. 8. qui cõſulta Prophetiſſa Holda, coëgit Ieroſolyma Seniores Iehudæ & Ieroſolymorũ, id eſt, Synedrion ſummũ, una & Chiliarchos, Centuriones, &c. atque ipſe poſtea & omnis vir Jehudæ, & omnes cives Jeroſolymitani, Sacerdotes, Levitæ, & Prophetæ, (id eſt, Scribæ ſeu Legiſperiti, ut exponit Jonathas) & univerſus populus à minimo ad maximum uſque, aſcenderunt in Templum.

Ibi perlecta Dei Lege, Rex fœdus cum Deo de ea implenda renovat. Et ſtatim præcipit Chilkiæ Sacerdoti ſummo & Sacerdotibus Secundariis, id eſt, duobus aliis præcipuis, vel etiam reliquis aliis) & Janitoribus, ut Templum repurgent. Ubi Joſias progreſſus fuiſſet in inſtaurando Dei cultu, reſtituendos curavit Levitas ſuis vicibus & functionibus.

Tres nominantur נגידי בית האלהים, id eſt, duces Templi *a*, Chilkias, Zacharias & Jechiel. Chilkias eſt Sacerdos ſummus. Zacharias vide-

a 2.*Chron*.35.8.

videtur eſſe prior ex Secundariis magis illuſtribus, ille videlicet qui proprie dicitur נגיד בית האלהים Dux Templi: qui erat ex poſteris Eleazaris, & præerat reliquis Sacerdotibus, Principibus tribus Levis, atque adeo ipſis Kehatitis.

Jechiel videtur eſſe poſterior ex Secundariis magis illuſtribus, qui proprie פקיד, id eſt, Legatus aut Subpræfectus dicitur: qui primus erat ex progenie Ithamaris, & præfectus Gerſonitis & Meraritis.

Sex nominantur Levitarum principes, Chananias, Semahjas, Nathaneel ejuſ-

que fratres, Chaſchabia, Iehiel, & Jozabad.

Initio regni Eljakimi (qui & Joakimus) confirmati à Nebuchadnetſare, vel etiam menſibus aliquot poſt eum inauguratum à Pharaone Nechone, Sacerdotes, id eſt, Sacerdos ſummus & Secundarii atque reliqui alii, una etiam & ipſi Prophetæ; id eſt, ut interpretatur Ionathas, Scribæ, hoc eſt, Legiſperiti, qui videlicet Legis interpretationem & cognitionem profitebantur, vel qui ſaltem ſe pro talibus venditabant, ſive eſſent Levitæ, ſive ex alia tribu, una & ipſe

populus, id eſt, Judices & Seniores populi, (ſi velis) Jeremiam morti adjudicant, ſed Synedrion ſummum eum liberat, ut ſupra attigimus.

Annô primo Tſedekię Tſephanjas *a* filius Mahaſiæ (principis poſtremæ vicis Sacerdotum, & proinde ex poſteris Eleazaris, idemque Sacerdos & Propheta, ut ſe jactabat, eum habet honorem ab alio quodam Pſeudopropheta, ut dicatur ſubſtitutus in locum Jojadahi Sacerdotis (qui vel nuper demortuus fuerat, vel certe in captivitatem dedu-

a *Ierem.* 29.

deductus) ut tanquam præfectus Templi conjiceret in carcerem & compedem omnem virum inſanum & prophetantem.

Atque hic videtur illud ipſum munus obiiſſe quod Zacharias ille de quo ſupra, ita ut reliquis ſacerdotibus præeſſet eoſque moderaretur: unde & eorum mentio in epigraphe epiſtolæ quam ille Pſeudopropheta Schemahja Nechelamita ad eum Tſephanjam ſcribit.

Ejus ipſius fit mentio Jerem. 21. 1. item & Paſchuris filii Malchiæ Principis quintæ vicis Sacerdotum, & proinde ex poſteris Eleazaris.

Cap.20.1. Jeremias meminit Paſchuris filii Immeris Principis decimæ ſextæ vicis Sacerdotum, & proinde poſtremæ ex poſteris Ithamaris, qui dicitur פקיד נגיד, id eſt, Legatus dux in Templo, hoc eſt, ita dux ut poſterior eſſet ex Secundariis, & poſtremus ex tribus Templi ducibus.

Anno nono Tſedekiæ Nebuzardan deportaſſe dicitur ſummum Sacerdotem & Tſephaniam Secundarium, ex tribus videlicet Templi ducibus, hoc eſt, præcipuum inter duos Secundarios, ex ſtirpe Eleazaris: & tres cuſtodes liminum.

CAP.

CAP. XVI.

De politia Eccleſiaſtica decem tribuum.

POlitia Eccleſiaſtica apud decem tribus longe perturbatior fuit quam Civilis, propter Idololatriam quam invexerunt ipſi Reges: ne videlicet populus alioqui religioſus (aut certe ſuperſtitioſus) Ieroſolyma rediret, & tandem ad reges Iehudæ deflecteret. Ea tamen utcunque bipertito dividi poteſt, in Piam videlicet, & Idololatricam. Idololatrica (ut Satan ſimia Dei eſt) ad genuinæ illius exemplar ficta eſt: niſi quod moro-

moroſam in mores inquiſitionem nullam habuit. Habuerunt autem ad ſua idola præcipua Sacerdotes, qui & כוהנים, id eſt, Sacerdotes vocabantur, apud decem tribus æque atque apud Regnum Jehúdæ. Habebant & כמרים, id eſt, Atratos & Puliatos homines ad ſuperſtitionem magis honeſtandam, qui Levitis ex adverſo reſponderent.

Pia duos duntaxat ordines habuit apud decem tribus Prophetarum videlicet & Seniorum. Sacerdotibus enim Aharonicis aliiſque Levitis non licuit illic munus ſuum obire.

Pro-

Prophetæ alii erant muneri ipſi prophetico obeundo præfecti, alii diſcipuli tantum, qui ea de cauſa Hebraica phraſi Filii Prophetarum vocantur. Rurſum inter Prophetas illos videtur unus aliquis ſupereminuiſſe tanquam προεστώς: quales fuerunt Elias & Eliſæus, qui loca omnia obibant, ubi erant & Scholæ & Eccleſiæ.

Propheticum munus ſitum fuit vel in docendo, vel in regendis Eccleſiæ actionibus.

Docendi munus duplex fuit, in Schola videlicet & in Eccleſia.

In Scholis Prophetarum diſcipuli aliquando ſedere *a* dicebantur coram ipſis Prophetis; aliquando vero ſtare coram Domino.

Sedere dicebantur quando Prophetarum lectionibus operam dabant, unde & Scholæ ſeu Academiæ Hebraice dicuntur ישיבות, id eſt, Seſſiones.

Stare vero corā Domino, quando vel ex ipſis Scholis ſeu Prophetarum collegiis, vel etiam ex univerſa Piorum Eccleſia, Prophetarum diſcipuli mittebantur ad obeundum Prophetiæ miniſterium: præeuntibus

V vide-

a 2. *Reg* 6.1.

videlicet precibus & manuum impoſitione, quaſi ita Domino ſiſterentur, & ab illo vocationis ſuæ mandata acciperent, & proinde merito ſe à Deo miſſos dicere poſſent, vocationemque ſuam adverſus quaſlibet calumnias, & hominum contumaciam aſſerere, ut Elias & Eliſæus faciunt *a*. Atque ex hac phraſi & conſuetudine Aben-Hezra acutiſſime explicat quod Jonas dicitur fugiſſe „ מלפני, id eſt, Ab ad præſentiam Domini, id eſt, à loco in quo Prophetæ mittendi ad Pro-

a 1.*Reg.*17. 1. & 18. 15. & 2.*Reg.* 3.14.

Prophetiæ miniſterium Deo ſiſtebantur, & in quo Deus luculentiorem ſui præſentiam exhibebat. Hoc enim phraſis ejuſcemodi indicare videtur. Vide & ſupra cap. 2.

Seniores erant qui in mores & vitam Piorum virorum qui Piis Eccleſiis illius Regni nomen dabant, inquirebant, & reprehenſionibus cenſuriſque Eccleſiaſticis animadvertebant.

Horum Seniorum & reliquæ Eccleſiæ cœtus & actiones moderabantur Prophetæ *a*: ita ut ad Prophetæ domum aliquando Senio-

a. 2 *Reg* 6. 32.

res convenirent.

Prophetæ eorumque exercitia in urbibus celebrioribus erant.

Porro politiæ hujus utraque forma omnino deſiit, immo & civilis illa de qua ſupra cap. 12. ubi decem Tribus ab Aſſyriis deportatæ fuerunt. Neque unquam earum ulla in earum Tribuum ditione inſtaurata eſt, niſi ſub Ieroſolymitanorum auſpiciis.

Cap. XVII.

Politia Eccleſiaſtica in captivitate Babylonica.

IAm inde à tertio anno Jehojakimi, in quo Nebuchad-

buchadnetſar cœpit Judæos in Chaldæam deportare, Judæi in Babylonia aliquem Seniorum cœtum habuerunt, item & Prophetas, tum veros tum falſos, quos audiebant, ut apparet ex Jeremiæ 29. 25. & Iechez. 8. 1. ſed quã perturbata ibi fuerint omnia, teſtantur hiſtoriæ Sacræ, Jeremias, Jechezkel & Daniel.

CAP. XVIII.

Politia Eccleſiaſtica poſt reditum ex captivitate Babylonica.

QUum facta fuiſſet poteſtas Judæis redeundi in

in patriam, tandem ex omnibus Sacerdotum vicibus & ordinibus quinque reperti ſunt.

Ex Tſadoki [illegible] poſteris {
Summus Sacerdos Ieſuas.
Dux Templi ſecundus Seraias & inter alios ſecundarios Sacerdotes primarius, { & alii, 822.
}

Ex Charimi principis vicis tertiæ 1017
Ex Malchiæ principis quintæ, quæ tribuitur Paſchuri, viro in illa familia percelebri, ut apparet ex 1. Chron. 9. 12. 1247
Ex Ieſuæ principis nonæ, quæ tribuitur Iedahiæ 973

Atque hi ſunt ex poſteris Eleazaris.

Ex poſteris Immeris principis decimæ ſextæ vicis Sacerdotum & poſtremæ ex Ithamare 1052. quibus præerat unus פקיד, id eſt, Legatus, Zabdiel, qui vel eo nomine dicitur פקיד, quod Ithamaritis præeſſet, vel

vel quod Legatus fuerit Serajæ ducis Templi ad Ithamaritas & reliquos Levitas, ita ut poſtremus fuerit ex tribus Templi ducibus.

Atque hi omnes patres, ſeu capita familiarum appellantur.

Ex his delecti fuerunt Principes Sacerdotum, id eſt, (ut Hebræi interpretantur, & verum eſſe videtur ex Hezræ 6. 18.) vicum dudum à Davide inſtitutarum Principes viginti duo, qui nominatim deſignantur Nechem. 12. ita ut etiam nominetur ibi quidam Abias, ex cujus vice credam fuiſſe Zachariam patrem

Ioannis Baptiſtæ.

Ex Levitis filiis Ieſuæ & Kadmielis, filiorum Hadaviæ, 74
Ex Cantoribus filiis Aſaphi 148
Ex janitoribus ſeu Ianitorum filiis 138
Ex his quidam adhibiti ſunt ad opus ipſius Templi, quidam vero ad opus externum.

Illorum ergo quidam fuerunt
- Adminiſtri rei ſacræ,
- Cantores,
- Ianitores, &
- Quæſtores.

Adminiſtros rei Sacræ in poſteriore Templo tot initio fuiſſe quot in ſuperiore fuerant, veriſimile non eſt, ſaltem Hezræ & Nechemiæ temporibus: vices tamen aliquot eos habuiſſe certiſſimum eſt ex Hez. 6. 18. per quas vacarunt quibuſdam ex illis muneribus

&

& provinciis , quibus illi rei Sacræ adminiſtri à Davide præfecti fuerant , ut apparet ex 1.Chron.9. Quia ergo ipſorum adminiſtrorum numerus ordinariis eorum muneribus non ſufficiebat, ad ea aſſumpti ſunt ex Janitoribus.

Ex illis ergo præcipui quatuor præerant cubiculis & Theſauris Templi.

Ita ut ex illis aliquis præficeretur vaſis miniſterii, hoc eſt, veſtibus, tapetibus, & reliquis id genus,quorum maximus erat uſus in Sanctuario, quæ non ſolum dicuntur כלי עבודה, id eſt, vaſa ſeu arma cultus (Divini vi-

delicet,) ſed & בגדי שרד, id eſt, veſtes miniſterii.

Alii ex eodem ipſo numero præficerentur vaſis, vaſis inquam ſanctificatis (ſeu ſanctificari ſolitis,) qualia erant inſtrumenta aurea, argentea, ænea, ferrea, &c. deinde & ſimilæ, vino, oleo, thuri, & aromatis.

Unus Mattithjas primogenitus Sallumi primarii inter Janitores quatuor prꝗerat operi ſartaginum.

Filii Kehathitarum præerant parandis panibus propoſitionis.

Ad reliqua alia munera propria adminiſtrorum rei Sacræ, illi pauci qui ex Le-

vitis

vitis aliis reſtabant, adhibiti ſunt.

Janitores quatuor erant præcipui ad quatuor mundi plagas, quos veriſimile eſt ita ſuo muneri proſpexiſſe, ut quam potuerint accuratiſſime ſuorum vices deſcripſerint, & conformarint ad eas quæ à Davide & Solomone inſtitutæ fuerant.

Quatuor etiam illi in circuitu Templi commorabantur, quod præcipuam cuſtodiendi Templi provinciam ſubiiſſent, nimirum cubiculorum & Theſaurorum Templi.

Hi etiam quotidie ſub ipſum diei diluculum Templi

pli fores aperiebant.

Quatuor illi præcipui numerantur, Sallumus, Akkubus, Talmon & Achiman.

Cantorum tres videntur fuiſſe ordines præcipui, ut ab ipſo Davide inſtituti fuerant.

Ad dextram.	Ad medium.	Ad ſiniſtrã.
Mattanias ex filiis Aſaphi, cui hoc etiam incumbebat ut reliquis in cantu præiret, eoſque moderaretur.	Balbukias ex fratribus Mattanjæ, vel quia erat ex poſteris Hemanis fratris Aſaphi, vel quia erat ex ipſiſſimet fratribus Mattanjæ, quod nulli tum Ieroſolymis eſſent Hemanitæ.	Habdas ex poſteris Iedithunis.

Dubium non eſt quin ex his conſtitutæ fuerint vices, & quantum fieri potuit vicibus

cibus ſuperioribus olim à Davide inſtitutis accommodatæ. Ex filiis Aſaphi cantoribus erant qui inſpiciebant in opus *a* Templi.

Quæſtores fuiſſe veriſimile eſt alios ab iis quatuor qui præcipui erant inter Janitores, ut ex his apparet quæ ad poſtrema tempora Nechemię evenerunt *b*. Superiores illi quatuor præerant cubiculis in quibus repoſita erant vaſa Templi, & Theſauris poſterioris generis, hi vero theſauris prioris generis.

Nathinæi una & filii ſervorum Solomonis quamplu-

a *Nechem.* 11. 22. b *Nech.* 12. 44.

plurimi fuerunt, iiſdem prorſus muneribus deſtinati quibus in Templo Solomonis.

Hic omnibus Levitis ut & eorum majoribus diſtributæ fuerunt ſuæ urbes & pagi.

Unde Nechem. 11. deſcribuntur, qui ex his Jeroſolymis manſerunt, qui vero extra Jeroſolyma manſiſſe cenſendi ſint.

Levitarum qui Jeroſolymis manſerunt caput & dux præcipuus vel potius præfectus ſub Sacerdotum auſpiciis, fuit Huzzis ex Aſaphitis, niſi quis velit hoc intelligendum & reſtringen-

gendum ad Cantores quorum dux fuerit iſtiuſmodi Huzzis.

Nathinæos omnes veriſimile eſt (hoc etiam ſatis diſerte declarante Nechemia) habitaſſe Jeroſolymis ad Arcem Hophelis. Illis duo præfecti dicuntur, Tſichas & Giſpas.

Atque hic ordo præſertim Cantorum & Janitorum perſeveravit tempore Joakimi & Eljaſchibi ſummorum Sacerdotum, ita ut illis pauci Levitæ adjuncti eſſent: quinimmo uſque ad tempora ſummi Sacerdotis Jaddi duravit ordo de quo ſupra, non ſolum

lum Levitarum, Adminiſtrorum paucorum, Cantorum & Janitorum, ſed & Sacerdotum, niſi quod ex tempore Joakimi apparet ita cœpiſſe reſtitui ſub Jeſua Sacerdotum vices, ut nunquam deſiiſſe videantur, ſicut nec aliorum Levitarum.

Tempore Nechemię quidam *a* Eljaſibus, vel ipſe ſummus ſacerdos, vel certe ex genere Sacerdotali, quęſtor fuit Theſaurorum prioris generis, & poſterioris.

Cæterum cum Nechemias comperiſſet Eljaſchibum *b* non bene functum offi-

a *Nech.* 13.4. b *Nech.* 13.

officio in demenſo Levitis omnibus repræſentando, novos quoſdam inſtituit Quæſtores, præſertim Theſaurorum poſterioris generis, nimirum Selemjam Sacerdotem, Tſadokum Scribam, & Pedajam Levitam, & eorum Legatum Chananem filium Zaccuris filii Mattanię: ita ut horum eſſet, fratribus ſuis Levitis ſuum demenſum diſpertiri.

Nech. 11. 24. traditur Petachjam filium Meſezabeelis ex poſteris Zerachi filii Iehudæ fuiſſe ad manum Regis in omni re ad populum, hoc eſt, ut apparet ex ipſo contextus filo, deſtina-

tum fuiſſe à Rege ſeu Monarcha Perſarum, ut ſubminiſtraret quæ erant neceſſaria ad ea Templo ſuppeditanda quæ populus præbere debebat, ad quæ etiam præſtanda Rex ipſe ſeu Monarcha Perſarum Artaxerxes Longimanus ſe obſtrinxerat, Hez. 6. 8. & 9. & 7. 20.
19 Nechem. 11. 16. dicuntur Schabbethai, & Joſabad præfecti operi externo Ædis Dei (ſeu ſacræ) ex capitibus patrum: idque Jeroſolymis, ubi habitabant. Sic enim duo illi ſoli eo verſu nominantur. Quod ſiquis his annumerare velit Şemahjam, de quo ſuperio-

re verſu, non admodum re-pugnabo. Opus vero iſtiuſmodi externum Ædis Dei non male de judiciis & Leviticis Præfectis eorumque numero in ea Judæorum reducum paucitate ſupra cap. 13. explicari poſſe diximus, ut & opus externum ſuper Iſraëlem jam cap. 10. expoſuimus: ſed ſi quis Opus externum pro Æde Dei, interpretari malit opera ea, quæ extra Templum facta ad Templi uſum aut refectionem pertinebant, non admodum repugnabo. vel propter illud, לבית האלהים, Ædis (vel pro Aede) Dei.

Quam bene ſarta tecta conſervata fuerit hæc politia ab Iaddo uſque ad Ionatham Maccabæum, non ita conſtat, niſi quod αὐτονομίαν Iudæis conceſſam fuiſſe legimus à Regibus Ægypti & Syriç, uſq; ad Antiochum Epiphanem, à quo Iaſon (qui & Jeſus dicitur) Oniæ ſummi Sacerdotis adhuc ſuperſtitis frater, ingenti pecuniæ vi Summum fratris adhuc viventis Sacerdotium emit, & pro legibus divinis paulatim Græcorum inſtituta ſubſtituit: quod etiam Menelaus tertius frater adverſus utrumque fratrem audacius & impuden-

pudentius auſus eſt, tandemque ad eam rem ſibi nactus eſt Legatum Lyſimachum per omnia cognatum. unde & octavo Antiochi Epiphanis anno tota Judæorum *αὐτονομία* juſto Dei judicio concidit.

Politia iſtiuſmodi ita proſtrata, paulatim reſtitui cœpit à Mathathja, aliquanto amplius à Juda, omnino à Jonatha & Simone ejus fratre, ut apparet ex eorum geſtis & titulis. Hoc certe intereſſe, videatur, quod in Jonatha ſummum Sacerdotium tranſlatum dicatur *a* à poſteris Tſadoki in poſteros

a 1.*Par*.24.7.

ros Jojaribi, authoris primæ vicis, quæ ex poſteris Eleazaris fuit. niſi Iojaribum iſtiuſmodi illum eſſe velis, de quo Nech. 12. 6.

Ita autem reſtituta duraſſe videtur uſque ad tempora Herodis primi, qui Ananelum ex obſcuro admodum Babyloniorum Sacerdotum genere, pro Aſmonæis ſubſtituit, & ſummum Sacerdotium ita fœdavit, ut exauthoratis ſubinde qui eo fungerentur, indigniſſimos quoſque pro libidine ſufficeret: quod etiam alii Judææ reges & Toparchæ auſi ſunt, immo & Romani Procuratores, quæſtui ni-

mi-

mirum attentiores: & poſtea, ex Romanorum privilegio, Chalcidis reges. Ad hanc ordinis violationem acceſſit longe poſt illa altera cujus meminit Joſephus Ant. Jud. 20. 6. qua factum eſt ut Sacerdotes primarii (vel certe qui erant ex genere Aharonis) Sacerdotes alios (vel certe Levitas) decimarum jure privarent. Acceſſit & altera, qua Agrippa minor ex Synedrii ſententia Levitis Cantoribus conceſſit æque ac Sacerdotibus aliis, lineam veſtem geſtare.

Ad has corruptiones quamplurimas alias acceſ-

ſiſſe veriſimile eſt: ſed & apparet ex Sacris literis & prophanis hiſtorjis, præcipua quæque Politiæ Eccleſiaſticæ fundamenta ſarta tecta conſervata fuiſſe.

Habuerunt enim Jeroſolymis ordinem aliquem Sacerdotũ *a*, ſeu Genus Sacerdotale, γένος ἀρχιερατικὸν, inter quos unus aliquis ſummus Sacerdos ſupereminéret, reliqui *b* ſuas vices obirent: qui etiam ἀρχιερεῖς dicti ſunt, vel reſpectu Levitarum qui apud Joſephum & Sacros novi Teſtamenti ſcriptores aliquando ἱερεῖς dici videntur: vel quod in Chro-

a *Act*.4.9. b *Luc*.1.5.

Chronicorum hiſtoriis *a* Sacerdotes omnes Principes rerum Sacrarum & (domus) Dei vocantur.

Habuerunt & Levitarum quemdam ordinem, qui aliquando *b* Levitæ, aliquando etiam ἱερεῖς dici videntur.

Habuerunt & ex indigenis ſuos Prophetas, quos γραμματεῖς, id eſt, Scribas *c*, & νομοδιδασκάλους, id eſt, Legiſperitos appellarunt, qui una cum Sacerdotum ordine de doctrina cognoſcebant, & una cum populi Senioribus in mores inqui-

 rebant,

a 1.*Chron*. 24. 5. b *Ioan*. 1. 19. c *Matt*.2.4.

rebant, & juriſdictionem Eccleſiaſticam publice exercebant.

Habuerunt & ex Judæis exteris *a* Synagogas quaſdam ſeu collegia, in quibus illi ita docerentur, ut poſtea docendis Judæis ſuis popularibus præficerentur.

Extra Jeroſolyma, ſive in Judæa ipſa, ſive in aliis regionibus, Judæi Synagogas quaſdam habuerunt, in quibus ut potuerunt ſuæ religioni operam dederunt. Quia ergo extra Jeroſolyma ſacrificare non licuit, etiam perturbatiſſimis temporibus, (niſi quod Judæi Ægy-

ptiaci

a *Act.6.9.& 24.12.*

ptiaci abuſi teſtimonio Jeſaiæ *a*, & Templum aliquando auſi ſunt exædificare, & in eo ſacrificare) ad Synagogas illas duntaxat conveniebat populus, ad preces ſolennes, ad audiendam Legem & Prophetas eorumque interpretationem, item ad audienda Legis Moſaicæ Iudicia cum Civilia tum Eccleſiaſtica.

Hæ Synagogæ omninò reſponderunt cœtibus Eccleſiaſticis Levitarum & Prophetarum, qui extra Jeroſolyma primis temporibus à Joſua & Samuele inſtituti fuerant, ex Legis præſcripto. Le-

a *Eſa.19.19.*

Levitarum igitur & Prophetarum locum ſubierunt in illis Synagogis Archiſynagogi. qui in eadem Synagoga plures fuerunt, ut apparet ex Act. 13. 15. & 18. 8. & 17. ubi duo Archiſynagogi Criſpus & Soſthenes ejuſdem Synagogæ Corinthiacæ nominantur. Atque hinc factum eſt, ut hi Archiſynagogi ſingulis diebus feſtis non ſolum preces conciperent, Legemque & Prophetas legerent, ſed & illis interpretationem adjicerent, aliique qui ad id illis idonei videbantur: unde fortaſſe & illa de Prophetarum interpretatione

poſtea in Eccleſiam à Paulo *a* invehuntur. Nam qui Prophetæ primum dicti ſunt, & poſtea Scribæ & Legiſperiti, poſtremo in Synagogis Archiſynagogi ſunt appellati: unde veriſimile eſt, Archiſynagogos illos Seniorum ordines qui in mores inquirerent, moderatos fuiſſe. Nam & in illis ſui etiam ὑπηρέται fuerunt *b*.

In Synagogis Judaicæ provinciæ & Syriæ Damaſcenæ quæ Judææ à Judæis adſcribebatur, minores cauſæ Eccleſiaſticæ tractabantur: majores & difficiliores, aut

a *Actor.* 13.15. 1. *Cor.* 14.28.
b *Luc.* 4.20.

aut etiam minorum appellationes Ieroſolyma referebantur, ut apparet ex Act. 9. 1.

In aliis aliarum provinciarum Synagogis quæ tractabantur, terminata videntur: ita tamen ut per literas ſeſe mutuo omnes conſulerent & admonerent, ut apparet ex Act. 28. 21.

Cap. XIX.

De ſchiſmatis, apoſtaſiis & ſectis, quæ apud Hebræos exortæ ſunt.

Denique locus hic omnino poſtulat, ut de ſchiſmatis, apoſtaſiis & ſectis, quæ apud Hebræos emerſe-

merſerunt, agamus. Seceſſio igitur decem tribuum primum apud illos ſchiſma creaſſe videtur, quod tandem in manifeſtam apoſtaſiam deſiit.

Gravius certe peccarunt Samaritani, id eſt, populi illi qui ab Aſſyrio in Samariam ad coloniam deducendam deportati ſunt. Nam non ſolum genuinum Dei cultum ſuarum ſuperſtitionum & idololatriarum ritibus conſpurcarunt, ſed & quibus potuerunt calumniis, inſidiis & peſſimis artibus, Iudæos ex captivitate Babylonica reduces impedierunt, quominus Urbem Tem-

Templumque ipſum inſtaurarunt.

Quibus nominibus Hebræorum Rabbini aſſerunt, Iudæis illis reducibus viſum fuiſſe, ſolenni Excommunicatione (vel, ſi velis, Anathemate) Samaritanorum conſortio ſuis interdicere. Ejus excommunicationis ſeu anathematis ritus & fragmenta quædam extant in comment. R. Simehonis in Nechemian, paulo poſt explicatum verſum 68. cap. 7.

Inimicitias iſtas atque excommunicationem auxit, quod cum Nechemias Manaſſem ex genere ſummorum Sacerdotum, eundemque

que Sanballathi Horonitæ, Samaritanæ gentis Satrapæ generum, ab Altari Sacriſque arcendum procuraſſet, (ut ſupra cap. 13. fuſius expoſuimus) & Sanballathus Manaſſis illius ſocer ab Alexandro Magno obtinuiſſet jus Templi & Sacerdotii apud montem Garizinorum erigendi, Manaſſes iſte Templi illius ſupremus Pontifex, Apoſtatas quos poterat ex ipſis Ieroſolymitanis ad ſe pellexerit. Atque hæc omnia efficiunt, ut non prorſus abſurda videantur quæ de diverſis Samaritarum hæreſibus tradit Epiphanius. Quod vero ad Iu-

dæorum hæreſes ſeu ſectas attinet, quatuor illas duntaxat hic ſumus perſtricturi quæ ante everſam Jeroſolymam apud ipſos Judæos viguerunt. In illis primus locus Eſſæis ſeu Eſſenis merito tribuitur. Illos enim eſſe puto qui 1. Macc. 7. 13. Aſſidæi appellantur, Judæorumque primi & præcipui dicuntur.

Eſſæos ſeu Eſſenos Aſſidæos eſſe arguit, quod apud Joſephum filium Gorionis Hebraice ſcribentem, qui Eſſæi ſeu Eſſeni dicuntur ab aliis, & præſertim à Joſepho Græce eaſdem hiſtorias deſcribente חסידים, *Chaſidim.* id

id eſt, Benigni ſeu Pii appellantur. Nam quod lib. 5. cap. 23. dici videntur השונים quaſi Variantes, illud ſectæ non tribuo, ſed ad ſententiam refero: quæ ſic vertenda videtur ex ſignificatione vocis שונה, id eſt, Detrectans, ad Prov. 24. 21. Sed nec detrectantes (iſtiuſmodi jusjurandum Herodiſque dominationem & imperium) qui ex Chaſidæis (erant,) propter Menachemum detrectantem (eadem illa videlicet,) qui (erat) ex Chaſidæis, &c. Quod ſi ſectæ tribuendum ſit, Oſſenos eo nomine intelligam, in quos & Eſſenorum non-

nullos degeneraſſe ſtatim ſubjiciemus.

Et vero ſi à חסיר, id eſt, Benignus, Pius, Eſſæum deducere velis, non eſt quod mireris ר poſtremam dictionis literam ex frequenti uſu ab Hebræorum plebe detritam fuiſſe, quum Syri Antiocheni vulgo חסי Benignum pro Hebraico חסיר uſurpent. Porro Eſſęorum ſeu Eſſenorum dogmata fuſiſſime proſequitur Joſephus Antiq. Iud. 18. 2. & Belli Iud. lib. 2. cap. 7. ex quo capite ſatis apparet, Eſſenos quoſdam degeneraſſe in Oſſenos, ſi, quæ ibi de altero Eſſæorum collegio tradun-

duntur, conferantur cum his quę de Oſſenorum dogmatis & regione ſcribunt Epiphanius lib. 1. tom. 1. cap. 19. item & Plinius naturalis hiſtoriæ lib. 3. cap. 17.

Saddukęorum dogmata & originem (à Tſadduko quodam videlicet) tradunt Epiphanius ejuſdem illius lib. cap. 14. & Ioſephus illis iiſdem locis quę ſupra notavimus. Quibus & de Phariſęis eorumque placitis agit. ut ea etiam tractat Epiphanius ejuſdem illius libri cap. 16. ubi & appoſitiſſime eorum nomen à Separando deducit. quod vide-

licet ſpontanea quadam & ſuperflua religione, & ficta vitæ morumque ſanctitate à reliquis ſe ſepararent: quaſi etiam eo modo ſe eximios & præſtantiſſimos Iudæorum omnium oſtentarent. Nam Chaldaicum פריש (à quo eſſe factum Phariſæi nomen vel illud indicat, quod Hebræorum Rabbini Phariſæos פרושים vocant ex participio Hebraico omnino illi Chaldaico antiſtropho) & Separatum & Eximium ſignificat. unde & Paulus gloriari videtur Act. 26. 5. ſe Phariſæum vixiſſe juxta exquiſitiſſimam Iudæorum ſectam. Hanc etymi

etymi rationem aliquo modo confirmat Chaldæus Paraphraſtes Ionathas in Hamos 2. 12. qui ex alludendi more quem habet uſitatiſſimum in ſuis paraphraſticis metaphraſibus, את־הנזירים, id eſt, Nazaræos à Propheta dictos, Doctores Hebræorum interpretatur. Dubium autem non eſt, Ionatham eo loci reſpexiſſe ad ea pietatis exercitia quæ ejus ætate in maximo erant pretio & uſu, qualis erat Phariſaiſmus: & ſuo tēpori Prophetę doctrinā accommodaſſe: & proinde innuere voluiſſe, Phariſęos perpetuos quoſdā eſſe Nazaręos,

id eſt, ab inſtitutis vulgi ſeparatos & in Lege occupatos, (ut explicat ibi Rabb. Schol.) unde & authoritatem illam docendi ſibi arrogarint, quæ etiam eos una cum ſimulata illa vitæ ſanctitate omnibus maxime eximios & illuſtres reddiderit.

Quarta Hebræorum ſecta, quæ Zelotarum dicitur, à Juda Gaulonita & Sadducho Phariſæo cœpiſſe videtur, ex his quæ notat Ioſephus Ant. Iud. 18. 1. & 2. ubi etiam pluribus de eorum dogmatis. item & Belli Iud. lib. 2. 7. quo loco Iudas ille Gaulonita appellari

videtur Simon Galilæus. niſi forte duos illos, Iudam & Sadducum, tempore initæ deſcriptionis ſub Cyrenio vel Quirino primum exortos fuiſſe dixeris: deinde Copinio ſeu Coponio deſcriptionem illam abſolvente, Simonem illum Galilæum ſuperveniſſe, qui in Galilæa præcipue Zelotarum placita diſſeminaret. Eorum progreſſu atque etymi rationem, quod videlicet meliorum inſtitutorum Judaicæ diſciplinæ æmuli eſſent, habes lib. ſeptimo Joſephi de bello Judaico capite 28. & 4. cap. 5. atque adeo reliquis libris &

capitibus ſubſequentibus. Hæc vero ſecta omnium ſuperiorum, Iudæis ipſis omnibus, nedum authoribus & aſſeclis, pernicioſiſſima fuit: ut quæ Iudæorum omnium excidium totiuſque Reipublicę Iudaicę proſtrationem non modo accelerarit, ſed & eam tam miſeram & calamitoſam effecerit.

קרניאל

F I N I S.

C. l'Empereur ANNOTATIONES

In

Præcedentem Politiæ Iudaicæ deſcriptionem.

Pag. 7.

DIſcrimen animalium.] *Dei verbum hanc conſtituiſſe differentiam ne Iudæi quidem negant. Vnde Salomon Iarchi, qui paſſim priſcorum ſententiam exprimit, è verbis Gen. 7. 2, concludit,* למדנו שלמד נוח תורה diſcimus, Noachum didiciſſe Legem. *Itaque, Deum ante Moſem docuiſſe Legem, ſtatuit. Porro, de ipſo animalium mundorum*

ab immundis diſcrimine non eadem ſentiunt Iudæorum magiſtri. Nonnulli, iſtam munditiem & impuritatem in ipſa beſtiarum natura conſiſtere arbitrantur. Alii iſtam diſtinctionem à Dei voluntate arceſſunt: quæ has beſtias, cum ad cibum hominũ, tum ad ſacrificia, licitas fecit, alias vero interdixit, ne iſti uſui adhiberentur, id eſt, ne in alterutro eorũ uſus eſſet. Abrabaniel, priorem ſententiam ſequutus; ait de Noacho; מתוך חכמתו ידע והבדיל טהור מטמא שהוא כפי טבעם והנה צוה לקחת רבים מהטהורים לפי שהיה עתיד להתיר להם אכילתם וגם שמהם יקריב קורבן׃ Ex profunda ſua ſapientia noverat & diſcernebat mun-

mundū ab immundo. quod *diſcrimen* erat ſecundum naturam ipſorum. Ecce plura ex mundis accipere pręcepit Deus: quia illis permiſſurus erat eorū eſum; quia quoque Noach ex iis ſacrificium oblaturus erat. *Quibus verbis manifeſte puritatem & impuritatē internam diſpeſcit ab externa Dei ordinatione, qua eorundem uſum diſcrevit. At Solomon Iarchi totum diſcrimen in edulii atque ſacrificii ratione conſtituit: quoniam & ob futuram ejuſmodi diſtinctionem, pecudes mundas & immundas tum vocatas fuiſſe cenſet. Verba ipſius hæc ſunt, ad vocem* טהורה, *mundam*: העתידה להיות טהורה לישראל

לישׂראל quæ futura erat munda Iſraëlitis *&c.* *Nonnulli ex antiquis illam impuritatem alio referebant : ſicuti liquido apparet Cod.* Sanedrin, *c.*11, *f.* 108. *pag.* 2: *ubi* mundæ *exponuntur*, אותם שלא נעברה בהן עבירה cum quibus commiſſum non eſſet flagitium. *Et*, flagitium non commiſiſſe, *exponit Gloſſator*, לא נזקקו אלא לבן זוגם non coïviſſe niſi cum aliis ejuſdem ſpeciei. *Verumenim vero ita habendum; jam tum fuiſſe mundorum & immundorum diſcrimen, quia Dei verba diſtinctionem jam notam indicant : ſed non aliud, quam ſacrificiorum reſpectu, quia nondum ulla animalia in*

cibum

cibum permiſſa erant; & quum permitterentur, indiſcriminatim permiſſa. Gen.9.3. Non aliter rabbi Alſchech commemoratum Gen.7.2. diſcrimen accipit, להקריב קרבן היה צריך יהיו מן הבהמה הטהורה ועוף חטהור יותר משנים שנים Ad oblationem offerendam opus erat ex pecude munda & ave munda pluribus quam binis. *Iſtam diſtinctionem merito illic nonniſi in ſacris conſiderat.*

Pag.20. Excindetur anima è populis ſuis.] *Phraſin hanc exponentes in quatuor ſententias ferme abeunt Ebræi. Prima eſt; mortem immaturam deſignari, quam Deus citra humani magiſtratus officium irrogat. Eam-*

que

que præter alios complures annotat Abrabaniel, quum de exterminio iſto fuſiſſime diſputat, Comment. ad Num. 15. 22. קצור ימי החוטא ומיתתו קודם קצו בעולם הזה והוא עצמו ענין המיתה בידי שמים Decurtatio dierũ ipſius peccatoris & mors ante terminum naturalem in hoc mundo: quæ ipſiſſima mors eſt, opera cœli, *id eſt, Dei,* illata. *Terminus iſte cenſetur annus ſexageſimus; nonnullis quinquageſimus, vel quinquageſimus ſecundus; aliis* עתו שהיה ראוי לו כפי טבעו tempus ejus quod ipſi quadrabat ſecundum propriam naturam. *Atque hæc ſententia alterius diviſionem admittit in varia membra.*

Secun-

Secunda Ebræorum ſententia, eorum eſt, qui exiſtimant, כל כרת הוא ערירי שימות בלי בנים omne exterminium in eo conſiſtere, ut quis ἄτεκνος, illiberis, *id eſt,* ſine liberis moriatur. *Puta, ut vel nunquã habuerit, vel quos procreaverat, moriantur ante patrem. Nam, ſicut ait Aben Ezra, dum hanc ſententiam dubius proponit ad dictum Geneſ. locum 17, 14.* מי שיש לו בנים כאלו הוא חי ושמו לא יכרת qui liberos relinquit, eſt, acſi viveret, neque ejus nomen excinditur. *Tertia Ebræorum, ad mortem æternam aſſurgit: eamque Maimonides, cum ſuis in caput ultimum* Sanhedrin *commentariis, tum*

libro Maddah, pluribus explicat. *Verum ſumma hæc eſt*; הכרת, exterminium, eſſe, שתאבר הנפש ולא תהיה חיה וקיימת quod peribit anima, neque amplius vivet, aut ſubſiſtet. *Hanc merito alii rejiciunt. Vltima eſt Abrabanielis: quam cum alia conjungit. Id enim obſervari velim in hac ſententiarum enumeratione, me diverſitatem tantummodo ſpectare; neq; iſtas opiniones proponere, quæ diverſorũ ſententias conjungũt, vel in eadem novum modum exhibent. Quod itaque Abrabaniel de morte immatura præmittit, jam explicatum fuit. Videamus, quid de anima ſentiat, quæ in iſta* Dei *commi-*

natio-

natione commemoratur. Ad Chriſtianos propius accedit quam Maimonides: ſiquidem improborum animas non tantum ſuperſtites manere aſſerit, ſed pœnas etiam poſt mortem luere in gehenna. Hæc ſunt ejus verba:

הנפש תכרת מאותו צרור החיים
העליון ולא קבל זיו השכינה שהוא
העונג והשכר הנפשיי אבל אין זה
לנפש העדר גמור והפסד מוחלט כי
הוא עצם רוחני קיים בעצמו בלתי
נפסד בטבעו· אך הכרת הוא עונש
וצער גדול לנפש תקבל בו הפחורת
והיתר ואחרי קבול העונש תשוב
לקבל העדון והעונג וכמ״ש אם יכרת
דעוד יתליף ויונקתו לא תחדל

Anima excindetur ab iſto faſciculo vitę ſupremo, neque ſplendorem divinitatis obtinebit, id eſt, voluptatem & mercedem animę.

Sed

Sed hic non eſt animæ defectus conſummatus, & interitus abſolutus. Ipſa enim eſt ſubſtantia ſpiritualis, in ſe ſubſiſtens, minime natura ſua corruptibilis. Verum, exterminium, eſt pœna & dolor magnus animæ. Quæ in eo minus & majus ſuſcipit. Et poſt exantlatam pœnam denuo delicias & voluptatem obtinebit. Idque ſecundum illud dictum, (*Iob. 14. 7.*) Si excindatur, repullulabit; & tener ramus ejus non deficiet. *Quæ heic de iſtiuſmodi hominum ſalute ſubjungit, noſtrates non admittunt. Theologi noſtri, ut plurimum, ejectionem è cœtu eccleſiæ*

ac

ac fidelium iſta phraſi deſignari, autumant. Pauciores ſupplicium capitale huc revocant. Ego in hac varietate, eorum ſententiam minime abſurdam ſentio, qui, mortem præmaturam indicari, arbitrantur: quandoquidē cum excindendi *vox iſti, non verò ſterilitati, optime quadat: tum infantiæ eorum qui in eccleſia Iudaica naſcebantur, majores illas pœnas convenire & competere, clementia Dei prohibere videtur. Conſule, ſi vacat, quæ hac de re, præter Cl. Seldenum, totius Angliæ decus, & doct. Amamam, alioſque, commentatus fuit vir longe doctiſſimus* Henricus *Ainſvvorth ad c. 15. Num. verſ. 30. &*

31. *Neque omittendum, exterminium minus eſſe ſupplicio capitali, Exod. 31, 14, verſu rite intellecto: Deique eſſe opus, non hominum, Levit. 17. 10, ac Levit. 20. 6. & confer diligenter v. 4. cum. 5.*

Pag. 28. Per centum & decē annos] *Si nativitatem ꝭ Peleg attendas; tantū deprehendes annos à diluvio centum & unum. Eo tempore nomen illi à diſperſione & diviſione impoſitum fuiſſe, Moſes narrat, Gen. 10. 20. Quare diſperſio poſterorum Noachi incidit in annum à diluvio centeſimum vel centeſimum primum. Quod ætas patriarcharum oſtendit. Sem genuit Arpachſchadum biennio*

poſt

poſt diluvium. Qui anno ætatis triceſimo-quinto procreavit Schelachum. Hic anno trigeſimo genuit Eberum. Ex quo, ætatis anno trigeſimo-quarto natus Peleg. Hos annos ſi conjungas, invenies unum ſupra centum. Quorſum igitur author noſter novem addidit? Fieri poteſt, ut notis numeralibus annos expreſſerit. Puta 101. Ex quibus tranſpoſita nota poſtrema profluxerit numerus 110. Novi quidem, ab aliis nonnullis obſervari ſolitum, Pelegi patrem prophetico ſpiritu indidiſſe filio nomen ab illa diſperſione, quæ poſtea demum futura eſſet: quod diebus ipſius, non tempore nativitatis, eveniſſe dicatur, quod-

que, ubi naſceretur nondum adeo copioſa Noachi proles fuiſſe videatur, ut tot familiarum per varias regiones diſtinctis habitationibus ſufficeret. Verum, ſi prius admittas, non magis Pelegi diebus, quam multorum aliorum patriarcharũ tempore, terra per iſtas familias diſtincta fuit. Quid igitur in Pelegh proprium & ſingulare, quod nomini occaſionem præbuerit, niſi dies primi ætatis ipſius deſignentur? Ad poſterius quod attinet, nihil cap. Geneſ. 10. in familiarum (unde poſtea integræ nationes dimanarunt) diſperſione dicitur, quod plures homines exigeret, quam nato primum Pelego eſſe potuerint. Expendatur benedi-

ctionis

ctionis divinæ ἐνέργημα*, Gen. 9.1; adeoque cum vegeta, tum annoſa illa iſtorum hominum ſenectus. Neq; , ſi hoc admitteretur, quod illi volunt, eo Bertramus noſter reſpexerit. Quid enim novem anni ad illam, quam urgent, hominum multitudinem conferre queant? Quocirca in numeralibus notis exprimendis, errorem ab eo commiſſum exiſtimo qui primæ editioni præfuit, & annos 101, id eſt, unum ſupra centum, authorem à diluvio ad diſperſionem computaſſe. Licet altera illa opinio, longe plures interceſſiſſe annos, in* Bereſchit rabba *adſcribatur doctori Ioſæ filio Chalpetæ; cujus verba hæc ibi commemorantur :* נביא :

 גדול

גרול היה עבר שהוציא לשם המאורע Propheta magnus erat Eber, qui protulerit *filii nomen (quod antecedentia oſtendunt eſſe repetendū)* ſecundum nomen eventus, *ſcilicet, ſequuturi.*

Pag.50.Rerū judicandarū peritiores] שוטרים *judicaſſe, vix credo;ſed,judicata mandaſſe exequutioni, & populum ad obſequium coëgiſſe. Idcirco paſſim in ſacris literis à ſenioribus & Judicibus diſtinguuntur : ut Deut. 16.18 ; Ioſ. 8.33 ; ac alibi. Itaque rabbi Moſes de Cozi recte obſervat ad Deu.16.* שפטים הם הדיינים הפסקים את הרין ושוטרים הם הרודים את העם אחר מצותם במקל ורצועה Iudices ſunt

ſunt ſenatores qui decidunt cauſſam: at apparitores ſunt qui regunt populum, ex illorum præſcripto, baculo & loro. *Igitur* שוטרים *ſunt miniſtri magiſtratuum, quibus ſola rerum judicatarum & mandatarum exequutio demandata eſt.* Officiales *vocantur etiam in Iure Romano. Item* executores *in Digeſtis & Codice ſæpius memorati, non immerito dicerentur: nam magiſtratus ſententiam exequuntur. Quos Græci* ἐκβιβαστὰς *dicunt paſſim; ut ab* exigendo *judicato,* πράκτορας, *(ut Luc. 12. 58.)* exactores; *& à* cogendo *Aquila & Theodotio non ſemel in verſione Græca veteris teſtamenti vo-*

ti vocaverunt ἐκβιαστὰς, *quaſi dicas*, coactores. *In veteri teſtamento late ſeſe diffundebat eorum munus, ut non tantum ad cauſſas in judicio deciſas ſpectaret, ſed magiſtratus nomine alia iſti officiales populo intimarent. ut videre eſt Deut. 20, 4. & ſeq. nec non Ioſ. 1, 10, 11. & 3, 2, 3.*

Pag. 68. Poſt lectos iſtos judices, & maximas clades] *Hæc non impediunt, quominus ex numero familiarum, quarum Num. 26. fit mentio, ſeptuagenarius judicum numerus ineatur. Quamvis enim cenſus ille Num. 26. actus ſit, poſtquam lecti fuere* L X X *judices, & poſt varias populi clades: num*

inde

inde conſequitur, familias eaſdem (quæ ex nominibus patriarcharum, qui cum Iacobo in Aegyptum deſcenderunt, ferme nominantur) non fuiſſe, quæ ante fuerunt? Fateor, plurimos, ex Dei ſententia in peccatores lata, in deſerto obiiſſe: verum id fieri potuit, manentibus iiſdem gentibus ac familiis, quæ in poſteris continuantur. At, nonnullam in familiarum numero mutationem accidiſſe, inter initia commorationis Iſraëlitarum in Ægypto, & recenſionem Num. 26 factam, comparatio capitis 46 Geneſ. cum dicto capite Num. evincit. Confer tamen capita familiarũ in Benjaminis tribu: quæ cap. 46 Gen. ſunt de-

cem

cem, quum ex iis nonniſi familias ſeptem enumeret Moſes Num. 26. Quin etiam, quæ hoc capite recenſentur familiarum capita in Ephraïmi & Menaſſis poſteris, non commemorantur Gen. 46, quia in Geneſi eorum inprimis ratio habetur, qui in Aegyptum deſcenderunt, non vero ibidem poſtea naſcebantur. At, ſi quæras, cur in familiarum recenſione nepotes Ioſephi, immo pronepotes & abnepotes, familiarum authores habeantur; quod in aliis patriarchis non obſervatur: id conſiderandum, duos Ioſephi filios, Ephraïmum & Menaſſem; ut tribuum authores ſpectari, & Iacobi filios cenſeri; immo eorum

rum liberos cenſeri filios Ioſephi. Quapropter , ſicut in reliquis duodecim patriarchis familiæ demum à filiis, quandoque etiam nepotibus, denominantur, atque idcirco memorantur Num. 26: pariter nepotes , immo etiam pronepotes & abnepotes Ioſephi: qui ut Ephaïmo & Menaſſi, ſic etiam Ioſepho , adſcribebantur Gen.48,5,6. Quo loco placent Abrabanielis verba: לך יהיו רוצה לומר לא יהיו במדרגת בני אלא במדרגת בני בני כי הנה אפרים ומנשה יהיו כראובן ושמעון אבל שאר אחיהם יהיו במדרגת בני בנים Tui erunt. Hoc vult; Nō erūt in gradu filiorum meorum, ſed loco nepotum meorum. Nam ecce , Ephraïm & Me-

naſſe,

naſſe, erunt ſicuti Ruben & Simeon: ſed reliqui eorum fratres, erunt loco nepotum. *Et paullo poſt :* גם בזה הועילה ברכת יעקוב ליוסף שאפילו בני שלשים ליוסף היו ראשי משפחות ומכח זה המאמר Etiã in eo profuit Iacobi benedictio Ioſepho, quod etiam filii tertiæ generationis Joſephi, fuerint capita familiarum, idque vi dicti iſtius. *Deinde addit in* verſ. 6: לא כלבד נאמר על שאר בני יוסף כי אם על כל תולדותיהם Non tantum dicitur de reliquis filiis Joſephi; ſed etiam de omnibus eorum poſteris. *Tandem ſubjicit,* ואולי שלזה נאמר וירא יוסף לאפרים בני שלשים כדי להוריע שמכח ברכת אביו זכה לזה כי אלהן התולרות

התולדות שהוליד אחריהם Et fortaſſis ideo dicitur (*Gen. 50. 23*:) Et vidit Ioſeph ab Ephraïmo abnepotes: quo ſignificetur, vi benedictionis paternæ id obtinuiſſe: quum iſti ſint, quos poſtea generaret. *Omnia hæc illuſtrant, quæ de poſteris Ioſephi diſputari poſſent: quod filiis poſteriores capita familiarũ habeantur Num. 26, quum in aliis Iacobi poſteris iſta dignitas profectis cum Iacobo in Ægyptum tantummodo tribuatur, nec ad gradum extendatur ulteriorem. Porro quoniam author noſter de familiarum numero hic agit, quibus terra Chanaan diſtributa fuit; non inconcinne ex antiquis au-*

thoribus Talmudicis difficultates quædam huc pertinentes expediri per occaſionem poſſent. Verum adeant lectores Clar. Seldenum De ſucceſſione Ebræorum: ubi, cap. 19, & 20, fuſe materiam iſtam pertractat.

Pag. 81. *Quæ hoc loco de* נדוי, חרם, & שמתא *dicuntur; puta, differentiã inter iſta in gravitate conſiſtere, ſecundum primo, & tertium ſecundo, eſſe gravius; ita intelligenda ſunt, ut, quũ excommunicationis gradus diverſi appareant, iſtis nominibus non incommode diſtinguantur. Alioqui è vetuſtiſſimis magiſtrorum ſcriptis id conſtat,* נדוי & שמתא *generalia eſſe nomina, eaque ἰσοδυναμοῦντα, id eſt, ejuſdem valoris.*

loris. Quod radices quoque innuunt:quia נרה *, unde* נרוי, rejicere, arcere: *&* שמת *, quantũ liquet ex Arabica lingua,ubi radix adhuc remanet*, deſpicere, *immo* vituperare, fœdum facere; *ut interpretatur magiſter Erpenius, ad proverb. 56. lib. 1, à ſe editi:* لَا تُظْهِرِ الشَّمَاتَ بِأَخِيكَ Ne manifeſtes opprobrium fratris tui. *Hinc Talmudiſtæ ſuum* שמת *deſumpſerunt: quo ignominioſam ejectionem è cœtu ſuo exprimere ſolent. Quamvis id ignoraverit Rabh, qui, de* שמתא *interrogatus quid eſſet, reſpondiſſe fertur Cod. Talm.* מועד

 קטון.

קטון, *ſive de diebus intermediis inter primum & octavum diem feſtum*, שם מיתה, ibi mors. *Samuel vero*, שממה יהיה vaſtationi erit. *Porrò complura ſunt loca Talmudica, unde non immerito concludas*, נדה *&* שמת *non differre. Legantur, quæ hac de re eruditiſſimus Seldenus obſervavit, li. 4, c. 8, de jure naturali & gẽtium. Nihilo-minus diſtinctio trium vocum, quam pluribus expreſſit Bertramus noſter, à Talmudiſtis non rejicitur: quum ipſi hanc gradationem non uno loco admittant. cujus ille hic rationem explicat.* נדוי *à* חרם, *ut graviori, diſpeſcit Maimonides in Thalmud Thora, cap. 7, §. 2.* כיצד הוא הנדוי אומר פלוני

יהיה

יהיה בשמתא והחרם אומר לו פלוני מוחרם וארור בו אלה בו שבועה בו נדוי Quomodo ſe habet averſatio? Ait, (*qui excommunicat,*) Iſte N. verſabitur in averſatione. (*id eſt, averſabuntur ipſum.*) Et (*quomodo ſe habet*) anathema? Dicit ei, Iſte N. devotus erit (*vel,* eſto) & maledictus: in eo reſidebit execratio, in eodem adjuratio, in ipſo averſatio. *An hoc poſterius in eum quadrat, cui invito ceremonialis quædam impuritas accidit? Cujuſmodi tamen ſub* נדוי *fuiſſe, oſtendi cod. Middoth, ad capitis 2 paragraphi 2 verba* שאני מנודה quia ego rejicior. *ſcilicet, per* נדוי. *ſunt verba cujuſ-*

dam ſecus in templo incedentis quam mos ferret, quia erat contaminatus. Atque שמתא *graviſſimam quandoque excommunicationem deſignare, non tantum oſtendit iſtud epitheton* Adonai, *id eſt,* Dei, (*quo exaggerare rem Ebræi ſolent,*) *in Chaldaïca paraphraſi: cujus nonnulla exempla clariſſ. & erudítiſſ. Buxtorfius in Lexico Talmudico congeſſit.* (*ut, Num. 21. 25:* ומחוהי ישראל בשמתא דיי
Et percuſſit eum Iſraël per ſchamatha Dei. *qua ratione, internecioni graviſſimum anathema additum, Chaldæus innuiſſe videtur.*) *Sed etiam id confirmari rabbi Salomonis gloſſa ad citatum antea locum.*

è Moëd

è Moëd Katon, *non ſine gravi cauſſa quis dixerit. Verba ejus aperta hæc ſunt, ad illam comparationem Gemaræ, qua* Schamatha *contulerat cum* טיחא בתנור, adipe clibani: כשומן שטוחין את התנור ונבלע בתוכו שאין יוצא לעולם כלומר מכהלכל (legendum מכולכל) מאן דמשמתינן ליה דלא נפקא מיניה לעולם. Tanquam pinguedo, qua illinunt fornacem, in cujus medio abſorbetur, quia in æternum non exit. quaſi dicas; in totum conſumitur is quem per ſchamatha devovemus, quia inde non evadit in æternum. *Atqui per* נדוי *&* חרם *qui rejecti fuere, recipi poſſe oſ-*

 ten-

tendit Maimonides, loco antea producto, ſequenti illic paragrapho. Ergo שמתא, *quamvis non ita frequenter, tamen ſubinde, graviſſimam excommunicationem denotare, ex iſta comparatione, & verbis Solomonis Iarchi, ubi, quod maxime horrendum eſt, enarrat, admodum eſt veriſimile. Vlterius, expendamus leves quaſdam cauſſas* נדוי, averſationis, *apud Maimonidem c. 6 Talm. Thor.* quæ נדוי, averſatio, *poſt dies triginta, niſi pœnitentia interveniat, in* חרם, anathema, *mutatur. Sane, in iſtis omnibus locum habere nequit, quod Gemara, & Gloſſa marginalis, de ſtudioſo ſapientiæ ſtatuunt, code*

de

de Paſchate, f. 52, col. 1, graviorem eſſe excommunicationem ſchamatha, *quam ſit flagellatio; ideoque eum ad hanc pœnam condemnari; non vero iſto modo è cœtu proſcribi. Num gravior eſt averſatio quævis, ob levem quoque culpam fieri ſolita, ipſa flagellatione ſtudioſi legis divinæ? Et, quamvis* חרם, anathema, *late ſumatur non raro; an illa formula horrenda, quam Cl. Buxtorfius ex manuſcripto habet ad rad.* חרם *in Lexico Talmudico, alii competit, quam ultima excommunicatione* ſchamata *devoto? Quocirca, uti nec noſtrum Bertramum, ita nec Eliam abſolute rejicere queo, qui in hac verba loquitur:*

שלשה מיני חרמות הן נדוי חרם ושמתא ונדוי הוא הרחוק ואם לא היה שב היו מתרימים אותו ואם לא היה שב היו משמתים אותו Tres erant ſpecies excommunicationis : averſatio , anathema, & extrema devotio. Averſatio, eſt ejectio. Quod ſi non convertatur , anathemate feriunt ipſum. Et, ſi nec tum reſipiſcat , eumdem devovent.

Pag. 93. Talmudiſtæ &c.] *Id quidem verum eſt ; uti codice* Sanedrin *non ſemel occurrit. Vnde eorum verba, cum alibi, tũ c. 1. §. 1 :* דיני ממונות בשלשה יהיו Iudicia pecuniaria à tribus peraguntur. *Et cap. eodem, §. 4.* דיני נפשות בעשרים ושלשה Capitalia à tribus & viginti,

ti. *Sed non tam hic ſpectatur, quid à judicibus tractetur, quam de numero eorum inquiritur. Si itaque Talmudiſtas, quò noſter provocat, de tribus iſtis, & viginti tribus judicibus, admittere velis, conſulas tantum Maimonidem, cod.* Sanedrin, *c. 1. §. 3, circa medium :* מעמידי׳ בכל עיר ועיר מישראל שיש בת קכ״ או יותר סנהדרי קטנה ויושבת בשער העיר שנ׳ והציגו בשער משפט וכמה יהיה מנינם לג דיין והגדול בחכמה שבכולן ראש עליהם והשאר יושבין בעיגול כמו חצי גורן כדי שיהא הראש רואה את כולן : *&* §. 4 עיר שאין בה קכ״ מעמידין בה שלשה דיינין שאין בית דין פחות משלשה כדי שיהא בהן רוב ומיעוט אם היתה ביניהם מחלוקת בדין מן הדינים In unaquaque civitate Iſraëlitarum,

rum, ubi CXX vivunt, aut plures, conſtituunt ſynedrium parvum, cujus conſeſſus in porta civitatis: quia dicitur, (*Amoſ.* 5. 15.) Et conſtituite in porta judicium. At quantus erit eorum numerus? Viginti triũ judicum. Et præcellens ſapientia inter omnes, præficitur ipſis. Cæteri vero ſedent orbiculatim, inſtar horrei dimidiati, ut præſes omnes aſpiciat. *Deinde* §. 4. In qua vero civitate CXX non ſunt, conſtituunt tres judices: quia ſenatus minor quam trium non reperitur: quo in iis major & minor numerus ſit, ſi inter eos contro-

troverſia incidat in quadam lite.

P.122. Deſcribendę Legis & explicandæ peritū] *Tales erant complures, uti ferme innumeri ſacrorum miniſtri. Hic unus, munus hoc ſuum potius in bello vel alio civili negotio obiiſſe videtur: quemadmodum omnes ſcribarum officium duplex faciunt; eccleſiaſticum, & politicum. Cujus politici duæ ſaltem fuere ſpecies. Vna eorum, qui vel literis publicis ſcribendis, vel contractibus aliiſque actis ſcripto conſignandis, operam navabant. Horum mentio fit Eſteræ 3, 12. Vbi digniores & honoratiores eorum vocantur* כופרי המלך, ſcribæ regis: *qui literas*

ras regia authoritate ſcripſiſſe narrantur. Chaldæus vertit ibidem, לבלרין דמלכא*,* notarii regis. *Nam, quos notarios vocamus, vocant in Talmud* לבלרין*. ut, quum de ſabbatho tradunt, eo tempore* לא יצא הלבלר בקלמוסו non prodibit notarius cum calamo ſuo: *puta, ad domos civium, ut eorum acta conſcribat. Tales in Eſteræ hiſtoria meritò vulgi ſermone dicas* ſecretarios regis; *id eſt, qui à ſecretis vel ab epiſtolis; uti loquuntur elegantiores. Verum, Serajam fuiſſe talem, non exiſtimo; quia tales erant plures: at hoc officium videtur unius fuiſſe. Quemadmodum 2. Reg. 12, 11: & 2. Chron. 24. 11. Ita 2 Reg. 19. 2.*

Eze-

Ezechias rex ſuum habet סופר*: & Iehojakim ſimiliter Ier. 36. 12: cui in regis aula conclave aſſignatum erat. Quid ſi igitur ſecundam ſcribæ politici ſpeciem hic attēdamus, & Serajæ munus cum eo conferatur, quod Ier. 52, 25, deſcribitur? Ibi præfectus regis Babyloniæ ex Ieruſalem cepiſſe dicitur cum aliis* פקיד על אנשי המלחמה præfectum militibus; *qualis tempore Davidis fuit Ioab: &* סופר הצבא ſcribam principem exercitus. *cujus officium poſtea ſubjicitur,* המצביא את עם הארץ, qui congregat populum terrę: *ita enim Chaldæus vertit per* כנס, congregans; *ut Rabbi Kimchi hic etiam agnoſcit notio-*
nem

nem אסיפת החיל, congregandi multitudinem, *in libro Radicum*; *& 2. Reg. 25, 19. ubi eadem narrat author, annotat,* שעל פיו היו יוצאים העם לצבא ex cujus mandato procedebat populus ad bellū. (*Confer 1. Mac. 5, 42: ubi inferiores duces exercitus etiā* γραμματεῖς, *i.* סופרים, ſcribę, *nuncupātur) Talis, ut credo, fuit & Seraja, quo de agit noſter: nempe, cujus munus erat, cum primariam regni pecuniam, tum milites ac propugnacula, in ſcripto ac enumerato habere, id eſt, primaria regni firmamenta; adeoque illam curare, iſtos conſcribere, horum conſervationis ſatagere. Quæ cum notio vocis admittit, tum loca*

pro-

producta arguunt, ſi conferas Eſaiam c. 33. 18. Nam iſtinc confirmatur, quod de propugnaculis jam addidi. Verba ſunt: איה סופר איה שוקל איה סופר את המגדלות Ubi eſt cenſor? Ubi eſt quæſtor? Ubi eſt qui recenſet turres? *Quò alludit Paulus, 1. Cor. 1, 20. ubi contra humanam ſapientiam gloriatur; quemadmodum Eſaias adverſus belli robora. Ad illa,* סופר את המגדלות, cenſor *vel* ſcriba turrium, *in hunc modum Salomon Iarchi:* וגם הוא דבר מלכות ממונה על בתי המלכות כמה הם וכמה מגדלים צריך לעיר פלוני Hoc etiã eſt negotiũ regni, *ſcilicet, ejus,* qui præfectus eſt aulis, quot ſint, & quot

quot turribus opus ſit alicui civitati, *ſcilicet, cognoſcens. Kimchi etiam, cum hic, tum in Radicibus explicandus*, שוקל, expendens, *ad* כסף, pecuniam, *refert. Neque hactenus producta adverſantur iis quæ ultimo capite ſecūdi Samuel. referuntur, de numerando populo univerſo: cujus executio graviter punita fuit. ſiquidem iſtud factum in Davide animum oſtendit de promiſſionibus divinis dubitantem. Hujuſmodi totius populi ad militiam idonei numeratio, illicita Davidi, non impedit, quominus apud ſcribam ſuum, id eſt*, סופר, *in numerato habeat juſti alicujus exercitus milites, locaque præſidiaria ad regnorum defenſionem diſpoſita.*

Pag. 138. Judices illi Jeroſolyma venerint] *Nihil hic difficultatis eſt, unde ad alterutrum ſit confugiendum. immo utrumque inſtitutioni regis adverſatur: quum jus in ſua civitate dicere debuerint. Quare ſimpliciter vertendũ, 2. Chron. 19, 8,* וישובו, poſtquam rediiſſent. *Senſus eſt: Quum Ioſaphat, ad reliquas civitates profectus, ut populum ad veram religionem reduceret, verſ. 4, (quod per alios feciſſe; è 2. Chron. 17. 7. 8, & 9, conſtare poteſt,) & judicia reſtauraret; ipſe cum illis politicis & eccleſiaſticis Ieroſolyma rediiſſet; tum demum judices Ierſolymis conſtituit. Hoc modo illud* vau ו, *alibi u-*

ſurpatur : *uti Exod. 16, 20.* *Quod bene obſervat rabbi Iſaac Levita in libro Siach Iſaac, f. 46*: תשמש עוד הואו במקום מלרה וכבר וירם תולעים ויבאש פירושו וכבר באש Inſervit etiã *vau*, ו, exprimendæ voci etiam ante. *ut Exod. 16.* Et produxit vermes, & fœtuit. Quod exponitur, Et jam ante fœtuerat. *Idem eſt, ac ſi dixiſſet, Poſtquam fœtuiſſet. Atque ab iſto ſenſu non omnino abit, 2. Chron. 19. doctor Kimchi, ad verba,* Et reverſi ſunt: אותם שמנו השופטים בכל עיר במצותו Iſti qui conſtituerant judices in unaquaque civitate mandato illius. *Non refert reditum ad creatos judices; ſed qui*

quì comitabantur Ioſaphatum; licet Ioſaphatum non complectatur.

Pag. 139. Suprema hæc duo judicia] *Recte duo fuiſſe aſſeverat: puta, eccleſiaſticum, & civile. Nam, Deut. 17, Deus ipſe ſynedrium eccleſiaſticum à politico diſtinctum inſtituerat. Conferatur verſ. 9. cum 12. Vbi nomen*, judex, *pro* judicibus, *ex more linguæ frequenti, accipiendum, docet vox* ſacerdos, *pro qua, in eadem lege, verſ. 9, legimus*, ſacerdotes. *Atque ita, immo etiam per voculam* או aut, *ſacerdotes Levitæ à judicibus diſtinguuntur. Præſides quoque diverſos fuiſſe, ex reſtaurata per Ioſaphatum*

politia, & hunc omni negotio Dei, לכלדבר יהוה, illum vero לכל דבר המלך, omni negotio regis, *deſtinatum, ex* 2. *Chron.* 19, 11, *omnino liquet. Quin & duobus judicum generibus, verſ.* 8, *puta ſacerdotibus cum Levitis, & capitibus paternarum familiarum, ſubjiciuntur duo cauſarum diverſa genera,* משפט יהוה judicium Dei, & ריב, lis, *ſcilicet vulgaris: quibus illi conſecrantur. Ieremiam addas licet: qui, cap.* 19, 1, *teſtes aſſumere jubetur ex ſenioribus populi, & ſenioribus ſacerdotum. Quamvis* Talmudici *hac in re, ut alibi paſſim in recenſendis ſuis moribus antiquis, corrupta tempora, & quid circa*

Chri-

Chriſti tempora obtinuerit, magis reſpiciant, nihilo-minus codice Ioma *diſtinctionem propoſitam ſatis innuunt. Ibi, c. 1, § 5; de ſacerdote ſummo:* מסרוהו: זקני בית דין לזקני כהונה Tradunt eum ſeniores ſenatus juridici, ſenioribus ſacerdotalibus. *Quin etiam diverſis locis diſtinctos fuiſſe, ſi traditiones Talmudicas cum diverſis Scripturæ locis comparemus, non videtur negandum. Ezræ. 10, 6, & 8, quum convocandus eſſet populus vi & authoritate civili, conveniunt cum Ezra (ad politicam ſive civilem dignitatem à Perſarū rege evecto, c. 7. 25) principes ac ſeniores in exedram filii Eljaſchibi: qui, ut alii principes*

 com-

complures, ex Davide ſtirpem ducebat, 1. Chr. 3. 24. quare exedra principum dicebatur, Ier. 35, 4. Hoc autem in Ieremia conclave erat ὑπερῷον. *Sed ſanedrin, quod poſterioribus temporibus, inprimis Herodis tempore, pœne eccleſiaſticum erat,* לשכת הגזית, in conclave lapidis cæſi, *conveniebat, ut paſſim tradunt Talmudici: ſecundum illud cod. Midd. c. 5, §. 3:* לשכת הגזית בה היתה סנהדרין גדולה In conclavi cæſi lapidis conſeſſus magnus ſedebat. *Hic conſeſſus etiam politica tractabat; verum inprimis eccleſiaſtica: ſicut etiam ferme ex ſacerdotibus & Levitis conſtabat. (Maim. cod. Saned. c. 2, §. 2:*

§.2: מצוה ליהיות בסנהדרין גדולה כהנים ולויים Prçcipitur, ut in cõſeſſu magno ſint ſacerdotes & Levitç: *quibus deficientibus, etiam ſolos Iſraëlitas, ut loquitur, aſſumere licebat.) Et quãvis jam inde à captivitate Babylonica Sacerdotes & Levitæ magnam paulatim ſibi authoritatem vendicarint; adeoque hinc factum videatur, ut ſemper Sacerdotes & Levitas potius in ſenatum adſciſcerent; tamen inprimis hic ſenatus evaſit Eccleſiaſticus, (quod hîc intendimus,) poſtquam Herodes politicum ſuum imperium ſtabilire ſatagens crudelitate illa fuiſſet uſus: de qua Ioſephus l. 15. antiq. c. 11. circa medium. Ipſos ad-*

 verſa-

verſarios ἀπέκτεινεν, ὥστε εἶναι μηδὲν ὑπόλοιπον ἐκ τῆς Ὑρκανοῦ συγγενείας, ἀλλὰ τὴν βασιλείαν αὐτεξούσιον αὐτῷ, μηδενὸς ὄντος ἐπ' ἀξιώματος ἐμποδὼν ἵστασθαι τοῖς παρανομουμένοις: interfecit,ut nihil eſſet reliquũ ex Hyrcani cognitione, ſed regnum plane ſubjaceret arbitratui ipſius, exiſtente nemine in dignitate,qui impedimento eſſet ne prava committerétur. *Vbi attẽdenda ſunt,* Nemine in dignitate*&c. Sublatis iis, qui politicam poteſtatẽ retinerẽt,& ipſo invito,exercerẽt contra vim & ſcelera, jã umbra reſtabat veri regiminis politici: partim,quod jam pleriq; eſſẽt eccleſiaſtici;partim, omni illa pote-*

ſtate

ſtate ſublata, quæ Herodi poſſet eſſe impedimento. Tamen reliquiæ manſerunt utriuſque ſenatus, eccleſiaſtici & politici: abſque eo enim ſi eſſet, quorſum illa diſtinctio ſeniorum populi à ſacerdotibus & ſcribis? Matth. 26.3. 59. item 27.1.

159. Vel ut etiam indicentur שוטרים.] *Paſſim autorem ipſum accuratius diſtinguere velim inter* ſeniores, זקנים, judices, שופטים, & officiales, שוטרים. *Non quidem negaverim, ſeniores, non ſolum in ſupremo ſenatu, ubi & de politicis negotiis ſtatuebatur; ſed quandoque in minoribus etiam civitatibus, judices deſignare: ubi tamen conjunguntur, diſtin-*

diſtincta munia reſpiciunt. Confer cum Ez. 10, 14. Deut. 1, 15. & Num. 11. 16. Nimis itaque hîc judices cum ſenioribus, vel cum officialibus, ut iiſdem, conjunguntur. Seniores & judices ita differunt, ut hi cauſas, lites ac controverſias, deciderent; illi reliqua politiæ conſervationē ſpectantia curarēt. Quēadmodū præterea hoc evincit diſtinctio iſtorum in deſerto: de illis narratur Num. 11, 16; *de his* Exod. 18, 21; *quum hi illis longe plures recenſeantur. Locus eſt inſignis ad diſtinctionis magiſtratuum confirmationem. Ioſ.* 23.2. Convocavit Ioſua omnē Iſraëlem, ſeniores ejus, & capita ejus, & judices
ejus

ejus, & officiales ejus. *Eadem habes cap. 24, 1. Quænam fuerint illa* capita, *explicatur 2. Chron. 5, 2; puta duodecim tribuum principes, qui ad concordiam & ordinem ſervandum omnibus Iſraëlitarum familiis in ſingulis tribubus præerant: licet eorum poteſtas congregatorum ſeniorum conſeſſu minor fuiſſe videatur. quod reſpectu ſenatus ſupremi præcipuè intelligendum.*

Pag. 187. Contra fidem hiſtoriæ Macc.] *Immo contra Iudæorum hiſtoriam in libro Abrahami ben David, cui nomen* Hakkabala, *& libro Iouchaſin alterius Abrahami. Ille, f, 27, Mathatiam patrem Iudæ*

Iudæ ſummum quidem ſacerdotem agnoſcit, ſed Iudam regem ſive imperatorem nominat.

מרד מתתיה בן יוחנן כ״ג הוא הנקרא
חשמונאי באנטיוכוס מלך יון ועמד
הוא ובניו על משנה מלך יון
המולך בירושל והרגוהו ואת כל חילו
ומלך חשמונאי שנה אחת ומת
ואחריו יהודה בנו הגבור הגדול
מבניו מלך ששה שנים ומת Rebellavit Mathatias, filius Ioannis, ſacerdos magnus (is qui Haſmonæus vocatur) contra Antiochum regem Græciæ: atque cum ipſe, tum filii ejus inſurrexerunt contra ſatrapam regis Græciæ imperantis Hieroſolymis, eumque cum toto exercitu occiderunt: ita imperavit Haſmonæus per unum

unum annum, obiitque. Poſt eum Iudas filius, ſtrenuus ille, fortiſſimus filiorum, imperavit annos ſex, & obiit. *In tota illa hiſtoria patrem quidem pontificem M. fuiſſe narrat, & rerum moderatorem; ſed de pontificatu filii altum ſilentium. Pariter Abraham Zacuthus in Iouchaſin, fol. 138, ſub finem, de utroque:* הרגם מתתיה כהן גדול ובניו החשמונים ועשו שלום עם הרומיים ואחר כך יהרג יהודה ומלך יונתן אחיו Occidit eos, (ſcilicet ab Antiocho miſſos) Mathatias ſacerdos magnus, ejuſque filii Haſmonæi, atque cum Romanis fœdus inière. Poſtea occiſus fuit Iudas, cui in imperio ſucceſſit

ſit Ionathan frater. *Quum adeo ad iſtiuſmodi titulos advertant Iudæi, cur hic in patris adſcribitur; non vero in filii hiſtoria: ſi Iudas filius etiam ſummi pontificis titulo gaudebat? Idem liquet ex hiſtoria Maccabæorum, immo ipſo Ioſepho, uti Bertramus hîc obſervat. Quid igitur ſibi Ioſephus alibi voluit, quum Iudam pontificem faceret? Sanè, ſiquis Ioſephum diligenter cum aliis hiſtoricis conferat, non ſemel deprehendet authorem præſtantiſſimum vitio ſcribarum fœdè corruptum. quod viri docti paſſim obſervant, ut inter alios Cl. Caſaubonus, exerc. adverſus Baronium. Adhæc, quis non fateatur, poſterioribus tempo-*

temporibus in ſummis pontificibus creandis perturbatè multa fuiſſe acta, neglecto ordine in ſacris muneribus minimè negligendo? quod alibi in pontificibus circa finem reipublicæ Iudaicæ oſtendi. Quid ſi ergo obtruſum fuiſſe Iudæ pontificatum dicamus: quem, bello impeditus bellique motibus, adminiſtrare non voluerit; ideoque nec ſolemniter ſuſcipere auſus? Ioſephi verba amplius non innuunt. Quod è libr. 12, *cap.* 17, *Bertramus indicat, ita expono:* Ἀρχιερωσύνην ὁ λαὸς τῷ Ἰούδᾳ δίδωσι. Pontificatum populus Iudæ tradit, *id eſt, offert. Immo verba ultima iſtius libri,* τὴν ἀρχιερωσύνην ἔτος τρίτον κατασχών,

τιαχῶν, *de Iuda*, quum pontificatum annos tres retinuiſſet, *hoc oſtendunt, Iudam licet adminiſtrare munus commodum ſibi non exiſtimaret, ita tamen id rejicere noluiſſe, ut alius crearetur. Quomodo, quod à populo datum erat, apud ſe veluti reliquit; licet id nec ſolenniter aſſumpſiſſet, nec exercuiſſet.*

Pag. 220. Qui στρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ vocantur.] *Quam violentum hoc eſt, judices, qui paſſim populum judicabant, vocari templi prætores vel præfectos.* Cod. Schekalim, *c.* 5. *& apud Maimonidem, de inſtrumentis ſanctuarii, c.* 7, *multa de officiis, in templi, & eorum,*

eorum , qui magno numero veluti exercitus quidã eò conveniebant, cura præſtandis , recenſentur quibus quindecim primarii vacabant; alioſque complures ſibi ſubjectos habebant , iiſque adminiſtris utebantur. Maimonides : חמשה עשר ממונין היו במקדש וכן ממנים לעולם על כל דבר מחמשה עשר דברים אלו ממונה אחד ׳ואלו הן אחד על הזמנים ב׳ על נעילת שערים ג׳ על השומרים Quindecim pręfecti erant ſanctuario. (*id eſt, templo.*) Atq; ſic jugiter præficiunt unicuique ex quindecim iſtis negotiis unum præfectum. Sunt autem hi : Unus præerat temporibus : (*id eſt, tempora ſacrificiorũ &c. indicabat:*)

 ſecun-

ſecundus templi foribus claudendis (*& aperiendis;*) tertius in cuſtodes dominabatur. *De quibus cuſtodibus idcirco ait Pilatus, Matth. 27, ſub finem;* Ἔχετε κουστωδίαν, Habetis cuſtodiam. *Reliquos deinde enumerat ordine dicto loco Maimonides. Numquis dubitabit, de his potius loqui Eu. Lucam in Euangelio, c. 22, eoſque nũcupare* στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ *duces* vel præfectos templi *ſive* ſãctuarii; *quam ut judices populi ordinarios intelligat?*

Pag. 231. Media quædam via] *Veriſimilis hæc ſententia eſt, Iudæos morte plectendi poteſtatem non habuiſſe: nimirũ, poſt annum Chriſti triceſi-*

ceſimum. Hoc indicant varia loca Talmudica *, quibus ante templi ſecundi vaſtationem, anno quadrageſimo, ſynedrium* Ie-*roſolymis aliò demigraſſe ferunt: quum judicia criminalia & capitalia inprimis, erepta fuiſſent.* Ex eo *factum, ut in* Iouchaſin, *&* Tſemach David*, eorum authores* Iudæi*, id ipſum apertè agnoſcant.* Expendamus *unum atque alterum locum: non quod omnia probemus; ſed quo in eorum verbis id reperiamus quo de in præſentia agitur. Codice* Aboda zara *, c. 1, f. 8, col. 2, ſub finem, hæc leguntur, quæ brevitatis cauſa contraxi, quoniam inſeruntur illis nihil ad rem facientia.* ארבעים שנה

מרלא חרב הבית גלתה סנהדרין
וישבה לה בחניות למאי הלכתה לומר
שלא דנו דיני קנסות אמר רב נחמן
בר יצחק לא תימא דיני קנסות אלא
שלא דנו דיני נפשות מאי טעמא כיון
דחזו דנפשי להו רוצחים ולא יכלי
למידן אמרו מוטב נגלי ממקום למקום
כי הכי דלא ליחייב דכתוב ועשית
על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום
ההוא מלמד שהמקם גורם Quadraginta annis, ante quam ædes vaſtaretur, migravit ſanhedrin, & conſedit in tabernis. Quorſum iſta traditio (*patris Iſmaelis*?) Ut indicaret, nõ deciſiſſe cauſas criminales. Ait Magiſter Nachman, filius Iſaaci; Ne dicas cauſas criminales, ſed, non decidiſſe cauſas capitales. Quę ratio? Quũ viderent, quod animas occiderent, &, ſe non poſſe judi-

judicia exercere, dicebant, pręſtat migremus de loco in locum, ne rei fiamus. Nam ſcribitur, *(Deut.17,10:) Deinde facies ex præſtituto illius ſententiæ quam indicaverint tibi è loco illo.* Docet, locum aſtringere *ſcilicet judices: ut, ſi illic nō ſint, judicia capitalia exercere non teneantur. Verba iſta plana ſunt,* quum viderent, ſe non poſſe judicia capitalia exercere. *Quod autem hîc dicitur, de loco in locum; id Codice* Roſch haſſchana, *ubi eadem narrantur, magis diſtinctè exprimitur, f. 31. circa medium:* גלתה סנהדרין מגמרא׃ מלשכת הגזית לחנות ומחנות לירושלים ומיר ליבנה ומיבנה לאושה ומא לשפרעם ומשפרעם לבית שערים ומבית ש

 לצפרי

לצפרי ומצ׳ לטברא Migravit ſanhedrin omninò ab exedra cęſi lapidis(*ubi olim circa templum erat*) ad tabernam; à tabernis (*nam alii legunt* חניות) in ipſam civitatem Hieruſalem; inde Iabnam; Iabnâ Ousã: Ousâ Schaphreã; inde Bethſchearaïm; hinc Tzipporim; tandem Tiberiadem. *Itaque, quum vetuſti Iudæi id agnoſcant, illam ſupremam poteſtatem ſibi tunc ademptam fuiſſe, eò inclino, ut nulla vis iſtis verbis inferatur, Ioh. 18, 38*; Nobis non licet interimere quenquam: *quorum ſimpliciſſimus ſenſus eſt, gladii poteſtatem ipſis ademptam fuiſſe. Quam ſententiam pluribus confirma-*

firmare poſſem ; & alterius argumentis reſpondere: verum hoc loco ſufficiet, uno atque altero verbo primariis rationibus ſatisfacere. Non hoc de nihilo eſſe arbitrantur, quod pronuncians veluti ſententiam, dicat Servator Ioh. 8, 7. Qui veſtrum ſine peccato eſt, primus lapidem in illam jaciat. *At, Chriſtum judicis partes à ſe rejeciſſe, ipſius verba oſtendunt, Luc.* 12, 14: Quis me vobis judicem *aut partitorem* præfecit? *Quod vero Iudæis, ſi inſontes fuiſſent, lapidatio conceſſa videatur; iſtic Chriſti ſcopus expendendus. Quia hypocriſi ſua ipſum decipere & capere conabantur, verſ. 6, ideo reſponſo*

ſuo oſtendit, ſe occulta ipſorum habere perſpecta: q. d. per me licet, ut ex lege Dei de ipſa ſupplicium ſumatis, ſi vos eo vacatis crimine: at conſcientia vos arguet. itaque non eſt quod de ſupplicio iſto cogitetis. Quocirca, ſi ſenſum reſpicias, Chriſtus id potius prohibet: quemadmodum etiam v. 11. ſe condemnare ipſam negat. Conditione innocentiæ ab ipſis non præſtita, nihil abſolutè de pœna adulteræ ſtatuitur. Quæcunque alia proferuntur, nihil præter ſententiam de reatu ſontis evincunt. Nam, quicquid rabie quadam factum, huc non pertinet. Quod vero, Antiq. Iud. l. 20, c. 8; Ananus tantum de convocato ſynedrio

drio injuſſu præſidis accuſaretur, non de ſumpto per confeſſum iſtum ſupplicio, potius noſtram ſententiam confirmat: nam, ſi ne quidem ad eam rem cogere ſenatum permittebatur; quanto magis ſine authoritate præſidis per eum occidere nefas?

Pag. 244. Sacerdos ſummus evaſerit] *Id authore Deo factum videtur, ex 1. Sam. 2, 30. Quum enim ſummus eſſet ſacerdos ex Ithamaris proſapia, cujus poſteri ſemper communi ſacerdotio functi ſunt, 1. Chron. 24, 4, ſeqq.) & ipſius familiæ ſe dediſſe Deus dicat, quod obedientia non præſtita, ſe ablaturũ pronunciat: omnibus patet, Dei juſſu ſummũ ſacerdotium in eum*

ex Eleazari familia tranſlatum, & deinde aliô devolvendum fuiſſe. Conferantur hæc Dei verba ; Dixeram quidem, Domus tua ut domus patris tui indeſinenter ibunt coram me uſque in ſeculum: at nunc, dictum Iehovę, abſit mihi. *Ita Deus Phineeſo promiſerat, Num.* 25, 13; Erit ei ac ſemini ejus poſt eum federe ſacerdotium perpetuum: *attamen poſtea ad Ithamaris familiam in Eli fuit tranſlatum. Cauſſa, cur ad Eli dignitas pervenerit, fuit proculdubio aliorum inobedientia: quā licet non exprimat ſcriptura, cum ex illius temporis hiſtoria, tum ex ordine conſueto, quem Deus in*

ſuis

ſuis beneficiis auferendis ſervare aſſolet, non eſt obſcura. Sæpe quidem in divinis promiſſionibus conditio obedientiæ non exprimitur, quum de temporalibus bonis agitur: nihilo ſecius tacitè innuitur. Quod ſatis exempla conſtabiliunt; & generales iſtæ ſententiæ, quas in Ierem. legere eſt, c. 18, 7, 8, 9, 10. Vbi utrumque caſum Deus proponit, obedientiæ & pertinaciæ: atque illo caſu, non obſtantibus minis, ſe clementem; hoc vero, non obſtante conditionali bonorum promiſſione, alium ſe futurum aſſerit. ne quis ita ſecum reputet, propoſitam felicitatem vel miſeriam piis & improbis pariter obventuram. Quæ in diſputationibus

nibus adverſus Iudæos obſervanda. Siquidem illi in promiſſionibus terræ Chanaan & beatitate illic perfruenda, ſuæ pertinaciæ fundamenta quærunt: acſi quum illis bonis non fruantur, Meſſiam adhuc expectare debeant. Cū tamen illa temporalia nonniſi cum conditione ſub Meſſiæ adventum promiſſa fuerint. Quod vel ex ipſo libro Nizahon *probari poteſt: ubi author Rabbi Lipman ſect. 26, ait:* כל תנאים שהתנה הן רעות הן טובו כולם על תנאי הוא גוזר אותם Omnia pacta, quibus paciſcitur (*Deus*) cum adverſa, tum proſpera; omnia iſta ſub conditione decernit. *Temporalia illa beneficia, Iudæis promiſſa, ple-*

plerumque veluti figuras ac typos eo modo enarrari, quaſi pleraq; non niſi ſpiritualiter intelligēda ſint, nō ignoro. At ſimplicius eſt quod antea dixi: &, qui ſecus ſentiunt, magnas difficultates ſæpius experientur. Si hoc admittere velimus, ut à verborum proprietate recedere liceat, ſine rationibus in ipſo contextu repertis, vel locis parallelis id exigentibus; quæſo, quam omnia reddentur dubia? Sed de his in controverſiis Iudaicis: jam eo redeamus, unde diverterat oratio. Ad locum 1. Sam. 2, 30, notat Abrabaniel ex alterius expoſitione: נתתי כהונה לאלעזר בנו
של אהרן ולפי שבימי פילגש בגבעה
שפקרו ישראל ברוב המצות וגרם
להם זה פנחס ושאר הכהנים שלא

היו

היו מעיר אל עיר כראוי להוכיחם
לכן נטלתי כהונה גדולה מהם ונתתיה
אל בני איתמר שנים ושבעים שנה
ועכשיו שקלקלו בני עלי חלילה לי

Dederam ſacerdotium Eleazaro filio Aaronis at, quia diebus concubinæ, Gibeæ horrenda paſſæ, quum deſciſcerent Iſraëlitæ adverſus pleraque præcepta, hujus ipſius cauſa fuerunt Phinees & ſacerdotes reliqui, quia non obibant ſingulas civitates, ut ipſos reprehenderent; idcirco abſtuli ſacerdotium ſummum ab ipſis, atque in filios Ithamaris devolvi ad annos ſeptuaginta duos. Verum jam ubi inhoneſtè ſe geſſerunt filii Eli, abſit mihi.

hi. *Quod Phineeſum accuſat, locum in hiſtoria ſacra oſtendi velim, unde, quod commemorat peccatum, ei aſſcribi poſſit. Filios ejus, alioſque, ſui in monendo officii non ſategiſſe, uti par fuerat, morū depravatione, quæ iſto tempore invaluit, omninò eſt veriſimile. Quod vero divinarū minarū executionē concernit, ea apud hunc Abrabanielē cōfirmatur ex 1. Reg. 2. 27 :* Ejecit Salomo Abiatharem ne eſſet ſacerdos Iovæ, ut impleret verbū Iehovę. *Hoc verbū jam è 1. Sam. 2, 30, prolatum fuit. Nam Abiathar erat ex familia Eli. Iam ſatis conſtat, quid de ſacerdotii iſta tranſlatione ab una ad alteram familiam ſta-*

 tuen-

tuendum: quod examinandum erat. Cæterum ſi quis ſcire aveat, quid alii Iudæi cauſæ profe-rant, cur Eli ſacerdotium acce-perit, conſulat literarum decus Clariſſ. Seldenum, c. 2, & 3, l. 1. de ſucceſſione in pontifica-tum: ubi complura ad hanc rem facientia. Et, quia de ſacerdo-tibus in iſtis libris ex Ebræorum ſcriptis accuratè differit, multa alioqui notanda in his quæ ſe-quuntur, ubi de ipſis agitur, lu-bens prætermittam.

Pag. 248. Quo tempore, non liquet] *De tabernaculi & arcæ tranſlatione, olim quæ di cenda videbantur, propoſui in Præfatione C.* Middoth, *fol.* *** *1. ideoque hic non repeto.*

Pag.

Pag. 251. Unctionem neceſſariam non fuiſſe] *At conſulas velim Clariſſ. Seldenum, l. 2. de ſucc. in pontificatum, c. 9: unde ſecus judicabis, ſi omnia expendas.*

Pag. 270. Ad Parbar] *De his legere eſt in Notis meis ad* Middoth. *p. 5; & ſequ. quæ hîc alias omnino exponenda fuiſſent. itaque ne actum agam, eò lectorem remitto.*

Pag. 280. In Salomonis hiſtoria alius ab illo] *Noſter v. 4, c. 4, 1 Reg. intendit: ubi Abiathar cum Sadoko in pontificatu conjungitur; cum tamen ad prædium ſuum relegatus dicatur jam antea, c. 2, 26. Itaque Kimchi, ac alii quidam, iſtum cum*

Sadoko hîc conjunctum Abiatharem, alium ac diverſum ab illo, qui fuit relegatus, faciunt. Atqui nunquã id ex ſacris literis vel minimo indicio eruetur. Proinde cum Rabbi Levi ben Gerſom, & Abrabaniele, eatenus ſentio, ut eandem eſſe perſonam exiſtimem. Verum hac de cauſa ſacerdotem, ſcilicet magnum, 1. Reg. 4, nuncupari autumo, quod licet poſtea ſacerdotio amplius non fungeretur, regni Salomonis initio tamen eo munere functus eſſet: (nec amplius hic 1. Reg. 4, 4, expreſsè dicitur, quam Salomonis tempore ſacerdotẽ fuiſſe.) deinde, quod ex præcedenti functione dignitatis aliquid poſtea quoque retineret. Unde

de & nomen retinuit: ſicut apud nos etiam fieri experimur, ut officiorum nomina poſt impletum adminiſtrati muneris ſpatium remaneant. quò etiam illud Luc. 3, 2, de Anna & Cajapha ſummis ſacerdotibus revocari queat: niſi unus fuerit סגן כה׳, princeps ſacerdotum ſecundarius. *Commemorati vero Ebræorum magiſtri aliam aſſignant nominis cauſam:* היה זה אביתר עצמו הנזכר כי עם היותו מגורש מהכהונה הגדולה הנה היה מוכן לעבוד בעת הצורך כשימצא צדוק בלתי ראוי לעבודה כי אחר שאביתר שמש ימים רבים בכהונה גדולה היה בלתי אפשר שתסור ממנו כל ימיו Erat hic Abjathar ipſiſſimus antea (c. 2.) memoratus. Etenim

 licet

licet dejectus fuiſſet ſacerdotio ſummo, ecce idoneus erat ad miniſtrandum tempore neceſſitatis, quum deprehenderetur Tſadok minime capax miniſterii. Nam, quandoquidem Abjathar functus fuerat annos complures ſacerdotio ſummo, fieri non potuit, ut hoc ab eo removeretur per omnem ipſius vitam. *Verba 1. Reg. 2,27, manifeſtiora ſunt, quam ut iſtam cauſam retenti nominis admittant: quandoquidem exercitium iſtius muneris cum expreſſa exauctoratione conſiſtere nequit.*

Pag. 300. Munus obiiſſe, quod Zecharja] *Licet ab alio*

alio impio ejus authoritas admodum exaggeretur, Ier. 29, ſub finem; non tamen ſummum ſacerdotem fuiſſe iſtum Tſephanjam, docet ſacerdotum ſeries accuratiſſimè delineata à Clariſſ. Seldeno, l. 1, c. 5, de ſucc. in pontificatum. locum adeant lectores: nam ſcitu digniſſima illic reperiuntur.

Pag. 328. Vel reſpectu Levitarum] *Neutrum hîc probo: non enim omnes ſacerdotes, ut utrobique in hac diviſione ſupponitur, vocantur* ἀρχιερεῖς: *ſed vel ſacerdotes ſummi; vel capita claſſium viginti-quatuor, in quas à Davide ſacerdotes diſtributi erant, 1. Chron. 24. Ita habendum. Sum-*

mus ſacerdos unus tantum erat uno tempore. Io. 18,13. at ἀρχιερεῖς, de quibus in Euangelio, plures erant, Luc. 22, 66. & 24,20. Neque tantum hoc de de omnibus vulgaribus ſacerdotibus accipi poteſt; quod in hiſtoria paſſionis de iis legimus: quum omnes ἀρχιερεῖς conſilium iniiſſe dicantur, Matth. 27,1: atqui omnes vulgares ſacerdotes viginti-quatuor claſſium ibi cōparere non poterant. Deinde iſti ἀρχιερεῖς in ſynedrio Hieroſolymitano cum poteſtate gubernabant populum: quod non erat omnium; ſed tantum τῶν שרי הכהנים principum ſacerdotum: *quos Euangeliſtæ, ἀρχιερεῖς, verbotenus reddunt. qui*

ſingu-

ſinguli ſuis claſſibus præerant; unde & nomen habent: ut etiam, quod in ſynedrio ſummo hac de cauſſa conſiderent. Verba Salomonis Iarchi adſcribere, de illo vulgarium & primariorum diſcrimine, erit operæ pretium. Sic ad verba 2. Chron. 36, 14,
שרי הכוהנים : לא כהנים הדיוטות למחות אלא שרי הכהנים שהיכולת בידם למחות Non eſt ſacerdotum vulgarium prohibere, ſed principum ſacerdotum, (ἀρχιερέων,) in quorũ manu potentia ad prohibendum. *Quocirca, ἀρχιερεῖς capita claſſium fuiſſe concludo: quoniam de ſummis id accipi nequit, quum unus tantum fuerit; neque de communibus ſacerdotibus, quum*

hi omnes in concilio Hieroſoly-mitano non fuerint , neque po-teſtate in Euangelio deſcripta præditi. Quibus addo, nomen ipſum ſatis ſuperque rem demon-ſtrare : quid enim ἀρχιερεῖς, *quam* principes ſacerdotum, *ſunt? Non ſanè ſacerdotes com-munes ; à quibus ſua* ἀρχῇ, principalitate , *diſcriminan-tur. Immò locus è Chronicis, ab authore noſtro productus, de principibus ſingularum claſſium ſacerdotum agit.*

Pag. 329. Legiſperitos appellarunt] *Antea de politi-cis ſcribis egimus ; Jam de ec-cleſiaſticis agit Bertramus, nec non de* νομοδιδασκάλοις. *Si ſa-cras literas ſimpliciter ſequamur,*

de iſtis ita ſentiendum arbitror. Hos ſcribas, quum ex Levitis ſæpius & ſacerdotibus deſumerentur, quorum erat, legem proponere ac docere, id muneris habuiſſe, ut populum in lege Dei inſtituerent: quocirca eoſdem quoque νομοδιδασκάλους *dictos; ita tamen, ut in ſenatu cum aliis controverſias tractarent. At* νομικοὶ legales; *toti in lege occupabantur, ut aliis negotiis non vacarent quicunque iſtius conditionis eſſent: quod & nomen indicat. Iſtorum ſingula confirmare, non foret difficile. E Levitis fuiſſe, conſtat ex collatione Deut. 17, 9, & 2. Chron. 19, 8, cum Matth. 26, 3, 57, 59. Ex ſacerdotibus electos, con-*
ſtat

ſtat ex Eſdr. 7, 11; Ier. 8, 8, cum 10. unde etiam liquet in lege docenda occupatos fuiſſe; (quin etiam ſcribēda & legenda, Eſdr. 7, 10. Ier. 36, 6, cum 32. Pſal. 45, 2.) quod Levitarum erat, & ſacerdotum, 2. Chron. 17, 8, 9, ac alibi. Eoſdem dictos fuiſſe νομοδιδασκάλους, *docet comparatio Matth. 9, 3, cum Luc. 5, 17, 21. In ſenatu etiam ſententiam dixiſſe, prima loca edocent.* Νομικοὺς *ab illis diſtinctos fuiſſe, oſtēdunt ipſorum verba, Luc. 11, 45, ſi conferas verſ. 44. Quod magis confirmat ritus Iudæorum, quem Cl. Camero in Myrothecio ad Luc. 11, 52, exhibet, ubi de claye ſcientiæ ipſos alloquitur*

Chri-

Chriſtus: quod clavis cum pugillaribus fuerit doctoribus inſigne qui in ſcholis docebant. De hiſce, quæ addi poſſent, conſulat lector, quæ facundus Scultetus, Exerc. Euang. l. 1. c. 54, & mortalium maximus Scaliger, Elench. trihær. cap. 11, ſcripto mandarunt.

Pag. 331. Auſi ſunt ædificare] *Authore* חוניו, Onia, *qui hoc à Ptolemæo Philometore obtinuerat, ut Alexandriæ templũ ædificare liceret. Quam hiſtoriam, ex Ioſepho, & aliis, legere eſt in Meor Enajim Rabbi Azariæ, c. 21. ſub initium; & in* Tſemach David; *ſed plenius apud Cl. Seldenum de ſucceſſ. in pontif. li. 1. c. 8. Quod vero Eſaiæ teſtimonium attinet, quo ille*

ille abutebatur , eruditiſſimus Iacobus Capellus, in hiſtoria ſacra ad annum 3837 , ſuccinctè & diſtinctè mentem prophetæ de lingua Cananæa & altari in Ægypto , his verbis enarrat. Quaſi dicat, Abjecto idololatrico paganiſmi ſtylo, addiſcent eo ſermone uti , qui pietatem deceat ; & vitulos labiorum, ac ſpirituales hoſtias, vero Deo offerent. *Itaq; nihil ibi propheta de templo proprie dicto ; uti Onias confingebat : quum Deus ſolam Ieruſalem eo deſtinaſſet.*

Pag. 337. Ab Alexandro Magno] *Quoniam in Ebræorum ſcriptis diverſitas ſententiarum reperitur , ne quis hic titu-*

titubet, conſiderandum eſt, pleroſque hanc templi ſtructuram ad Alexãdri tempora referre. Ita rabbi Abraham in Kabala, *f. 26. col. 4: commentatur* בבא המלך אלכסנדר אל ארץ ישראל סר אל משמעתו סנבלט החורני וראשי הכותים ושאלו ממנו שיבנו הכהנים חתניו וכל אשר הושיבו נשים נכריות ולא אבו לשלחן בית חמקדש אחר בהר. גריזין וצוה המלך לעשות כן ובנו את הבית Quum rex Alexander terram Iſraëliticam ingrederetur, adiit ipſum, eo audito, Sanballat Choronita cum primariis Cuthæorum: qui ab eo petierunt, ut extruerent ſacerdotes generi Sanballati, omneſque qui domum duxerant uxores alienigenas, quas

quas dimittere recuſarent, ædem ſanctuarii aliam in mõte Garizim. Quod quum rex ita faciendum præcepiſſet, ædem conſtruxerunt. *Ita in* Iouchaſin, *f. 14, p. 2. Quidam contra ſentire videntur, jam ædificatum fuiſſe Alexandri tempore templum iſtud: quod defendi poſſet ex Talmud. Cod.* Ioma *&* Taanith. *De hac ſententia Rabbi Azarias in* Meor Enajim, *f. 69, p. 2.*
אפס על דבר הבמה שהוקמה מאת הכותיים בהר גריזי לפי מה שהובא במסכת יומא פבא לו ובמגלת תענית פט נראה כי בימי אלכסנדרוס מוקדון היתה כבר בנויה מני קדם Enimvero, quod attinet excelſum à Cutheis erectum in monte Gerizzim, ſecundũ ea quæ pro-

proferuntur codice Ioma, c. Venit ſibi, & volumine Taanith, c. 9. videtur, diebus Alexandri Macedonis jam pridem ędificatum fuiſſe. *Reſpicit in Ioma, quod de Cuthæis narratur, f. 69, p. 1. quaſi jam tum cultum ſuum habuiſſent.*

Pag. 337. Samaritarum hæreſibus] *Iudæos Fateor odio inveterato multa Samaritanis impegiſſe crimina, quorũ rei non eſſent: attamen in religione diverſimode aberraſſe Samariæ incolas, quis negare audeat? Id enim conſtat è 2. Reg. 17, cum Dei cultu ibi viguiſſe idololatriam diverſiſſimam. Tandem, abjecta idolatria manifeſta, Pen-*

tateucho Moſis adhæſere: quamvis in ſectas diverſas abirent. Qua de re paſſim magnus Scaliger, Cunæus de rep. Iud. Morinus in Exerc. eccleſ. Ego in notis ad Ben. Alii. Vt, quæ huc ſpectant, exequar, inſtituti ratio non permittit. Vnum hîc de columba adjiciam: columbæ, quam in monte repererint, cultus à Talmudiſtis inſimulari Samaritanos. Quod ſi verum ſit, non contemno rabbi Azariæ ſententiam in Meor Enajim, *f. 90. quam, ubi prolixè ex Diodoro Siculo, & aliis, de Semiramide à columbis in infantia enutrita, his verbis exprimit:*
ובגלל כל הדברים האלה קרוב בעיני להאמין שהכותיים אשר הושיב מלך אשור ובבל בשומרון לאות ולעד

על

על הכנעם באהבה אל מלכם ההוא אשר אות דגלו יונה חבבו אותה והקימוה ליראתם בראש הר גריזים אשר עם שכם ראש ממלכת שומרון בימים ההם Et propter hæc omnia videtur mihi credendum, Cuthæos, quos rex Aſſyriæ & Babyloniæ collocavit in Samaria; in ſignum & teſtimonium, quod ex amore ſe ſubmitterēt iſti regi ſuo, cujus teſſeræ inſigne erat columba, eam dilexiſſe, atque in venerationem conſtituiſſe in cacumine montis Getizzim, qui Schichemo adjacet metropoli in regno Samaritano iſtis diebus. *Semiramidem Babylonem condidiſſe, putat Iuſtinus. Et Azarias, teſſeram Ba-*

bylonis permanſiſſe columbam, loco citato obſervat. Proinde in Prophetis aliquando per יונה, columbam, *deſignari Babyloniam, ex aliis notat. Exempli gratia, Ierem. 25, verſ. ult. ubi tandem ſequitur,* מפני חרון היונה propter iram columbæ, *totius dicti ſenſus erit,* כל מלך ועמו ברח ועזב משכנו מפני חרון הבבליים Quivis rex cum populo ſuo fugit, & deſerit tentorium ſuum, ob iram Babyloniorum.

Pag. 338. Quatuor illas duntaxat] *Hoc calculo excludit Herodianos. An bene; tum demum judicabimus, ubi eorum indolem & mentem habuerimus perſpectam. Scio, quid alii de*

iſtis

iſtis cenſeant: & quidem viri magni. Tutius è ſacris conjecturam faciemus. Conferri velim hæc duo loca, Matth. 16, 6, Marc. 8, 15. illic legimus, Cavete à fermento Phariſæorum & Sadducæorum; *hîc verò, in eadem hiſtoria,* Cavete à fermento Phariſæorum, & fermento Herodis. *Per fermentum deſignari doctrinam, docetur Matth. 16, 12. Ergo eadem Sadducæorum & Herodis doctrina. Hinc colligere eſt, quare in illa Iudæorum republica tam fœdus error foveri potuerit, neque angelos eſſe, neque mortuorum reſurrectionem: quod nimirum Herodis authoritate Sadducæi jam invaluiſſent. Num*

igitur Sadducæi & Herodiani planè iidem cenſendi? Minimè; licet Herodis partibus mordicus adhæſiſſent. Vtriſque, tum Sadducæis; tum Phariſæis, faviſſe videntur: illis, quod domini ſententiam in religione defenderent; his verò, ob arctam ſocietatem, quam ſatis indicant Matthæus c. 22. & Marcus 12. *Vbi de cenſu ſummo magiſtratui pendendo quum ageretur, in ſubſidium adhibitos videmus. Quocirca non multum fortè aberrabit, qui, iſtos fuiſſe homines aulicos, (unde Syrus vertit Matth. 22. & Marc. 12, 12.* דבית הרודס domeſtici Herodis) *regi ſuo olim addi-*

ctiſſi-

ctiſſimos, inprimis in re nummaria, dixerit: qui in inſtituto ſuo perrexerint ſub Romanis, à quibus Herodes in regno confirmatus fuerat. Hi, ut annotat Perſii vetus interpres, diem natalem Herodis obſervabant, ut etiam ſabbatha: quo die lucernas accenſas & violis coronatas in feneſtris ponebant. *Vide Druſ. de trib. ſect. li. 1. c. 3. & Caſaub. adverſus Baron. exerc. 1. n. 5. Iudæos fuiſſe, oſtendunt & ea quæ paſſim de iis in Euangelio leguntur: proinde crediſſe, Herodem eſſe Meſſiam, quem omnes è tribu Iuda expectabant, nemo, ſi ſedulò attendat, credet; quantum quidem judicare poſſum: et-*

 iamſi

Jamſi à viris magnis præcipitanter nimis aſſertum fuerit. E *dictis liquet, quintum numerum inter ſectas non conſtituiſſe Herodianos.*

Pag. 340. Eſſenorum nonnullos degeneraſſe] *Potius magno Scaligero aſſentior in Elench. tribær. ubi quam plurima de ſectis Ebræorum, p.* 128: Oſſenorum nominis origo eadem eſt cum Eſſenorum nomine. Sola pronuntiatione differunt, ut de Naſaræis & Nazoręis diximus. *Porro, de Haſidæis, & Eſſenis qui ſunt iidẽ cum Eſſæis, ita habendũ. Haſidæi olim dicebantur, qui* σύςημα, corpus, *quoddam piorũ conſtituebant, totos ſe divi-*

no cultui conſecrantium. 1. Mac. 2, 42. Quorum ſexaginta interfecit propudium mortalium Alcimus, pontifex M. 1. Macc. 7, 16. Poſt illa tempora ſocietas quædam hominum à ſimili notione dici cœpit Eſſeni: priores à חסיד, benignus; *poſteriores à Syriaco* חסיא pius: *unde Græcum* ὅσιος, ſanctus. *At quia duæ terminationes uſitatæ,* αῖος *ex Syriaco, & ηνὸς è Græco; hinc dicuntur Eſſæi, & Eſſeni. Quid crediderint, quîque vixerint, paſſim à viris doctis, pluribus expoſitum fuit. Priora tantum appoſui, quia in iſtis vocibus enarrandis non rarò aberratum fuit. De re ipſa con-*

ſulas Scaligerum, Druſium, & Scultetum: quorum illi diſtinctè de tribus ſectis ſcripſerunt; poſtremus multa quoque obſervavit li. 1, Exerc. Euang. Adde Petitum, lect. var. l. 2, c. 7. ubi Eſſeni contra Scaligerum defenduntur, eos ſolem non adoraſſe. quod caput lectu digniſſimum. Adeas etiam librum, Iouchaſin, ubi folio toto 139. author prolixè de tribus ſectis.

Pag. 341. A Tſaduko quodam] *Satis de Saducæorum dogmatibus ſcripto conſignarunt viri docti: & de hæreſeos ipſorum origine nonnihil obſervarunt Chriſtiani. Eam tamen plenius, ſed breviter, exequar ex Ebræorum Arabanielis & Mai-*

moni-

monidæ commentariis in Pirke Aboth. *Textus ipſe occaſionẽ hæreſeos oſtendit :* אנטיגנוס אש שוכו היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהא מורא שמים עליכם Antigonus Schochæus dicere ſolebat, Ne ſitis ſervorum inſtar, qui domino ſuo miniſtrant, ea conditione, ut mercedem recipiant ; ſed eſtote ſicut ſervi domino miniſtrantes abſq; conditione recipiendi mercedem: verum reverentia Dei vobis incumbat. *Hinc Antigoni diſcipulus Zadok ; & condiſcipulus Baithos, hauſiſſe videntur errorem ſuum, vel potius ſpontaneam hæreſin: ut*

ut nec angelum, nec ullum ſpiritum, id eſt, ſive hominis, ſive angeli, agnoſcerent; adeoque nec reſurrectionem: uti legimus Actor.23,8. Nam, ſi nulla eſt ſperanda merces, cui bono reſurrectio? Si etiam ſpiritus hominis poſt mortem remaneret, merces daretur ſaltem animæ ſuperſtiti: quod negaſſe videbatur præceptor Antigonus. Animæ autem & angeli, ob ſimilitudinem, eandem eſſe rationem exiſtimabant. Verum enimvero Antigoni Schochæi mens longe alia fuit. Ipſius enim verba duas admittunt cõmodas expoſitiones.

הדרך הראשון הוא שפרס יאמר
תמיד על הגמול הגשמי בעולם הזה
ולא יאמר בשום צד על הגמול הנפשי

אמנם השכר נאמר פעם על הגמול הגשמי ופעמים רבות יאמר על הגמול הנפשיי Prima exponēdi ratio eſt, (*ut obſervat Abrabaniel,*) quod Peras, ſemper dicatur de cōpenſatione corporali in hoc mundo, non verò dicatur ullo modo de præmio ſpirituali; at merces dicatur quandoque de mercede corporali, & ſæpe dicatur de præmio ſpirituali. *Itaq; in eo Sadok à præceptoris mente divertit, quod omnem negari mercedem diceret: quū ſuos tantū adhortatus fuiſſet, ne tā intuitu hujus, quam futuræ vitæ, bonis operibus ſtuderent. Atque id confirmari poteſt verbis R. Abrahami in* Kabala.

Verba

Verba extant f. 27, p. 1. צדוק וביתוס שאלוהו על דבר זה והשיב לה תשוב שעל פרס עולם זה אינו בטוח אלא על העול׳ הבא Sadok & Baithos ſuper hac re ipſum interrogabant, deditque reſponſũ, de præmio ſeculi hujus ſe non concipere fiduciam; ſed de futuro ſeculo. *Inter alias rationes hanc affert Abrabaniel:* שהטובות הגשמיות שייעדה התורה עליהם אינם שכר המצות האמתי אבל הם פירות מהשכר האמתי ההוא וקרן השכר שמור לו לאדם לעולם הבא quod bona corporalia, quæ lex addicit, non ſint vera præceptorum merces; verũ ſint fructus veræ illius mercedis: & ſors iſtius mercedis homini ſervetur in fu-

turo

turo ſeculo. *Alteram expoſitionem deinde ſubjicit, Antigonum noſtram in benefaciendo diligentiam acuere voluiſſe ex intuitu beneficiorũ quæ accepimus; nõ verò eorum quæ accepturi ſumus.* האהבה והעבודה יתבר׳ ראויה ומהויבת עלינו בבחינת החסדים שקבלנו ממנו יתבר בבריאתו ובמציאות שנתן לנו ובשמירה מהפגעים הטבעיי והמקריים תמיד ובמה שהוציאנו ממצרים ונתן לנו תורתו ויתר החסדים שעשה לאבותינו ולנו בשנוי המנהג הטבעי בעבורנו Amor & cultus Laudãdi cõveniens eſt, & à nobis debetur, reſpectu benignitatum, quas ab ipſo laudando accepimus, creatione ipſius, & per eſſentiam nobis collatam; uti & conſervationem à caſibus naturalibus

&

& accidentalibus perpetuam: ejus etiam reſpectu, quod eduxerit nos ex Ægypto, dederitque nobis legem ſuam; & reliquorum beneficiorum, quæ contulit majoribus noſtris, & nobis, immutando conſuetum naturæ ordinem noſtri cauſa. *Sic è verbis Antigoni malè acceptis Sadducæorum errorem traxiſſe originem videmus.*

Pag. 344. Quarta ſecta, quæ Zelotarum] *Ipſum Ioſephum quartam ex his claſſem facere, novi. Res ipſa tamen ſuadet, ex ipſis etiam Ioſephi verbis, ut quum de ſententiarum diverſitate agitur, tres tantum Iudæorum ordines inter ſe diverſos*

ſos conſtituamus, ipſoſque Zelotas ad Phariſæos revocemus. Ad hunc modum Ioſephus, lib. 18. antiqu., c. 2: Τὰ μὲν λοιπὰ πάντα γνώμῃ τῶν Φαρισαίων ὁμολογοῦσι, δυσκίνητος δὲ τοῦ ἐλευθέρου ἔρως ἐστὶν αὐτοῖς, μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τὸν Θεὸν ὑπειληφῶσι. Cætera quidem omnia ſententiæ Phariſæorum aſſentiuntur; at immobilis libertatis amor iis ineſt, ſolum principem & dominū exiſtimantibus ipſum Deum. *De bell. Iud. lib. 2, c. 12, trium tantum numerum ſcripto conſignat. Abraham etiam Zachout, quum de Iuda Galilæo agit, narrat, fol. 139. p. 1, circa medium, omnia tentaſſe*

ipſum, & experimenta ſumpſiſſe trium ſectarum; ſed tandē Phariſæis adhæſiſſe: idque ex Gerionide. אחר כך חזר למנהג הפרושים. Poſtea rediit ad ſectam Phariſæorum. *Ex illis de Zelotis, quorum Iudas erat caput, judicium fieri poteſt, Phariſæos fermè fuiſſe, aut planè iſtorum ſententiis acquieviſſe. Quod authorem iſtius ſententiæ concernit, Iudam Galilæum; (qui & Iudas Gaulonites dictus, ut docet comparatio ca. 1, & 2, antiqu. Ioſephi, lib. 18;) eum nullo modo poſſe eundem cenſeri cum Simone Galilæo fatebitur, quicūq; producta ex Ioſepho verba contulerit cum aliis, quæ apud eundem de Simone Galilæo leguntur*

guntur. 2. de bell. Iud. c. 7, ſub initium, ſecundum Gelenii diſtinctionem. in qua verſione legitur Simon; *non verò Iudas; ut malè in edit. Græc. Baſilienſi, in folio, cap.* 12. Ἦν οὗτος σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις προσεοικώς. Erat hic ſophiſta *propriæ hæreſeos, nulla* re aliis ſimilis. *Ergo non erat Iudas ille, qui, uno excepto, cætera Phariſæus erat: ut colligere eſt è verbis prioribus de aſſeclis vel ſequacibus ipſius. Vterque tamen in libertate propugnanda idem ſentiebat. Porro, quî accipere conveniat Gamalielis dictum de Iuda Galilæo, Actor. 5, 37, doctè explicatum invenies in Exercit. Caſauboni*

adverſus Baronium, Exerc. 2. Num. 18. Referre omnia, non fert libelli hujus ratio; ſumma eſt: Iudam motus iſtos excitaſſe, poſtquam Archelaus relegatus fuiſſet & Iudæa in provinciæ formam redacta: quum procurator Iudææ Coponius eſſet; & poſterior cenſus inſtitueretur, alius ab eo qui Luc. 2. refertur: niſi illum hucuſque duraſſe, aut, ante hoc tempus nondum abſolutum fuiſſe, dicamus; quod Cl. Bertramo non diſplicet. Theudam vero, cujus ante Iudam meminit Gamaliel, in Actis, alium eſſe exiſtimat ab eo, quem Ioſephus lib. 20, c. 11, recenſet: &, duos Theudas fuiſſe, exemplis illuſtrat.

In l. de REPUBLICA IUDAICA.

A.

ABiathar cum Sadoko in pontif. conjunctus Pag. 419. & ſeq. exauthoratur, 131. & 253. ejus officium. 250. ſeq. & 258. in Tabernaculo ad Gabaonem, 280. Sacerdos ſummus Ieroſolymis ad Arcam. 262
Abrahami evocatio & fœdus Dei cum ipſo. 33. in Chananæam introitus & Sacerdotium, 14. & 33. & ſeq. fœdus cum Chananæis, & leges ejuſdem 42.
Achias cum filiis Theſauris præfuit. 273
Adami conditio, 10. inſtitutio, 11. prærogativa, 11. ſacerdotium, 11. & 12.
Adjudicatio ad mortem æternam. 83
Adminiſtri Moſis in ſacerdotio. 48
Adminiſtrorum ſacrorum vices. 265. & ſeq.
Agrippæ in Iudæos beneficentia & mors. 234
Alexander Ariſtobuli f. devictus. 206

Alexandræ adminiſtratio, morbus, 202. adhortatio, mors. 203
Alexandri Ariſtobuli fratris regnum & tyrannis. 201
Alexander Antiochi f. 190
Amandatione qui amandati fuerint. 82
Amariahi officium. 140
Amolitioni in Eccleſiis noſtris quid reſpondeat. 83
Anani Sacerdotis impietas. 227
Anathematis exempla. 84
Anathema Chanochi. 21
Animalium diſcrimen. 8. 348. ſeq.
Antiochi magni in Iudæos clementia. 181.
Antiochus Epiphanes jus eligend. Sacerd. ſibi vendicavit. 189
Antipater Iudæorum procurator & patronus, cum filiis, 208. & 209
Antipatri filii Tetrarchæ. 212
Α᾽φορισμός. 85
Α᾽ποσυνάγωγον fieri. 82
Arboris lex, cujus rei teſtimonium. 4
Arca remiſſa ubi ſubſtiterit. 249. & 250. Ejus deportatio, 248, 249, 253, & 418. capta ibid. remiſſa. ibid.
Archelaus Iudæo. Tetrarcha. 214
Archiſynagogorum officium, 332. nomina. 333
Ariſtobulus rex, ſacerdos, 200, & 203, Ituræos cogit, 201. mortuus. ibid.
Α᾽ρχιερεῖς. 423. & ſeq.
Aſa-

Aſaphi feſtis ſolennioribus officium 158. & 259.
Averſatio, devotio, anathema. 81. & 8. & 370. ſeq.
Αὐτονομία Iudæis conceſſa. 174. 216. ſeq. & 324. concidit. 184. & 325.

B.

Bilhami conditio. 32
Baruchus citatus. 145. deliteſcit. 146.

C.

Cain excommunicatus. pag. 14 & 21.
Cantorum ordines 261. 266. ſeq. & 316.
Cenanias Theſauris præfuit. 288
Ceremoniæ in inauguratione diſcipulorum Prophet. 306
Chananæorum dominium. 108
Chebronitarum officium. 275
Chenaniæ & filiorum officium. 126
Chiliarchi & Centuriones 59. & 61.
Civilis conceſſus. 129
Civilis politia decem tribuum 152. & ſeq.
Civilis politiæ partes. 92. 217. duratio 98.

Claudii in Iudæos affectus. 234. literæ ad eoſdem. 235. & contra. 235
Cœtus civium univerſalis nomina. 71. & 7. & 157
Conſcientia cur erret. 5
Conditio obedientiæ & inobedientiæ ſubintellecta. 413. & ſeq.
Cymbalyſtarum nomina. 255
Cythariſtarum nomina. 256. & 258

D.

David Eccleſiaſticam Politiam procuravit. 257. ejus adminiſtri. 121 & ſeq. politiam curat. 120. 123. & 124. Levitas in ordinem redegit, 254. & 260. cantores deligere juſſit. 255. moribundus de rebus Templo neceſſariis egit. 260
Decem Tribus in captivitatem abductæ. 308
Decuriones per quos deſignati. 61. & 59. eorum nomina. 61
Demetrii in Iudæos affectus. 190. & ſeq. literæ ad Simonem. 197
Devotio exc. & quid ei reſpondeat. 82. & 83.
Divinæ volun. declaratione opus fuiſſe. 3.
Docendi muneris partes. 80. & 304
Doëgi clades. 250
Duces Templi. 296. & ſeq.

Eccle-

E.

ECcleſiæ prim. partes & ſacrificiorum locus. pag. 10. & 13.
Eccleſiaſticæ cauſæ ubi tractatæ fuerint. 333. & ſeq.
Eccleſiaſtici conſeſſus. 129. 139. 278. & 279.
Eccleſiaſtica politia decem tribuum. 362. ſeq. depravata. 303
Eccleſiaſtica politia ultimis tempor. 328.
Eccleſiaſtica politia in captivitate. 309.
Eccleſiaſticæ politiæ partes. 77
Ἐκϐιασταί. 364
Eleazar Abinadabi filius arcam cuſtodivit. 250
Eleazaris legati officium, 79
Eleazaris poſterorum ex captivitate reverſorum numerus. 310
Eliakimus rex. 298. Ieremiam morti adjudicavit. 299
Eliaſibus quæſtor Theſaurorum. 320
Eli quare Sacerdos ſummus electus fuerit 412
Elis Sacerdos ſummus & Iudex. 244
ejus lenitas in filios. 245
Enoſſi tempore generis humani diſtinctio. 19
Eſſæorum nomina. 338. 339. & 340.

dogmata. ibid.
Ἐθνάρχης. 179
Excelſorum origo. 242. locus. 243
Excindere animam è populis ſuis. 351. & ſeq.
Excommunicatio. 20. 21. & 23. ejus exempla. 84
Ezechiæ Regis pietas. 282. politiam Eccleſiaſticam redintegravit. 28. ſeq. Neceſſaria ad ſacrificia de ſuis ſuppeditavit ibid.
Ezechiæ tempore Eccleſiaſticæ ceremoniæ violatæ. 291. & 292

F.

FAmiliarum capita. 368. & ſeq.
Fugere à præſentia Domini quid ſit, 306.

G.

GAbaonitarum munus. 276. ſeq. fœdus cum Ioſua. 89. ſeq.
Genealogiæ ab Adamo cauſa. 76
Gentium jugum ab Iſraële ſublatum. 199.
Gladii jus. 224. 404. ſeq. tempore Pauli 226. 230. ſeq. Pilati 228.
Γραμματεῖς. 384

H.

HÆreſes Iudæorum. 335
Hamramitarum officium. 274. adminiſtri. 275
Haſabia & fratres. 127. & 128
Haſidæi. 440. 441
Hazariæ officium. 132
Hebræi αὐτονομίαν obtinent. 180
Hebræi à quo judiciorum reſtitutionem impetrarint. 16. 171
Hebræi tributum perſolvunt. 171
Hebræorum diſtinctio. 119
Hebræorum ἐθνάρχου officium. 179
Hebræorum Præfecti in Ægypto. 50. 51.
Hebræorum ritus in Ægypto. 44. & ſeq. 335.
Herodes Iudæorum Rex. 213. ejus tyrannis ibidem & 214. mortuus ibid. Sacerdotes conſtituit. 326
Herodiani quales. 436. & ſeq.
Homo creatione quid adeptus. 3
HuzzisLevitarum Ieroſolymis manentium dux. 318
Hyrcani de Antipatro ejuſque filiis, teſtimonium. 212. ſacerdotium, principatus & mors. 200. & 205. 208. & 209. Antipatrum ejuſq; filios ſub ſe habuit. ibid.

I.

IAcobi Zelus & Sacerdotium. pag. 36. & 37. ejuſdem & filiorum ejus jus. 42.
Iaddi fides probata Perſis. 168
Ianitores ad alia munera aſſumpti. 313. ſeq.
Ianitorum nomina, numerus & officium. 256. ſeq. & 261. & 269. ſeq.
Ianitorum illuſtriores. 271
Ianitorum præcipuorum officium. 315
Iaſon Sacerdotium emit. 183, & 324
Iehojakimi impietas. 146
Ieremias damnatus. 143. & ſeq. abſolutus fuit à Principibus. 145. in carcerem conjectus. 147. A Principibus accuſatur. 148
Ieriæ cognationis officium & numerus. 120, & 128.
Ieroſolyma dolo capta. 175
Iitsharitarum officium, 275
Immeris poſterorum ex captivitate reverſorum numerus. 310. præfectus ibid.
Ioas pecunias colligi juſſit ad Templi inſtaurationem. 285
Iojadahus Pontifex Ioam Regem creavit. 284. Templum reparavit. ibid.
Ionathas imperium ſuſcipit. 188. ſeq. Sacerdotio ſummo fungitur. ibid. legatos

gatos

gatos mittit. 192. literæ ejus. 193. & 194. Seniores convocat. 195
Ioſaphat omnia reſtaurat. 135. 283. & 387
Ioſaphati adhortatio. 140
Ioſiæ Regis facta. 292. 293. 295. & ſeq. Levitas ad judicia adhibuit. 294
Ioſuæ facta. 87. & ſeq.
Ioſuæ, in Eccleſiaſtica politia diligentia. 239
Iudicia conſtituit. 97. & 98. terram diſpertitur. 90
Iſaaci Sacerdotium. 36. Fœdus cum Chananæis. 42. Leges ejuſdem. 42
Iſraëlitarum bellum adverſus Benjamitas, 101. & ſeq. numeratio. 119
Iſraëlit. captivitas. 154. Ithamaris in poſteris ſacerdos ſummus. 412
Iudæa Syriæ provinciæ adjuncta. 216
Iudæi in Ægyptum deportantur. 176
Iudæi ex Babyl. reduces. 310
Iudæi libertatem amiſerunt. 204. ſeq.
Iudaicæ Reipublicæ forma. 194. interitus. 236
Iudæ Maccabæi facta. 185. & 399
Iudæorum affectus in Davidem. 120
Iudæorum plebiſcitum. 197
Iudæorum politiæ conditio Ieroſolymis expugnatis. 170
Iudæorum politiæ partes. 202. ſeq. politia reſtituta. 325. ſeq. politia ſub Alexandro Magno. 174. ſub Præſidibus.

bus. 233. tempore Simonis. 198. & ſeq.
Iudas Maccabæus Princeps. 186. & interfectus. 188
Iudices ex Levitis aſſumpti. 125
Iudices Iudæorum eorumque miniſtri. 136. & 137. 220. & ſeq.
Iudices qua occaſione creati. 109. eorum authoritas 110. ſeq.
Iudicii utriuſque materia. 140. depravatio. 133. genera. 137. & 389. ordo. 131. duratio. 149. ſenatores. 141. & ſeq.
Iudicum, ſumm. conditio. 110. aliorum conſtitutio. 136. diſtinctio. 362. & ſeq.
Iudicum numerus. 93. 125. 379. & ſeq.
Iudicum officium. 109. 139. & ſeq. peccatum. 112
Iudicum ſub Hezra recenſio. 156. 161.
Iudicum Templi numerus. 261
Iuriſdictio Iudæorum quouſque. 223
Iuriſdictio extra Ieruſalem. 222
Iuriſdictionis ſacræ partes. 80

Keha-

K.

KEhathitarum munus. 314
Koræ munus. 289. hujus ſub præfecti. ibid.

L.

LEgis initium. 2. 41. ſeq. ſanctio eccleſiaſtica. 81. & ſeqq.
Legum digeſtio. 76
Leges ante diluvium. 7
Legum ſcopus. 1.
Levitarum antiqua officia. 85. & 86. munera poſt reditum. 315. ſeq. dux. 79 hujus legatus. ibid. munera diſtincta. 124. ſeq. munera extra Templum. 278. nomina. 329
Levitæ numerati à Davide. 260
Levitarũ portiones. 273. conſeſſus. 242
Levitæ præfecti theſauris. 288. ſeq.
Levitarum Principes & horum officium. 254. 297. ſeq. veſtitus. 327. urbes. 318
Lex Dei reſtituta à Macc. 184
Lyſiæ excuſatio. 225

M.

MAgiſtratus apud Hyrcanum querela. 210

Magiſtratus partes. 217. & ſeq. & miniſtri. 218
Magiſtratus quadruplex poſt captivitatem Babylonicam. 155. & ſeq.
Magiſtratus ſub Iudicibus. 106
Magiſtratus tempore Hezræ. 162. & ſeq.
Manaſſes à ſacerdotio remotus. 166. ſe.
Mathatjæ munus. 314
Mathatjæ rebellio. 398
Mathatias Princeps. 184
Melchiſedechi Sacerdotium & Regnū. 31
Menelaus Summum Sacerdotium emit. 325
Miniſtri ſacri in ſecundo templo. 310 & ſeq.
Miniſtrorum Sacrorum ordines. 264. & ſeq. duratio. 319
Moſis ſacerdotium. 48

N.

NAbliſtarum nomina. 255. & 258
Nathinæorum ſtatus. 318. ſeq.
Nebuzaradan quos abduxit. 301
Nehemiæ authoritas. 165, & 167. facta. 157. mors. 168
Noachi ex arca egreſſi divinus cultus. 27. inſtitutio. 30. introitus in arcam. 27. poſteri cultum divinum corruperunt. 30. & ſeq.

O.

ONias Sacerdos ſnmmus. 186. Templum ædificavit Alexand. 429
Opus externum Ædis Dei. 323
Oraculum Dei ſciſcitantes. 14
Oſſeni unde dicti. 441. & ſeq.

P.

PAſchuris Majores & officium. 300. & 301.
Patrum familias conventus. 97
Patrum politiæ partes. 9. & 43
Patrum ſucceſſio in Eccleſia regenda. 26.
Pauli gloriatio. 226
Pecuniarum pro peccato & pro delicto uſus. 272
Pelegi majores, nomen. 359. & ſeq.
Perſarum Regum poteſtas in Iud. 155
Petachjæ majores & officium. 321. & ſeq.
Phariſæorum nomen &c. 341. & ſeq.
Phineeſi Filiorum negligentia. 417
Phineeſus Princeps Levitarum. 240. & ſeq.
Politiæ civilis circumſtantiæ. 37
Politia Ebr. diverſa. 56. ſeq. 75. ſeq. 89. ſub Ezra. 155. ſeq. ſub Dario. 171. Maccabæis. 196. in Ægypto. 178.

Politiæ genus duplex. 2. partes in regno Iudæorum. 116. 149. ſeq. perturbatio. 281
Politia tempore Nimrodi. 38. & ſeq.
Politiæ utriuſque reſtitutio. 283
Pontificum ſummorum authoritas. 169
Populi nomen. 20. negligentia. 108
Præcepta Politiæ. 92
Præfecti ſecundarii officium. 164
Præfecti ſub Hezra. 159. & 160
Præfecti Templi 293. & 322. 261. 403. 294.
Præfectorum electio. 62
Præſides Rom. Sacerdotes exauthorabant, eorum veſtes cuſtodiebant. 232
Præſidum provincialium in 2. templo authoritas. 165. & 168
Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ. 195
Primogeniti primariæ familiæ Principatus & Sacerdotium. 28. & ſeq.
Principis Levitarum officium. 256
Principum & ſimilium ſub Hezra nomina. 156. ſub Sedekia authoritas. 143.
Prophetæ duplices. 279. & 304. 329. & ſeq. Seniorum & cœtus actiones moderari. 307. eorum exercitia. 308
Prophetarũ collegia ſub Samuele. 247. & de diſcipulis eorum, loquendi formulæ. 305
Prophetici muneris partes. 304
Provinciæ populi Romani à Romani ma-

magiſtratus juriſdictione liberæ. 219
Πρέχοντες qui nominati. 219
Ptolomæi affectus in Iudæos. 177. in Judæos imperium. 175. & 176

Q.

QUæſtores numeratis Sacerdotibus & Levitis portiones ſuas diſtribuerunt. 290. ſeq.
Quæſtores Theſaurorum. 317. à Nehemia inſtitut. 321.
Quinquagenariorum electio. 59

R.

REgni Ebræorum diviſio. 286
Regis deſignatio, jus. 116. nomen. 104. & 105.
Reipublicæ forma ſub Ionatha. 194. & ſeq. ſub judicibus. 106
Religio poſterorum Abrahami. 35. ſeq.
Rerum conſecratarum ſpecies. 272
Ritus circa viventes. 18. & ſeq. mortuos. 24. circa res in Patrum politia. 25.

S.

SAcerdos ſummus de jure rogatus. 141 ejus veſtitus. 78. officium. ibid. & 254.

Sacerdos ſecundarius. 80. prior. 78. 254. 261. poſterior ibid. & officium. 262.
Sacerdotum portiones. 273
Sacerdotes decimis privati. 327
Sacerdotium Summum transfertur in poſteros Iojaribi. 326
Sacerdotum genera. 77. officium commune, 80. ordo concidente republica. 328
Sacerdotum Principum numerus. 311
Sacerdotum ſummorum, in Tabernaculi deportationibus, ſucceſſio. 244. 250
Sacerdotum vices. 264. ſeq.
Sacrificiorum ſpecies. 16. & ſeq. 272
Sadducæorum hæreſis. 341. 442. & ſeq.
Salomonis miniſtri, &c. 132
Salomon ungitur in Regem. 129
Samaritanorum averſatio excommunicatio, 336. peccata. 335. hæreſes diverſæ. 337. 433. & ſeq.
Samuel cum filiis jus dicit. 114. ejus diligentia. 113. mors. 118
Samuel Propheta & Iudex. 246. Prophetarum numerum auxit. ibid. Collegia inſtituit. 247
Sanballathus jus Templi & Sacerdotii erigendi obtinet. 337
Saulis conditio. 118. inauguratio. 117. mors. 119. recuſatus. 117
Scauri Romani bellum. 205
Schelomithi majores, officium. 276
Schiſ-

Schiſmata Ebræorum. 335
Scribarum officium duplex. 381. & ſeq. 426. ſeq.
Sebuel Legatus Achiæ. 275. ſeq.
Seleuci Philopatoris in Iudæos liberalitas. 182. mors. 183
Senatorum nomina, numerus &c. 61. 62. 72. & 73.
Senatus nomina. 75. 195. & ſeq.
Senatus partes & officium. 63. 70. & 71.
Senatus ſummus ex quibus conſtiterit. 96.
Seniores ob impietatem filiorum Samuelis regem petunt. 115. qua occaſione delecti ſint. 63. de numero eorum. 51. ſeq. & 64. & 65.
Seniorum diſtinctio. 72
Seniorum in 10. tribubus conditio, 307
Seniorum, Iudicum & officialium diſtinctio. 395. & ſeq. numerus in unaquaque civitate. 92. & ſeq.
Seniorum nimia lenitas. 108
Septimi diei uſus, benedictio. 15. ſeq.
Septuaginta duorum numerus. 65. ſeq.
Simonis Majeſtas. 197. ſeq.
Spartanorum literæ ad Simonem. 197
στρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ. 220. & 492. ſeq.
Subpræfecti theſauris diſtribuẽdis. 289
Synagogarum ratio. 330. ſeq.
Synagogarum provincialium judicia. 337.

Synedriorum diſtinctio. 215
Synedrorum nomina. 219. & ſeq.
Synedrion magnum ſub Ioſaphato. 137. & ſeq. ſub Romanis. 206. ſub Hyrcano. 211
Συνείδησις hominum. 4
Σωτηρήσεως reliquiæ. 5
Σωτήρησις hominum. 4. depravatio ejus. ibid.

T.

Tabernaculi ad Gabaonem miniſtri. 258. & ſeq.
Tabernaculi in Chananæa locus primus 241. 243. tranſlationes. 248
Tabernaculum conventus. 46. & ſeq.
Templi miniſtri à tributo liberi. 172. pendunt. ibidem.
Templi operis curatores. 261
Templi poſterioris adminiſtri. 312
Templum in monte Garizim. 431. & ſeq.
Tertullus Orator. 226
Theſaurorum ſacrorum genera. 271. & ſeq.
Tibicinum nomina. 257. & ſeq.
Tribus occidentales & ſeptentrionales. 127. & 128.
Tributorum augmentum. 172
Tribuum dux ſummus. 96
Tſadoki unctio. 130. ſeq. 252. ſeq. & 263

263. 280.
Tſadokus primarius ex ſecundariis Gabaone Sacerdos. 262. & ſeq.
Tſephanjæ ſacerdotium. 299. ſeq. & 423.
Turmarum vices. 133

V.

VEterum in familiam jus. 38
Unctionis neceſſitas. 251. & 419
ὑποσεσάτηγος ἐν Ἱεροσολύμοις. 164
Urbium refugii deſignatio. 241. eæque Levitis aſſignatæ. 242
Uziæ Regis tempore, politia. 286
Uzielitarum officium. 275

Z.

ZEbadjahi officium. 140
Zelotarum ſecta, pernicies. 344. ſeq. 449. & ſeqq.

INDEX VOCABULORUM HEBRAICORUM.

ארני 22
אצילי בני ישראל 55
בגדי שרד 314
בית האלהים 323
בתים 60. & 61
בית מלוא 107
גברים 60. & 61
דיני נפשות 162
דיני ממונות à quibus peragantur. 378. &
דיני נפשות ibid.
הבדל הבהמות 348. & ſeq.
זקנים 50. 72. 153. 156. 158
חורים 142. 156. 157
חסיד 339. & 340
חרם 82. 370. & ſeq.
ישיבות 305
כוהנים 121. 303
כלי עבודה 313
כמרים 303

נרים

כרים 133
כרת 352. & ſeq.
מלך 104
מלפני יי fugere. 306
ממונות 162
משפחות 60
נגידי בית האלהים 261.296. & 297
נזירים 343
נדוי 81.370. & ſeqq.
סגנים 156.157
סופרי המלך 381. & ſeq.
סופר שר הצבא 383. & ſeq.
פחה 155
עדה 72.73.74.99.100.103
כל העם 75.152
כל עדת ישראל 74. & 75
פקיד 261. & 297
פקיד נגיד 301
פריש 342
פרס 445
קהל 74. & 75.76.99.144.151.158
קהל יהוה 74
כל קהל ישראל 75.152
קהלה גדולה 157.158
רצים 133
שוטרים

שוטרים	50.159.218.362
שונה	339
שופטים	72
שכר	446
שמתא	23.83.371.& ſeq.
שרי אבות	156
שרי הכוהנים	424.& ſeq.
שרים	142.136.158

FINIS.

BIBLIOTHÈQUE DE LA VILLE
LYON
1898